

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ.Φ.
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ *καὶ βιβλ*

ΜΟΥΣΩΝ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

(ΒΙΒΛ. V-IX)

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

τῶν μαθητῶν τῆς πρώτης τάξεως τῶν τετρα-
ταξίων Γυμνασίων καὶ τῆς ἀντιστοίχου τάξεως
τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς Μ. Ἑκπαιδεύσεως

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ

ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ 6 ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

(Παρά τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΥΠΟΔΟΧΗ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΟΥΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΥΠΟΔΟΧΗ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΟΥΜΕΝΩΝ

5402

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΜΟΥΣΩΝ ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ V—IX

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΤΕΙΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ
ΛΟΙΠΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ Μ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ
ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΑΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
(Παρά τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον)

Τὸ ἔρεισμα τῆς κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας πνευματικῆς κινή-
σεως καὶ ἡ ἀκένωτος φωτὸς πηγὴ, ἐξ ἧς καταυγάζεται ἡ ἀνθρω-
πότης, εἶναι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας καὶ Ῥωμαῖοι ποιηταὶ καὶ συγ-
γραφεῖς, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι διδάσκονται ἐν τοῖς σχολείοις
τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατανόησις τούτων παρὰ
τῆς μαθητικῆς ἰδίᾳ νεότητος ἀποβαίνει διὰ ποικίλους λόγους
ἄκρως δυσχερῆς, ἐγνώμεν νὰ ἐκδώσωμεν διὰ ταύτην πρωτοτύ-
πους τῶν εἰρημένων τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν καὶ συγγραφέων
Σχολικὰς μεταφράσεις, δι' ὧν αἴρονται αἱ σοβαραὶ τῆς
ἐρμηνείας δυσχέρειαι, αἵτινες ἀπ' ἐνὸς μὲν χαλαροῦσι τὴν προ-
θυμίαν πρὸς ἐπίμονον μελέτην τῶν ἀθανάτων ποιητῶν καὶ συγ-
γραφέων τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας, ἀπ' ἐτέρου δὲ κατα-
τρίβουσι χρόνον πολύτιμον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπὶ μεγίστῃ ζημίᾳ
τοῦ τῆς ἐμβαθύνσεως σταδίου, ἐν ᾧ τὰ μάλιστα ὁ νοῦς ὀξύνεται
καὶ θετικῶς καλλιεργεῖται.

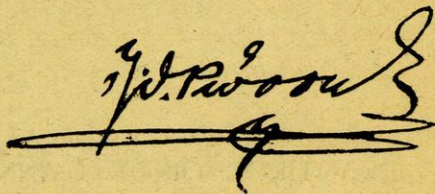
Οἱ ποιοῦμενοι χρῆσιν τῶν ἡμετέρων σχολικῶν μεταφράσεων
θέλουσι κατανοῆσαι εὐχερῶς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ Ῥω-
μαίους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, διότι ἡμεῖς οὐδὲν τὸ σκοτεινὸν
καὶ ἀσαφὲς ἐν αὐτοῖς ἀφήκαμεν ἀνερμήνευτον. Διὰ τῶν ἐν πα-
ρενθέσει διπλῶν καὶ τριπλῶν πολλάκις ἐπεξηγήσεων καὶ πραγμα-
τικῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν ἐν ἀγκύλαις προσθηκῶν καὶ νοη-
μάτων, ἅτινα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παραλείποντο διὰ τὰς ἁλλοίας
τοῦ τότε λόγου συνθήκας, ἐξωμαλύνκαμεν ἰσλείως τὸ ἔδαφος τῆς
πλήρους ἐρμηνείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη ἐπισώρευσις τῶν πολ-
λαπλῶν ἐπεξηγήσεων καὶ προσθηκῶν δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ σύγ-
χισιν, συνιστῶμεν τοῖς ἀναγνώσταις, ὅπως ἀντιπαρέρχωνται πᾶν
τὸ ἐν ἀγκύλαις καὶ παρενθέσει, ἐὰν θέλωσι νὰ ἔχωσι ἀμεσώ-
τατα τὴν εἰς τὸ νέον ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἀπριλίου 1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΡΩΣΣΗΣ δ. φ.
Γυμνασιάρχης

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουσι τὴν κάτωθεν ὑπογραφήν
τοῦ μεταφραστοῦ.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΜΟΥΣΩΝ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

(ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ)

**Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήτου τύραννος. Ἐκστρατεία
τῶν Ἰώνων κατὰ τῶν Σάρδεων (498 π. Χ.).**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 49.— **Ἦλθε** (=ἀπικνεῖται=ἀφικνεῖται ἴσθ
ἐνεστ.) **λοιπὸν** (=ὦν=οὔν) ὁ Ἀρισταγόρας ὁ **τύραννος** (ὁ ἄρ-
χων) τῆς [παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μαιάνδρου κειμένης πόλεως] Μι-
λήτου εἰς τὴν Σάρτην, **ὅτε ὁ Κλεομένης εἶχε τὴν ἀρχὴν** (:ὅτε
ὁ Κλ. ἐβασίλευεν) **μετὰ τούτου** (=τῶ=τούτῳ=) **λοιπὸν** [τοῦ Κλε-
ομένου] **ἔλθὼν εἰς ὀμιλίαν** (συζήτησιν) ὁ Ἀρισταγόρας, ἔλεγε πρὸς
αὐτὸν τὰ ἑξῆς· «ὦ Κλεόμενες, **τὴν μὲν προθυμίαν μου τοῦ
νὰ ἔλθω ἐδῶ μὴ θαυμάσης** (ἤ: μὴ ἐκπλαγῆς, διότι ἐγὼ ἔσπευσα
νὰ ἔλθω ἐνταῦθα=σπουδῆν μὲν... ἀπίξις)· διότι **ἡ παροῦσα κα-
τάστασις** (=τὰ κατήκοντα=τὰ καθήκοντα=τὰ παρόντα) εἶναι
τοιαύτη· ὄνειδος καὶ λύπη μεγίστη μὲν εἰς ἡμᾶς, πρὸς τούτους δὲ
καὶ εἰς σᾶς ἐκ τῶν λοιπῶν [Ἑλλήνων], **καθ' ὅσον** (=ὅσῳ) πρ
ἴ-
στασθε τῆς Ἑλλάδος, [εἶναι (=ἔστι)] **νὰ εἶναι** (=εἶναι) **οἱ Ἰω-
νες** (=Ἰώνων παῖδας=Ἰωνας) δούλοι ἀντὶ ἐλευθέρων. **Τώρα
λοιπὸν** (ἤ: ἐμπρὸς λοιπὸν=νῦν ὦν =νῦν οὔν) ἐν ὀνόματι τῶν
Ἑλληνικῶν θεῶν **ἀπολυτρώσατε** (=σώσατε=θύσασθε) ἐκ τῆς
δουλείας τοὺς Ἰωνας, ἄνδρας ἔχοντας τὸ αὐτὸ [μὲ σᾶς] αἶμα
ἤτοι: ἄνδρας συγγενεῖς)».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 50.— Ὁ μὲν Ἀρισταγόρας ταῦτα εἶπεν, ὁ δὲ
Κλεομένης **ἀπεκρίνετο** (=ἀμείβετο=ἡμείβετο) **διὰ τῶν ἑξῆς**
(=τοισίδε=τοῖςδε)· «ὦ φίλε [λόγῳ ξενίας] Μιλήσιε, ἀναβάλλω
νὰ σοὶ ἀποκριθῶ (=ὑποκρινέσθαι τοι=ἀποκρινεῖσθαι σοι) κατὰ
τὴν τρίτην ἡμέραν [ἀπὸ τῆς σήμερον]». Τότε μὲν μέχρι τούτου
τοῦ σημείου προухώρησαν· **ὅτε** (=ἐπεῖτε=ἐπεὶ) δὲ **ἡ ὀρισμένη**

(=ἡ κυρία) ἡμέρα τῆς ἀποκρίσεως *ἔφθασε* (=ἐγένετο) καὶ ἤλθον *εἰς τὸν συμπεφωνημένον [τόπον]* (=εἰς τὸ συγκείμενον [*χωρίον*]), *ἠρώτησεν* (=εἴρετο=ἤρετο· τοῦ ἐρωτῶ) ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόραν, ὁπόσων ἡμερῶν δρόμος *ἦτο* (=εἶη) ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν Ἴωνων πρὸς τὸν [μέγαν] Βασιλέα [τὸν ἐδρεύοντα ἐν Βαβυλῶνι—Σούσοις καὶ Ἐκβατάνοις]. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρας, *ἀν καὶ ἦτο* (=ἔων=ὄν) κατὰ τὰ ἄλλα *πονηρὸς* (=σοφός), ἐν τούτῳ [τῷ σημείῳ] *περιέπεσεν εἰς πλάνην* [=ἔσφαλῆ]· διότι *ἐνώ ἔπρεπε* (=χρεόν) νὰ μὴ λέγη αὐτὸς (=μὴν—αὐτὸν) *τὸ ἀληθές* (=τὸ ἐόν), ἐὰν ἤθελε τοῦλάχιστον νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Σπαρτιάτας εἰς τὴν Ἀσίαν, *ὁμῶς* (:μόλα ταῦτα=δ'ὄν) λέγει [τὸ ἀληθές] *δηλῶν* (=φάς=φάσκων) ὅτι εἶναι *ἡ ἀνάβασις* (:ἡ ἐκ τῶν παραλλίων πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας πορεία [ἢ μέχρι τῆς ἔδρας τοῦ βασιλέως] (=τὴν ἄνοδον) τριῶν μηνῶν· ὁ δὲ Κλεομένης *διακόσῃς* (=ὑπαρπάσας=ὑφαρπάσας) τὸν ἐπίλοιπον λόγον, *τὸν ὁποῖον* (=τὸν) *εἶχεν ἀρχίσει* (=ὄρητο=ᾠρητο) νὰ λέγῃ περὶ τῆς [ἀπὸ τῶν παραλλίων τῆς Ἰωνίας μέχρι τῆς ἔδρας τοῦ βασιλέως] ὁδοῦ εἶπεν. «^Ω φίλε [λόγῳ ξενίας] Μιλήσιε, *ἀναχώρει* (=ἀπαλλάσσει=ἀπαλλάσσει) ἐκ τῆς Σπάρτης πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· διότι δὲν λέγεις *συνετόν* (=εὐπέα· κυρ, :καλῶς λεχθέντα) τίνα λόγον πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους θέλων νὰ ὀδηγήσῃς *αὐτούς* (=σφέας) [εἰς] τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 97. Ἀποδιωκόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρας ἐκ τῆς Σπάρτης ἐπορεύετο εἰς τὰς Ἀθήνας· διότι αὕτη ἡ πόλις *ἦτο ἰσχυροτάτη μεταξὺ τῶν λοιπῶν* (=μέγιστον ἐδυνάστευε τῶν λοιπέων)· *παρουσιασθεὶς δὲ εἰς τὸν δῆμον* (ἦτοι ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου) (=ἐπελθὼν δ' ἐπὶ τὸν δῆμον) [τῶν Ἀθηναίων] ὁ Ἀρισταγόρας ἔλεγε τὰ ἴδια, *τὰ ὁποῖα* (=τὰ=ἃ) καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ [ἔλεγε] *καὶ πρὸς τούτοις* (: καὶ ἐκτὸς τούτων) τὰ ἐξῆς· ὅτι οἱ Μιλήσιοι εἶναι ἄποικοι τῶν Ἀθηναίων [καθ' ὅσον ὁ υἱὸς τοῦ φιλοπάτριδος Κόδρου Νηλεὺς εἶχεν ἰδρῦσει τὴν Μίλητον] καὶ [ὅτι] πρέπον (=οἰκὸς=εἰκὸς) ἦτο νὰ σώσωσιν *αὐτὸν* [τοὺς Μιλησίους] (=σφέας) [οἱ Ἀθηναῖοι] ἔχοντες μεγάλην δύναμιν. Καὶ *δὲν [ἦτο] πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπέσχετο*

(δηλ. καὶ τὰ πάντα ὑπεσχέθη) (=καὶ οὐδὲν [ἦν], ὅ,τι οὐκ ὑπέσχετο), *ἐπειδὴ εἶχε μεγάλην ἀνάγκην* (οἷα κάρτα δεόμενος), *ὥς δτου* κατέπεισεν αὐτούς. Διότι φαίνεται ὅτι εἶναι εὐκολώτερον (=εὐπετέστερον) *νὰ ἀπατᾶ τις* (=διαβάλλων) πολλοὺς παρὰ ἓνα, *διότι* (=εἰ) [ὁ Ἀρισταγόρας] τὸν Κλεομένην μὲ τὸν Λακεδαιμόνιον *μόνον* (=μοῦνον) [ὄντα] *δὲν ἠδυνήθη* (=οὐκ οἶος τ' ἐγένετο) *νὰ ἀπατήσῃ*, ὡς πρὸς τριάκοντα δὲ χιλιάδας[ψήφοφόρων] Ἀθηναίων κατώρθωσε *ταύτην τὴν ἀπάτην* (=τοῦτο [τὸ διαβάλλειν]). Οἱ μὲν λοιπὸν Ἀθηναῖοι καταπεισθέντες, διὰ ψηφοφορίας ἀπεφάσισαν *νὰ ἀποστείλωσιν εἰς τοὺς Ἴωνας εἰκοσι ναῦς ὡς βοηθοὺς* (*) *διορίσαντες* (=ἀποδέξαντες=ἀποδείξαντες) *νὰ εἶναι στρατηγὸς* (ναύαρχος) αὐτῶν ὁ Μέλανθος, ὅστις ἦτο ἀνὴρ ἐκ τῶν πολιτῶν *κατὰ πάντα* (=τὰ πάντα) *ἐπιφανῆς* (: εὐνόληπτος=δόκιμος). Αὐταὶ δὲ αἱ νῆες ὑπῆρξαν ἀρχὴ κακῶν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς βαρβάρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 99. Ὅτε δὲ *καὶ οἱ Ἀθηναῖοι* ἦλθον [εἰς τὴν Μίλητον] μετὰ εἴκοσι νεῶν *φέροντες μεθ' ἑαυτῶν* (=ἅμα ἀγόμενοι) καὶ πέντε τριήρεις τῶν Ἐρετριῶν [οἵτινες ἀπέστειλαν ταύτας εὐγνωμοσύνης ἕνεκα διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν πρὸς αὐτοὺς παρὰ τῶν Μιλησίων βοήθειαν κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Χαλκιδεῖς πόλεμον] *καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι* ἦσαν παρόντες, ὁ Ἀρισταγόρας ἔδωκε τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῶν Σάρδεων [αἵτινες ἦσαν ἡ πρωτεύουσα τῆς Λυδίας]. Αὐτὸς μὲν λοιπὸν [ὁ Ἀρισταγόρας] δὲν μετείχε τῆς ἐκστρατείας, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ [ὅπως ὑπερασπισθῆ τὴν πόλιν κατ' ἐνδεχομένης ἐφόδου τῶν Περσῶν], στρατηγὸς ὁμοῦ τῶν Μιλησίων [στρατευμάτων τῶν κατὰ τῶν Σάρδεων ἐκστρατευόντων] διώρισε *νὰ εἶναι ἄλλοι, καὶ ὁ ἀδελφός του Χαροπίνος καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πολιτῶν ὁ Ἐρμόφαντος.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 100. Ἀφοῦ δὲ ἦλθον *μὲ τὸν στρατὸν τοῦτον* (=τῷ στόλῳ τούτῳ) οἱ Ἴωνες εἰς τὴν Ἔφεσον, τὰ μὲν πλοῖα ἀφῆ-

(*) Οἱ Ἀθηναῖοι προέβησαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην κυρίως διότι ἐμίσουν τοὺς Πέρσας, οἵτινες διὰ τοῦ σατραποῦ Ἀρταφέρνης ἀπήτησαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων, ἵνα δεχθῶσι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ τυράννου Ἰππίου.

καν ἐν τῷ Κορησῶ [λιμένι παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὁμωνύμου ὄρους] τῆς Ἐφεσίας [χώρας], αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν (δηλ. κατὰ τῶν Σάρδεων) **μετὰ πολλῆς [στρατιωτικῆς] δυνάμεως** (=χειρὶ πολλῇ) χρησιμοποιοῦντες **ὁδηγούς** (=ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ) Ἐφεσίους. Πορευόμενοι δὲ **κατὰ μῆκος** (:ἢ παραλήλως) τοῦ ποταμοῦ Καῦστρίου [τοῦ ἐκ τοῦ Τμῶλου πηγάζοντος καὶ διαρρέοντος τὴν Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν, ἐκβάλλοντος δὲ οὐ μακρὰν τῆς Ἐφέσου εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον], ἐντεῦθεν, ἀφοῦ ἔφθασαν [πρὸ τῶν Σάρδεων] διαβάντες τὸν Τμῶλον, **ἐκυρίευσαν** (=αἰρέουσι· ἰστ. ἐνεστ.) τὰς Σάρδεις χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἐναντιωθῆ κατ' αὐτῶν, ἐκυρίευσαν δὲ **πλὴν** (=χωρὶς τῆς ἀκροπόλεως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα [μέρη])· τὴν δὲ ἀκρόπολιν **ὑπερῆσιζεν** (=ἐρρούετο) **μὲ** (=ἔχων) **ὄχι ὀλίγην** (ἤτοι μεγάλην) στρατιωτικὴν δύναμιν ὁ ἴδιος [ὁ διοικητὴς τῶν Σάρδεων] Ἀρταφέρνης [ὁ ἑμοπάτριος ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Δαρείου].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 101. Τὸ ἐξῆς δὲ **ἠμπόδισιν αὐτοὺς** (=ἔσχε σφέας), ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν, τὸ νὰ μὴ λεηλατήσωσιν [αὐτήν]. Αἱ οἰκίαι εἰς τὰς Σάρδεις, αἱ μὲν περισσότεραι ἦσαν [κατεσκευασμέναι] ἐκ καλάμου, ὅσαι δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν [κατεσκευασμέναι] καὶ ἐκ πλίνθων, εἶχον τὰς ὀροφὰς [των] ἐκ καλάμου. Καθὼς λοιπὸν ἐπυρπόλησε **κάποιος** (=τις) **ἐκ τῶν [Ἑλλήνων] στρατιωτῶν** (=τῶν στρατιωτέων) μίαν ἐκ τούτων τῶν οἰκιῶν, εὐθὺς τὸ πῦρ **βόσκον** (κυρ.: πορευόμενον=ἰόν) ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν **ἐξηπλοῦτο εἰς ὄλην τὴν πόλιν** (=ἐπενέμετο τὸ ἄστν πᾶν). Ἐνῶ δὲ ἐκαίετο τὸ ἄστν καὶ οἱ Λυδοὶ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν Περσῶν ἦσαν μέσα εἰς τὴν πόλιν, **περικυκλωθέντες** (: ἀποκλεισθέντες=ἀπολαμφθέντες=ἀποληφθέντες) ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, **διότι τὸ πῦρ κατέκαιε** (=ὥστε τοῦ πυρὸς νεμομένου=ἄτε τοῦ πυρὸς νεμομένου) **τὰ περίξ ἔσχατα** (ἢ: τὰς περίξ ἄκρας τῆς πόλεως) καὶ **διότι δὲν εἶχον** (=καὶ [ὥστε] οὐκ ἔχοντες) **ἐξοδον** (=ἐξήλυσιν) ἐκ τοῦ ἄστεως, ἔτρεχον ὅλοι ὁμοῦ καὶ εἰς τὴν ἀγορὴν καὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Πακτωλοῦ ποταμοῦ—ὅστις **καταβιβάζων** (=καταφορέων) **δι' αὐτοὺς** (=σφι=σφίσιν χαρ.) **κόνιν χρυσοῦ** ἐκ τοῦ [ὄρους] Τμῶλου τρέχει διὰ μέσου τῆς ἀγορᾶς καὶ ἔπειτα χύνεται

εἰς τὸν Ἐρμον ποταμόν, ὃ δὲ (Ἐρμος) [ἐκβάλλει] εἰς τὴν θάλασσαν (ἦτοι εἰς τὸν Ἐρμαῖον κόλπον ἢ τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης. Εἰς τὰς ὄχθας λοιπὸν τούτου τοῦ Πακτωλοῦ [ποταμοῦ] καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν συναθροιζόμενοι οἱ Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι [στρατιῶται καὶ πάροικοι] ἠναγκάζοντο νὰ ἀμύνωνται. Οἱ δὲ Ἴωνες βλέποντες ὅτι ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν πολεμίων ἠμύνοντο [ἐν τῇ ἀγορᾷ], ἄλλοι δὲ ἐφώρων κατ' αὐτῶν [ἐκ τῆς ἀκροπόλεως] μετὰ μεγάλης [στρατιωτικῆς] ὑνάμεως, ὑπεχώρησαν (=ἐξανεχώρησαν πρὸς τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον καλεῖται Τρωῶλος ἐκ φόβου (ἢ : φοβηθέντες=δεισάντες), ἀπὸ ἐδῶ δὲ κατὰ τὴν νύκτα ἀπήρχοντο εἰς τὰς ἑαυτῶν ναῦς [αἷτινες ἦσαν προσωομισμένοι ἐν τῷ Κορησῶ λιμένι κλ].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 102. Καὶ αἱ μὲν Σάρδεες ἐπυρπολήθησαν, ἐν τὸς δὲ αὐτῶν [ἐπυρπολήθη] καὶ ὁ ναὸς τῆς ἐγγχωρίας (: ἐντοπίας) θεᾶς Κυβήβης (ἢ Κυβέλης) [ἣτις ἐλατρεύετο ἐν πάσῃ τῇ Μ. Ἀσίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Λυδίᾳ καὶ Φρυγίᾳ], τὴν πυρπόλησιν τοῦ ὁποῖου (=τὸ=ὄ) προφασιζόμενοι (=σκηπτόμενοι) οἱ Πέρσαι ὕστερον ἔκαιον πρὸς ἀντεκδίκησιν (=ἀντενεπίμπρασαν) τοὺς ἐν Ἑλλάδι ναοὺς. Τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ διαμέροντες (: οἱ κατοικοῦντες =οἱ νομοὺς ἔχοντες) ἐντεῦθεν (=ἐντὸς) [δηλ. ἐν σχέσει πρὸς τὴν πατρίδα ἐμοῦ τοῦ ἔξιστοροῦντος ταῦτα Ἡροδότου] τοῦ Ἄλως ποταμοῦ πληροφορούμενοι πρῶτοι (=προπυθανόμενοι) ταῦτα συνηθοῖζοντο καὶ ἤρχοντο εἰς βοήθειαν τῶν Λυδῶν. Καὶ εἰς μὲν τὰς Σάρδεες οὐδαμῶς πλέον (=οὐκέτι κως εὐρίσκουσι νὰ εἶναι Ἴωνες, ἀκολουθοῦντες δὲ ἐπὶ τὰ ἔχνη (=κατὰ στίβον) προφθάνουσι (=αἰρέουσι) αὐτοὺς εἰς τὴν Ἐφεσον. Καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, ἀλλ' ὅτε συνεπλάκησαν παντελῶς ἐνικήθησαν (: ὑπέστησαν μεγάλην ἦτταν=πολλὸν ἐσώθησαν). Καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσαν οἱ Πέρσαι καὶ ἄλλους ὀνομαστοὺς, πρὸς τούτοις δὲ (=ἐν δὲ δὴ) καὶ τὸν Εὐαλκίδην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἐρετριέων, καὶ ὅστις εἶχεν ἄρει νίκας (: ὅστις εἶχε νικήσει) εἰς ἀγῶνας τῶν ὁποίων τὸ βραβεῖον ἦτο στέφανος (=στεφανηφόρος τε ἀγῶνας ἀναραιρηκότα) καὶ ὅστις πολὺ ἐξυμνήθη [ἐν ἐπινικίοις ὕμνοις ὑπὸ τοῦ βιώσαντος μεταξὺ 556—468 π. Χ. διασήμου λυρικοῦ ποιητοῦ] Σιμωνίδου τοῦ ἐκ τῆς νή-

σου Κέω (Τζιάς). Ἐκεῖνοι δὲ ἐξ αὐτῶν οἵτινες *διεσώθησαν* (ἐγλύτωσαν) *ἀπὸ τὴν μάχην* (=ἀπέφευγον τὴν μάχην, διεσκορπίσθησαν ἀνὰ τὰς [διαφόρους] πόλεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 103. Τότε μὲν λοιπὸν τοιουτοτρόπως ἠγωνίσθησαν *μετὰ δὲ ταῦτα* (=μετὰ δὲ) οἱ μὲν Ἀθηναῖοι *ἀφήσαντες παντελῶς εἰς τὴν τύχην των* (=τὸ παράπαν ἀπολιπόντες) τοὺς Ἴωνας, ἃν καὶ παρὰ πολὺ *προσεκάλει αὐτοὺς εἰς βοήθειαν* (=πολλὰ ἐπικαλουμένου) ὁ Ἀρισταγόρας δι' ἀγγελιοφόρων, *ἠρνήθησαν* (=οὐκ ἔφρασαν) νὰ τοὺς βοηθήσωσιν. Οἱ δὲ Ἴωνες, ἃν καὶ ἐστερηθήσαν τῆς τῶν Ἀθηναίων συμμαχίας, οὐδὲν *ἤτιον* (=ἔσσον) *ἤδη* (=δὴ) *διενήργουν* (=παρεσκευάζοντο) [τῇ συνεργείᾳ ὄλων τῶν ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Κυπρίου Πελάγους ἑλληνικῶν λαῶν] τὸν κατὰ τοῦ βασιλέως Δαρείου πόλεμον, *διότι ὑπ' αὐτῶν εἶχον ποιηθῆναι* (γίνει) *κατὰ τοῦ Δαρείου τοιαῦτα* (=οὕτω γὰρ σφι ὑπῆρχε—ἦν—πεποιημένα εἰς Δαρεῖον) [ὥστε νὰ μὴ ἐλπίζωσιν ὅτι θὰ τύχωσι τῆς παρ' αὐτοῦ συγγνώμης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 105. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἀγγελία εἰς τὸν βασιλέα Δαρεῖον ὅτι αἱ Σάρδεῖς κυριευθεῖσαι εἶχον κατὰ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Ἴώνων, *ὁ δὲ αἷτιος τοῦ νὰ συνυφανθῶσι ταῦτα δι' ὑπῆρξεν* (=τὸν δὲ ἠγεμόνα γενέσθαι ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι) ὁ Ἀρισταγόρας, ὁ Μιλήσιος, *πρῶτον μὲν* λέγεται *δι' αὐτὸς [ὁ Δαρεῖος] ἠρώτησε* (=αὐτὸν εἰρέσθαι τοῦ ἐρωτῶ), τί ἄνθρωποι ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, *ὅτε ἔμαθε ταῦτα* (=ὡς ἐπύθετο ταῦτα) *οὐδόλως φροντίσας περὶ τῶν Ἴώνων* (=Ἴωνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον), διότι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι οὗτοι τοῦλάχιστον, ἀφοῦ ἀπεστάτησαν, *δὲν θὰ μείνωσιν ἀτιμώρητοι* (=οὐ καταπροίξονται=οὐ καταπροίξονται)· *ἔπειτα δὲ* (=μετὰ δέ), ἀφοῦ ἔμαθε [τί ἄνθρωποι ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι] [λέγεται] ὅτι ἐζήτησε *τὸ ἑαυτοῦ τόξον* (=τὸ τόξον), ἀφοῦ δὲ τὸ ἔλαβε καὶ ἔθηκε ἐπ' αὐτοῦ βέλος, [λέγεται] *δι' ἐξηκόντισεν* (=ἀπειναί=ἀφείναι) [αὐτὸ] ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ [λέγεται] ὅτι εἶπεν [τὰ ἐξῆς], ἐνῶ ἐτόξευεν αὐτὸ [τὸ βέλος]· «*Ω Ζεῦ, εἶθε νὰ ἐπιτραπῇ εἰς ἐμὲ* (=ἔκγενέσθαι μοι· τὸ ἀπαρεμφ. ἀπολ.) *νὰ ἐκ-*

δικηθῶ (=τίσασθαι) *τούς Ἀθηναίους*». Ἀφοῦ δ' εἶπε ταῦτα, [λέγεται] ὅτι προσέταξεν ἕνα τῶν θεραπόντων, *ὄσάκις κάθεται εἰς τὴν τράπεζαν* (κυρ. : ὄσάκις εἶναι τεθειμένον πρὸ αὐτοῦ δειπνον=δειπνοῦ προκειμένου αὐτῷ) *νὰ εἴπη εἰς αὐτὸν τρεῖς φορὰς* (κυρ. : ἕως τρεῖς φορὰς=εἰς τρεῖς) *«Δέσποτα ἐνθυμοῦ τούς Ἀθηναίους»*.

BIBLIION EKTON

(ΕΡΑΤΩ)

Α'. Ἀτυχὴς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος Κεφ. (43 45).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 43.—Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἔταρος [τοῦ ἔτους 492 π. Χ.], *ἀφοῦ οἱ ἄλλοι* οἱ κατὰ τὰς παραθαλασσίας σατραπείας *στρατηγοὶ* [τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν ἐθεωρήθη παρὰ τὸ προσῆκον βραδεῖα] *εἶχον παυθῆ* (=τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν) [ἀπὸ τῆς στρατηγίας] ὑπὸ τοῦ βασιλέως, κατῆλθεν [ὡς στρατηγὸς] εἰς τὰ παραθαλάσσια [μέρη τῆς Ἰωνίας κλ.] ὁ Μαρδόνιος ὁ υἱὸς τοῦ Γωβρούου *ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ* (=ἅμα ἀγόμενος) *παρὰ πολὺ μὲν* (=πολλὸν μὲ κάρτα) *πεζικὸν στρατὸν, πολὺν δὲ [στρατὸν] προωρισμένον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πλοίων* (=πολλὸν δὲ ναυτικόν), ὅστις (Μαρδόνιος) καὶ νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν ἦτο καὶ νεωστὶ εἶχε νυμφευθῆ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Δαρείου τοῦ [Α'] Ἀρτοζώστραν. Ὁδηγῶν δ' ὡς ἀρχηγὸς τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ὅτε ἔφθασεν ἐν τῇ Κιλικίᾳ [ἐνθα ἀνέμενον τὰ πλοῖα, διὰ τὰ ὁποῖα ἦτο προωρισμένος ὁ ναυτικὸς στρατός, τὸν ὁποῖον μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερεν ἐκ τῆς Περσίας] αὐτὸς μὲν ἐπιβιβασθεὶς ἐπὶ νεῶς *ἀπέπλευ* (=ἐκομίζετο) μετὰ τῶν ἄλλων νεῶν, τὸν δὲ πεζικὸν στρατὸν ὠδήγουν διὰ ξηρᾶς ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὅτε δὲ ὁ Μαρδόνιος ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰωνίαν [καὶ δὴ εἰς τὴν Μίλητον] *πλέων ἀκτοπλοῖκῶς* (: παρὰ τὴν παραλίαν (=παραπλέων) τὴν Μ. Ἀσίαν, ἐκεῖ *ἀπολύσας [τῆς ἀρχῆς]* (=καταπαύσας [τῆς

ἀρχῆς]) ὅλους **τοὺς τυράννους** (: τοὺς γενικούς διοικητάς) τῶν Ἴωνων, **ἰδρυσε** (=καθίστη=ἀποκαθίστη) [ὡς φίλοςκαὶ προστάτης τῆς ἐλευθερίας τῶν παραθαλασσίων Ἑλλ πόλεων] δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις. Ταῦτα δὲ ἀφοῦ ἔπραξεν, **ἔσπευδεν** (=ἠπειγέτο εἰς τὸν Ἑλλήσποντον [τόπον συγκεντρώσεως ἀπασῶν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων]. Ὅτε δὲ συνηθροίσθη πολὺ μὲν **πλήθος** (=χρῆμα) νεῶν, συνηθροίσθη δὲ καὶ πολὺς περὶκός στρατός, διυβάντες [οἱ στρατιῶται] διὰ τῶν νεῶν τὸν Ἑλλήσποντον [κατὰ τὸ μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Σηστοῦ στενὸν] ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης **καὶ μάλιστα ἐπορεύοντο** (=ἐπορεύοντο δὲ) κατὰ τῆς Ἐρετρίας καὶ Ἀθηνῶν ἵνα ἐκδικηθῶσι τὰς πόλεις ταύτας, διότι μετέσχον τῆς Ἴωνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ πυρπολήσεως τῶν Σάρδεων].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 44. Αὐταὶ μὲν λοιπὸν [αἱ δύο πόλεις] ἦσαν **πρόσχημα** (πρόφαισις) τῆς ἐκστρατείας, **διανοούμενοι** (=ἐν νόφ. ἔχοντες) **δμως** (δὲ=ἀτάρ) **νὰ καθυποτάσσωσι** (=καταστρέφεσθαι) [τοσαύτας] ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ὅσας ἂν δύνανται περισσοτέρας· **κατὰ ταῦτα** (δη=) **ἀφ' ἐνὸς μὲν** (=τοῦτο μὲν) ὑπέταξαν διὰ τοῦ στόλου τοὺς κατοίκους τῆς Θάσου **χωρὶς οὐδὲ τὰς χεῖρας των νὰ ὑψώσωσι κατ' αὐτῶν** (:χωρὶς δηλ. νὰ ἀντισταθῶσι), **ἀφ' ἐτέρου δὲ** (=τοῦτο δὲ) διὰ τοῦ περὶκου στρατοῦ **πρὸς τοῦτοις ἀπέκτησαν (προσέθεσαν)** (=προσεθήσαντο) **ἐκτόστῶν ὑπαρχόντων** [δούλων] (=πρὸς τοῖσιν ὑπάρχουσι) Μακεδόνας **ὡς δούλους** (=δούλους· κατηγ.)· διότι πάντα **τὰ ἐντεῦθεν** (=τὰ ἐντός· δηλ. τὰ ἀνατολικῶς ἐν σχέσει μὲ τὸν ἀπὸ τῆς Περσίας παρατηρητὴν) τῶν Μακεδόνων [οἵτινες κατέκρινον περίπου τότε τὸν νῦν Δ. νομὸν Θεσσαλονίκης καὶ τὸν νομὸν Κοζάνης] ἔθνη **εἶχον ἤδη ὑποδουλωθῆ ὑπ' αὐτῶν** (=γεγονότα ἦν=ἐγεγονέναι ἤδη ὑποχειρια σφι) [πρὸ δεκαοκταετίας ὑπὸ τοῦ Μεγαβάζου μετὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρειοῦ]. Ἐκ μὲν λοιπὸν τῆς Θάσου **διαπλεύσαντες** (=διαβαλόντες) **εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος** (=πέραν) **παρὰ τὴν παραλίαν** (=ὑπὸ τὴν ἠπειρον) **πλέοντες ἔφθασαν** (=ἐκομίζοντο) **μέχρι τῆς [πόλεως] Ἀκάνθου** [ἦτις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου πρὸς Β. τῆς χερσονήσου τοῦ Ἄθω], **ἐκκινήσαντες δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου** (ἤ: ἔχοντες δ' ὀρμητήριον [ἤδη])

τὴν Ἄκανθον) *προσεπάθουν νὰ περιπλέωσι* (=περιέβαλλον πρὶ ἀποπειρ.) τὸν Ἄθων (ἦτοι τὸ ἀκρωτήριο). Ἄλλ' ἐπιπεσὼν κατ' αὐτῶν, ἐνῶ περιέπλεον [τὸν Ἄθω τὸ ἀκρωτήριο], βορρᾶς ἄνεμος *καὶ σφοδρὸς* (=μέγας τε) καὶ *ἀκαταμάχητος* (=ἄπορος) *μεγάλως ἔβλαψε* (ἦ: μετὰ μεγάλης τραχύτητος μετεχειρίσθη [αὐτοὺς] ἦ: πολὺ σκληρὰ τοῖς ἐφέρθη=κάρτα τρηχέως περιέσπε) ῥίψας ἔξω εἰς τὸν Ἄθω παρὰ πολλὰς (πολλὰς ὡς πρὸς τὸ πλῆθος) ἐκ τῶν νεῶν. Διότι λέγεται ὅτι τριακόσιας μὲν περίπου ἦσαν τὰ ἐντελῶς καταστραφέντα πλοῖα, ὑπὲρ δὲ τὰς εἴκοσι χιλιάδας [οἱ ἦσαν οἱ ἐξαφανισθέντες (=εἶναι τοὺς διαφθαρέντας)] ἄνθρωποι· διότι *ἐπειδὴ ἦτο* (=ὥστε=οὔσης=ἄτε οὔσης) ἡ θάλασσα αὕτη ἡ περὶ τὸν Ἄθω *πλήρης ἀγρίων θηρίων* (=πλήρης ἀρπακτικῶν ἰχθύων: καρχαριῶν κλ.=θηριωδεστάτης), ἄλλοι μὲν ἐξηφανίζοντο ἀρπαζόμενοι ὑπὸ τῶν [θαλασσίων] θηρίων, ἄλλοι δὲ [*συνετείβοντο*] (=διεφθείροντο) [προσκραύοντες εἰς τοὺς βράχους· *ἄλλοι πάλιν* (=οἱ δὲ) ἔξ οὐτῶν δὲν ἐγγώριζον νὰ κολυμβῶσι καὶ *διὰ τοῦτο* (=κατὰ τοῦτο) *ἀπέθνησκον* [*πνιγόμενοι*] (=διεφθείροντο), ἄλλοι πάλιν [σφζόμενοι εἰς τοὺς βράχους ἀπέθνησκον] ἀπὸ τὸ ψύχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 45. Ὁ μὲν λοιπὸν ναυτικὸς στρατὸς *τοιαύτην* [κακὴν] *τύχην εἶχε* (ἦ: τοιαῦτα ἔπαθε=οὔτω ἔπρησε), τὸν Μαρδόνιον δὲ καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν, ἐνῶ ἔστρατοπέδευον ἐν Μακεδονίᾳ, *προσέβαλον* (=ἐπεχείρησαν) ἐν καιρῷ νυκτὸς οἱ [πλησίον τῆς Μακεδονίας οἰκοῦντες] Βρύγοι Θρᾶκες· καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφονεύσαν οἱ Βρύγοι, τὸν δὲ Μαρδόνιον τὸν ἴδιον ἐτραυματίσαν· *ἀλλ' ὄμως* (=οὐ μὲν=οὐ μὴν) οὐδὲ αὐτοὶ διέφυγον τὴν δουλείαν ἐκ μέρους τῶν Περσῶν· *διότι ὡς γνωστὸν* (=γὰρ δὴ) δὲν ἀπεμακρύνθη πρότερον ἐκ τῶν μερῶν τούτων ὁ Μαρδόνιος, *παρὰ ἄφοῦ* (=πρὶν ἢ=πρὶν) ὑπεδούλωσεν αὐτούς. Τούτους *τῷ ὄντι* (=μέντοι) *καθυποτάξας* (=καταστρεψάμενος) ὠδήγησε τὸ στρατεύμα ὀπίσω [εἰς τὴν Ἀσίαν], ἐπειδὴ *μεγάλως ἠτύχησε* (=μεγάλως προσπταίσας) καὶ ὡς πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν ἀπέναντι τῶν Βρύγων καὶ ὡς πρὸς τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἄθων. Οὗτος μὲν *λοιπὸν* (=νῦν=τοίνυν) ὁ *στρατὸς* (=ὁ στόλος) *μετὰ ἄδοξον ἀγῶνα*

(: ἀδόξως ἀγωνισθεῖς, πολεμήσας=αἰσχροῶς ἀγωνισάμενος) ἀπῆλ-
θεν (=ἀπαλλάχθη=ἀπηλλάγη) εἰς τὴν Ἀσίαν.

Β'.—Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς
Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην—

Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.

(Κεφ. 94—97, 100—117, 119—120).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 94 Ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων μὲν λοιπὸν εἶχε συν-
αφθῆ πόλεμος πρὸς τοὺς Αἰγινήτας [τῷ 491 π Χ., ἔνεκα τοῦ ὅτι
οἱ Ἀθηναῖοι ἠρνήθησαν νὰ ἀποδώσωσι τοὺς ὀμήρους, τοὺς ὁποίους
οἱ Αἰγινῆται εἶχον παραδώσει εἰς αὐτοὺς κατ' ἀπαιτήσιν τοῦ βασι-
λέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους θέλοντες οὕτω νὰ τιμωρήσῃ τοὺς
Αἰγινήτας, διότι εἶχον δώσει γῆν καὶ ὕδωρ εἰς τοὺς κήρυκας τοὺς
ἀποσταλέντας παρὰ τοῦ Δαρείου μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρα-
τείας τοῦ Μαρθονίου]· ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Περσῶν (=ὁ δὲ Πέρ-
σης) τὸ σχέδιόν του ἐξετέλει *ἐπειδὴ ὑπενθύμιζεν αὐτὸν* (=ὥστε
ἀναμνησκόντός μιν) διαρκῶς (: ἀεὶ) ὁ θεράπων νὰ ἐνθυμῆται τοὺς
Ἀθηναίους καὶ *ἐπειδὴ οἱ Πεισιστρατίδαι διαρκῶς παρεκάλουν
τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν* (=καὶ [ὥστε] Πεισιστρατιδῶν προσ-
κατημένων [ἀεὶ τῷ Πέρσῃ] καὶ διέβαλλον τοὺς Ἀθηναίους, συγ-
χρόνως δὲ διότι ἤθελεν ὁ Δαρεῖος *ὑπὸ ταύτην τὴν πρόφασιν*
κυρ. : δραττόμενος, ἐπωφελοῦμενος ἐκ ταύτης τῆς προφάσεως=
ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος) νὰ ὑποτάξῃ τοὺς μὴ δώσαντας
[εἰς αὐτὸν] *ἐκ τῶν Ἑλλήνων* (=τῆς Ἑλλάδος) καὶ γῆν καὶ ὕδωρ
[ὡς σημεῖα ὑποταγῆς]. Τὸν μὲν λοιπὸν Μαρθόνιον, *ἐπειδὴ ἠτύ-
χησε* (=φλαύρως=φαύλως=κακῶς†πράξαντα) *εἰς τὴν ἐκστρα-
τείαν* (=τῷ στόλῳ) ἔπαυσε ἀπὸ τὴν στρατηγίαν, διορίσας δὲ
ἄλλους ὡς στρατηγοὺς ἀπέστειλε καὶ ἐναντίον τῆς Ἐρετριῶν καὶ
ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸν Δᾶτιν ὅστις ἦτο Μῆδος κατὰ τὸ γέ-
νος καὶ τὸν Ἀρταφέρνην, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρταφέρνου, *ἕνα ἀνεπιόν
του* (=ἀδελφιδέον ἑαυτοῦ) ἀπέστειλε δὲ αὐτοὺς *μὲ τὴν παραγ-
γελίαν* (=ἐντειλάμενος [αὐτοῖς]), ἀφοῦ ἔξανδραποδίσωσι τοὺς
Ἀθηναίους καὶ τοὺς Ἐρετριεῖς (=Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν)
νὰ φέρωσιν *ἐνώπιόν του* (=ἑαυτῷ εἰς ὄψιν) τὰ ἀνδράποδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 95. Ὅτε δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ διορισθέντες
ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὸν βασιλέα, ἔφθασαν εἰς τὴν τῆς Κιλικίας Ἀ-

λήϊον πεδιάδα [ἦτις ἔκειτο μεταξὺ τῶν ποταμῶν Πυράμου καὶ Σάρου], ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν πεζικὸν στρατὸν καὶ πολλὸν [διότι ἀνῆραγο εἰς 110 χιλιάδας ἄνδρας, ἕξ ὧν αἱ δέκα χιλιάδες ἰππεῖς], καὶ καλῶς συγκεροτημένον, **τότε** (=ἐνθαῦτα), **ἐνῶ αὐτοὶ ἐστρατοπέδευον** (=στρατοπεδευόμενοισιν [αὐτοῖσι]), ἔφθασεν μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς ὅλος ὁ ἐπιταχθεὶς [ὑπὸ τοῦ Δαρείου] **εἰς ἕναστον ἔθνος τοῦ Περσικοῦ κράτους** (=ὁ ἐπιταχθεὶς ἑκάστοισι) [ἐκ τῶν φόρου ὑποτελῶν], ἦλθον δὲ καὶ αἱ ἰππαγωγοὶ νῆες, **τὰς ὁποίας** (=τὰς) κατὰ τὸ πρότερον ἔτος **διέταξε** (=προεῖπε=ἐκέλευσε) ὁ Δαρεῖος εἰς τοὺς φόρου ὑποτελεῖς αὐτοῦ νὰ ἐτοιμάζωσιν. **Ἀφοῦ δὲ ἔθυσαν μέσα** (=ἐσβαλόμενοι=εἰσθήμενοι) εἰς ταύτας [τὰς ἰππαγωγούς ναῦς] τοὺς ἵππους καὶ ἀφοῦ εἰσεβίβασαν τὸν πεζικὸν στρατὸν εἰς τὰς ναῦς, ἔπλεον μετὰ ἑξακοσίων τριήρων διευθυνόμενοι εἰς τὴν Ἰωνίαν. Ἀπὸ ἐκεῖ δὲ (δηλ. ἀπὸ τῆς Ἰωνίας) δὲν διηύθυνον τὰς ναῦς **ἀκτοπλοῖκῶς** (παρὰ τὴν ἡπειρον) [ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκστρατείᾳ] κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Θράκην, ἀλλ' ἐκ Σάμου ἐκκινήσαντες ἔπλεον **πρὸς τὴν Ἰκαρον** (Ἰκαρίαν) (=παρὰ τὴν Ἰκαρον) καὶ διὰ μέσου τῶν [Κυκλάδων] νήσων, φοβηθέντες, **καθὼς ἐγὼ βέβαια νομίζω** (=ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖν τὸ ἀπαρεφ. ἀπολ.) πρὸ πάντων τὸ νὰ κάμωσι τὸν περίπλου τοῦ Ἄθω, διότι **πρὸ δύο ἐτῶν** (ἦτοι κατὰ τὸ ἔτος 492 π. Χ.) (=τρίτῃ πρότερον ἔτει) **πλέοντες** (=ποιεύμενοι τὴν κομιδὴν=κομιζόμενοι) **ἐκεῖ** (δηλ. περὶ τὸν Ἄθω) (ταύτῃ) μεγάλως προσέκρουσαν· πρὸς τοὺς δὲ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ [πλέωσι διὰ μέσου τῶν νήσων] καὶ ἡ Νάξος, ἣτις δὲν ἐκυριεύθη πρότερον [ἦτοι τῷ 499 π. Χ., ὅτε οἱ Πέρσαι εἶχον ἀποπειραθῆναι τὴν ὑποτάξωσι διὰ τοῦ Μεγαβάτου καὶ Ἀρισταγόρου].

Ὅτε δὲ ἀπὸ τὸ Ἰκαρίον πέλαγος **πλέοντες ἐμπρὸς** (=προσφερόμενοι=προσπλέοντες) ἐλλησίασαν τὴν Νάξον (**διότι ὡς γνωστὸν** [=γὰρ δὴ] ἐναντίον ταύτης ὡς πρώτων [τῶν ἄλλων νήσων] **διεγοοῦντο** [=ἐπειχον—τὸν νοῦν—]) νὰ ἐκστρατεύωσιν οἱ Πέρσαι ἐνθυμούμενοι τὰ πρότερον, ἦτοι τὴν ἀποτυχοῦσαν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγαβάτου καὶ Ἀρισταγόρου), οἱ Νάξιοι **ἐφευγον**

(=φεύγοντες) *ταχέως* (=οἶχοντο) [ἅμα τῇ προσεγγίσει] πρὸς τὰ ὄρη καὶ δὲν ἀντεστάθησαν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἀφοῦ ἐξηνδραπόδισαν *τούτους ἐξ αὐτῶν τοὺς ὀλοίους εὖρον* (=τοὺς κατέλαβον), ἔθρεσαν πῦρ καὶ ἔκανσαν καὶ τοὺς ναοὺς καὶ τὴν πόλιν· ταῦτα δὲ ἀφοῦ ἔπραξαν ἐξέπλεον κατὰ τῶν ἄλλων νήσων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 97. *Καθ' ὃν δὲ χρόνον* (=ἐν ᾧ δὲ [χρόνῳ]) οὗτοι [οἱ Πέρσαι] ἔπραττον ταῦτα [ἐν Νάξῳ], οἱ κάτοικοι τῆς Δήλου ἐγκατελιπόντες καὶ αὐτοὶ [ὡς δηλ. καὶ οἱ Νάξιοι] τὴν Δήλον ἔφυγον ταχέως εἰς τὴν Τήνον. *Ὅτε δὲ ὁ στόλος τῶν [Περσῶν] κατέπλεε* (=τῆς δὲ στρατιᾶς καταπλευούσης) [εἰς Δήλον], ὁ Δᾶτις προπλεύσας *ἠμπόδιζε* (=οὐκ ἔα) τὰς ναῦς νὰ προσορμίζονται πρὸς τὴν νῆσον, ἀλλὰ [διέταξε νὰ προσορμίζονται] πέραν *πλησίον τῆς Ρηναίας* (=ἐν τῇ Ρηναίᾳ). Αὐτὸς δὲ πληροφορηθεὶς *τὸ μέρος*, ὅπου (=ἵνα) ἦσαν οἱ Δῆλιοι, ἀφοῦ ἀπέστειλε κήρυκα, *διέτατε [τὸν κήρυκα] νὰ λέγῃ* (=ἠγόρευε) εἰς αὐτοὺς τὰ ἐξῆς: «Ἄνδρες ἱεροὶ [ἅτε κατοικοῦντες χώραν ἰσρὰν ὡς ἀφιερωμένην εἰς τὸν Ἄπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν], διατι ἔχετε ἀπέλθει πανικόβλητοι (=οἶχεσθε φεύγοντες) οὐχὶ δικαίως κρίναντες περὶ ἐμοῦ; Διότι καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἔχω βεβαίως τοσαύτην φρόνησιν [ὥστε μηδόλωσ νὰ βλάπτω ταύτην τὴν χώραν] καὶ ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως ἔχει δοθῆ εἰς ἐμὲ ἐντολὴ *οὕτως* (ἢ: ὡς ἐξῆς, τοιαύτη=ὧδε:) *ταύτην τὴν χώραν, ἐν τῇ ὀλοῖα οἱ δύο θεοὶ* [ὁ Ἄπόλλων δηλ. καὶ ἡ Ἄρτεμις] *ἐγεννήθησαν* (=ἐν τῇ χώρᾳ... ταύτην) νὰ μὴ τὴν βλάψω (ληλατήσω) ποσῶς, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς κατοίκους αὐτῆς [νὰ κακοποιήσω]. Τώρα λοιπὸν καὶ *ἐπανέλθετε* (=ἄπιτε) [ἀπὸ τῆς Τήνου] *εἰς τὰς οἰκίας σας* (=ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν) *καὶ κατοικεῖτε* (=νέμεσθε) τὴν νῆσόν [σας]». Ταῦτα μὲν διὰ κήρυκος παρηγγειλεν εἰς τοὺς Δηλίους, μετὰ δὲ ταῦτα *σωρεύσας* (=κατανήσας) ἐπὶ τοῦ βωμοῦ *τριακόσια τάλαντα* (δηλ. 7800 χιλιόγραμμα, διότι ἕκαστον τάλαντον ἰσοῦται πρὸς 26 χιλιόγρ. καὶ 200 γραμμ.—ἦτοι ὀκάδες [7800X312.5]400=) ὑπὲρ τὰς 6093) λιβανωτοῦ *ἔκανσεν ὡς θυμίαμα* (ὡς προσφορὰν) (=ἔθυμίησε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 100. Ὁ Δᾶτις μὲν λοιπὸν, ἀφοῦ *πρῶτον*

{=πρῶτα ἔκαμε ταῦτα, ἔπλεε μετὰ τοῦ στρατοῦ κατὰ τῆς Ἑρετρίας φέρων μεθ' ἑαυτοῦ συγχρόνως καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολεῖς. Οἱ δὲ Ἑρετριεῖς πληροφοροῦμενοι ὅτι ὁ Περσικὸς στόλος ἔπλεε κατ' αὐτῶν παρεκάλεσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ βοηθήσωσιν αὐτούς. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι δὲν ἠρνήθησαν τὴν βοήθειαν, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους *οἴτινες ὡς κληροῦχοι κατώκουν* [ἀπὸ τοῦ 506 π. Χ.] τὴν χώραν *τῶν πλουσίων* (ἀριστοκρατικῶν) (=ἑμποροῦν) Χαλκιδέων, *τούτους* [τοὺς τετρακισχιλίους δηλ., οἴτινες κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα διέμενον πάντοτε πολῖται Ἀθηναῖοι] ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς ὡς βοηθοὺς. Οἱ δὲ Ἑρετριεῖς, *ὡς κατόπιν ἐδείχθη* (=ἄρα), *οὐδεμίαν συνειτὴν ἀπόφασιν εἶχον* (=οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα ἦν), *διότι οὗτοι* (=οἱ) ἔστελλον μὲν καὶ ἐκάλουν τοὺς Ἀθηναίους [ὡς βοηθοὺς], *δὲν ἦσαν ὁμως σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους* (κυρ. : εἶχον ὁμως διπλᾶς γνώμας ἤ: διαφοροτρόπως ἐσκεπτοντο=ἐφρόνεον δὲ διφασίας ιδέας) δηλ. (=γὰρ) ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐσκεπτοντο, *ἀφοῦ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν, νὰ φύγωσιν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων* (=ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν εἰς τὰ ἄκρα βραχυλογία ἀντί: *ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὰ ἄκρα*) τῆς Εὐβοίας, ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν *ἐλπίζοντες* (=προσδεκόμενοι) *ὅτι θὰ λάβωσι δι' ἑαυτοὺς* (=οἴσονται) ἰδιαιτέρας ὠφελείας παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, *παρεσκευάζον* (:διεργάνουν) προδοσίαν. *Μαθῶν δὲ πῶς εἶχε ἐκάτερον τούτων* [ὅτι δηλ. ἄλλοι μὲν ἐπεθύμουν νὰ φύγωσιν, ἄλλοι δὲ νὰ προδώσωσι τὴν πόλιν] (=μαθῶν δὲ τούτων ἐκάτερα ὡς εἶχε=μαθῶν δὲ ὡς τούτων ἐκάτερα [=ἐκάτερον] εἶχε· κατὰ πρόληψιν) ὁ Αἰσχίνης ὁ υἱὸς τοῦ Νόθωνος, ὅστις ἦτο ὁ *πρῶτος* (=τὰ πρῶτα) ἐκ τῶν Ἑρετριέων, εἶπεν *εἰς τοὺς ἐλθόντας Ἀθηναίους* (=τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων=τοῖς ἤκουσιν Ἀθηναίους) πᾶσαν τὴν παροῦσαν κατάστασίν των, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὴν χώραν των, *ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ [ἐκτὸς δηλ. τῶν Ἑρετριέων] καταστραφῶσι* (=ἵνα μὴ προσαπόλωνται). Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐπέισθησαν εἰς τὸν Αἰσχίνην, ὅς τις συνεβούλευσεν [αὐτοὺς] ταῦτα [καὶ ἀπῆλθον].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 101. Καὶ οὗτοι μὲν [οἱ κληροῦχοι Ἀθηναῖοι] διαβάντες [διὰ τοῦ Εὐρύπου] εἰς [τὴν ἀπέναντι πόλιν τῆς Ἐρετριᾶς] Ὁρωπὸν ἐφρόντιζεν διὰ τὴν σωτηρίαν των· οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες [πρὸς τὴν Εὐβοίαν] *ἠγκυροβόλησαν* (=κατέσχον τὰς νέας) *πλησίον τῆς τοποθεσίας τῶν Ταμυνῶν* [=κατὰ Ταμύννας καὶ Χοιρεῶν καὶ Αἰγυλίων τῆς χώρας τῶν Ἐρετριέων, *ἀγκυροβόλησαντες δὲ* (=κατεσχόντες δὲ [τὰς ναῦς]) εἰς ταύτας τὰς θέσεις ἀπεβίβαζον εὐθύς καὶ τοὺς ἵππους των [διότι ἡ Ἐρέτρια ἦτο ἰσχυρὰ κατὰ τὸ ἱπικὸν] καὶ παρασκευάζοντο *ἵνα ἐπιτεθῶσι* (=ὡς προσοισόμενοι=ὡς ἐπιθησόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ δὲ Ἐρετριεῖς *νὰ ἐξέλθωσι μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐναντίον [τῶν ἐχθρῶν]* (ἐπ—ἐξ—ἐλθεῖν) καὶ *νὰ μάχωνται* δὲν ἐσκέπτοντο· *ἐὰν δὲ ἴσως* (=εἴκως δὲ) *δυνηθῶσι* νὰ διαφυλάξωσι τὰ τεῖχη, περὶ τούτου ἐφρόντιζον αὐτοί, ἀφοῦ [τὸ] *νὰ μὴ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν* ὑπερίσχυσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο ἐπίμονος ἐπίθεσις κατὰ τοῦ τεύχους, ἐφρονεύοντο ἐπὶ ἕξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἕξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν (δηλ. τῶν τε ἐπιτιθεμένων Περσῶν καὶ ἀμυνομένων Ἐρετριέων). Κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν [ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως] καὶ ὁ Εὐφορβὸς ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκιμάχου καὶ ὁ Φίλαρχος ὁ υἱὸς τοῦ Κυνέου, ἐπιφανεῖς ἄνδρες ἐκ τῶν πολιτῶν προδίδουσι [τὴν πόλιν] εἰς τοὺς Πέρσας· οἱ δὲ Πέρσαι εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀφοῦ ἐσύλησαν τοὺς ναοὺς, κατέκαυσαν αὐτοὺς, λαμβάνοντες ἐκδίκησιν διὰ τοὺς κατακαέντας ναοὺς ἐν Σάρδεσι [κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν, τὴν ὁποίαν ὑπεστήριξαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Ἐρετριεῖς], ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξηνδραπόδισαν τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὰς ἐντολάς τοῦ Δαρείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 102—104. Ἀφοῦ δὲ ὑπέταξαν τὴν Ἐρέτριαν καὶ [ἀφοῦ] ἔμειναν [ἐκεῖ] ὀλίγας ἡμέρας ἔπλεον εἰς τὴν Ἀττικὴν νομίζοντες ὅτι θὰ κάμωσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὰ ἴδια, *τὰ ὁποῖα* (=τὰ=ἃ) ἔκαμαν καὶ πρὸς τοὺς Ἐρετριεῖς. *Καὶ ὠδήγει αὐτοὺς πρὸς τοῦτο* [τὸ μέρος, δηλ. τὸν Μαραθῶνα] (=καὶ κατήγετό σφι εἰς τοῦτο) ὁ Ἰππίας ὁ υἱὸς τοῦ Πεισιστράτου—διότι ἦτο ὁ Μαραθῶν καταλληλότατος τόπος τῆς Ἀττικῆς *εἰς τὸ νὰ ἰσπεύσῃ τις* (νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἱππικοῦ) ἐν αὐτῷ καὶ ἐγ-

γύτατα τῆς Ἑρετρίας. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὅτε ἐπληροφόρηθησαν ταῦτα, ἔσπευδον καὶ αὐτοὶ [ὡς καὶ οἱ Πέρσαι] *πρὸς ἀπόκρουσιν* (πρὸς μάχην) εἰς τὸν Μαραθῶνα. Ὡδήγουν δὲ αὐτοὺς [τοὺς Ἀθηναίους] δέκα [εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς] στρατηγοί, τῶν ὁποίων *ὁ δέκατος* (ἦτοι ὁ σπουδαιότατος, ὁ πρῶτος) ἦτο ὁ Μιλτιάδης, *τοῦ ὁποίου* (=τοῦ) *ὁ πατήρ Κίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Σιησαγόρου, συνέβη* (=κατέλαβε) *νὰ φύγη ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὴν δυσμένειαν τοῦ Πεισιστράτου* (=τὸν πατέρα Κίμωνα... Ἴπποκράτους=τὸν πατέρα κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὸν Πεισίστρατον) τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἴπποκράτους. Οὗτος ὁ Μιλτιάδης, ὅστις ἦλθεν [εἰς τὰς Ἀθήνας τότε μετ' ἀπουσίαν 20 ἔτων] ἐκ τῆς [Θορακικῆς] Χερσονήσου [ἐνθα διετέλει ἡγεμών], ἦτο στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 105.—Καὶ πρῶτον μὲν, ἐνῶ ἦσαν ἀκόμη *ἐν τῇ πόλει* (: ἐν Ἀθήναις=ἐν τῷ ἄστει) οἱ στρατηγοὶ *ἀπέστειλαν* (=ἀποπέμπουσιν ἰστ. ἐνεστ.) εἰς τὴν Σπάρτην ὡς κήρυκα τὸν Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, *κατὰ τὰ ἄλλα* (:κατὰ τὰ λοιπὰ=ἄλλως) δὲ *καὶ περὶ τρέχοντα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν* (: καὶ ταχυδρόμον=ἡμεροδρόμον) καὶ τοῦτο [ἡμεροδρομεῖν δηλ.] *ἔχοντα ὡς ἐπάγγελμα* (=μελετώντα). Τότε δὲ ἀποσταλεις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν [εἰς τὴν Σπάρτην] ὁ Φειδιππίδης οὗτος τὴν δευτέραν ἡμέραν [τῆς ἀναχωρήσεώς του] ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν εὐρίσκετο ἐν τῇ Σπάρτῃ, [τῇ ἀπεχούσῃ περὶ τὰ 1200 ἀρχαῖα στάδια, ἦτοι (1200X184,95=) 220 χιλιόμετρα] *παρουσιασθεὶς* (: ἐλθὼν) δὲ ἔλεγεν· «ὦ Λακεδαιμόνιοι, οἱ Ἀθηναῖοι σᾶς παρακαλοῦσιν νὰ σπεύσητε πρὸς βοήθειαν αὐτῶν καὶ νὰ μὴ παραβλέψητε (ἀδιαφορήσητε) *νὰ περιπέση εἰς δουλείαν* (νὰ ὑποδουλωθῇ ὑπ' ἀνδρῶν βαρβάρων πόλις ἀρχαιοτάτη (δηλ. αἱ Ἀθῆναι) *μεταξὺ τῶν πόλεων τῶν Ἑλλήνων* (=ἐν τοῖσιν Ἑλλήσι· βραχ. ἀντὶ ἐν ταῖς πόλεσι τῶν Ἑλλήνων) καὶ τώρα καὶ ἡ Ἑρετρία ἔχει ἕξανδριποδισθῆ *καὶ κατὰ μίαν πόλιν ἀξιόλογον* (=καὶ πόλι λογίμω) [τὴν Ἑρετρίαν δηλ.] ἡ Ἑλλὰς ἔχει γίνεαι ἀσθενεστέρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 106—107.—Οὗτος μὲν λοιπὸν ἀνήγγειλε *τὰς ἐντολὰς ἐκεῖνας, αἵτινες εἶχον δοθῆ [εἰς αὐτὸν]* (=τὰ ἐντε-

ταλμένα— $\bar{\alpha}$ ἐντεταλμένα [ἦν αὐτῶ]), εἰς τούτους δὲ [τοὺς ἐφόρους τῆς Σπάρτης] καὶ ἤρσεσε (=ἔαδε· ἀνδάνω) μὲν νὰ σπεύσωσι πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἦτο εἰς αὐτοὺς ἀδύνατον (=ἀδύνατα) ἀμέσως (=τὸ παραυτίκα) νὰ πράξωσι τοῦτο. διότι δὲν ἤθελον νὰ καταργήσωσι (=λύειν) τὸν νόμον· διότι ἦτο ἐνάτη [ἡμέρα] ἱσταμένου τοῦ μηνός, κατὰ δὲ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐνάτης [ἡμέρας] μέχρι τῆς πανσελήνου (=ἐνάτη [ἡμέρα] βραχυλ. ἀντι: κατὰ δὲ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς πανσελήνου) εἶπον οὗτοι δὲν ἤθελον ἐξέλθει εἰς ἐκστρατείαν (=οὐκ ἐξελεύσεσθαι=οὐκ ἐξίναί), ἐὰν δὲ εἶναι πλήρης ὁ κύκλος [τῆς σελήνης] (ἔὰν δὲν εἶναι πανσέληνος). Πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἦσαν τεταγμένοι ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ [πλησίον Μαραθῶνος] ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἦλθον πανστρατιᾶ, ἵνα βοηθήσωσι (:πρὸς βοήθειαν) οἱ Πλαταιεῖς, διότι (=καὶ γὰρ= γὰρ) καὶ εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων [ἐν ἔτει 519 π. Χ. κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Πεισιστρατιδῶν] οἱ Πλαταιεῖς καὶ πολέμους πολλοὺς (=καὶ πόνητες συχνούς) εἶχον ἤδη ἀναλάβει (=ἤδη ἀναραιρέατο=ἤδη ἀνήρητο· ἀναιροῦμαι) πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 108. — *Εἰς δὲ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἀθηναίων αἱ γνώμαι ἦσαν διηρημέναι εἰς δύο* (ἧ: τῶν δὲ στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων αἱ γνώμαι ἐδιχάσθησαν), διότι ἄλλοι μὲν ἠμπόδιζον νὰ συμπλακῶσι (πρὶν ἢ ἔλθῃ ἢ ἐκ Σπάρτης ἀναμενομένη ἐπικουρία) (διότι [ἔλεγον], ὅτι ἦσαν ὀλίγοι—ἐνδεκα χιλιάδες—νὰ συμπλακῶσι πρὸς τὸν ἐξ ἑκατὸν δέκα χιλιάδων—στρατὸν τῶν Περσῶν), ἄλλοι δὲ μεταξὺ τῶν ὀποίων καὶ ὁ Μιλτιάδης (=καὶ Μιλτιάδεω) προέτρεπον [νὰ συμπλακῶσι (=συμβαλεῖν)], [διότι ἐφοβοῦντο στάσιν τιὰ ἐν Ἀθήναις ἐνδεχομένην νὰ γίνῃ ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Ἰππίου, ἧτις ἦτο ἐπόμενον νὰ ἐπιφέρῃ τὴν παραδόσιν τῆς πόλεως διὰ προδοσίας]. Ὅτε δὲ ἐδιχάσθησαν αἱ γνώμαι καὶ ἔμελλε νὰ ἐπικρατήσῃ (ὑπερισχύσῃ) (=καὶ ἐνίκα) ἡ χειροτέρα γνώμη (ἧτοι ἢ μὴ ἄμεσος ἐπίθεσις), τότε, διότι ἦτο ἐνδέκατος ψηφοφόρος, ὅστις ἤθελε τύχει διὰ τοῦ κλήρου—

κυάμου—να εἶναι πολέμαρχος τῶν Ἀθηναίων (διότι τὸ πάλαι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν πολέμαρχον—ἦτοι τὸν τρίτον τῶν 9 ἀρχόντων—ἔκαμον *δμόψηφον*—ἔχοντα δηλ. τὸ αὐτὸ δικαίωμα ψήφου—μὲ τοὺς στρατηγούς), ἦτο δὲ τότε πολέμαρχος ὁ Καλλιμάχος ὁ ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς [Ἀττικῆς, ἦτοι ἐκ τοῦ νῦν χωρίου Καπανδρίτι] *ἐλθῶν* πρὸς, τοῦτον ὁ Μιλτιάδης ἔλεγε τὰ ἐξῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 109.—^εΩ Καλλιμάχε, *εἰς τὰς χεῖράς σου τώρα κεῖται* (ἦ: ἀπὸ σέ ἐξααρτᾶται=ἐν σοὶ νῦν ἔστι) ἢ νὰ ὑποδουλώσῃς τὰς Ἀθήνας [ἐὰν δὲν ταχθῆς μὲ τὴν γνώμην μου νὰ γίνῃ ἄμεσος ἢ ἐπίθεσις] ἢ *νὰ ἀφήσῃς* (=λιπέσθαι) *ἀφοῦ γίνῃς αἴτιος νὰ καταστῶσιν αὐταὶ ἐλεύθεραι* (=ἐλευθέρως ποιήσαντα), *ἀνάμνησιν [τοιαύτην]* (=μνημόσυνα [τοιαῦτα]), *ἐφ' ὅσον ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι* (ἦ: αἰωνίως=εἰς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον), *ὅποῖαν* (=οἷα) οὐδὲ ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων [ἀφήκαν (=ἐλίποντο)]. Διότι *τώρα ὡς γνωστόν* (=γὰρ δὴ), *ἀφ' ὅτου* (=ἐξ οὗ [χρόνου]) ὑπῆρξαν Ἀθηναῖοι, ἔχουσι φθάσει εἰς μέγιστον κίνδυνον, καὶ ἐὼν μὲν βεβαίως ὑποταχθῶσιν εἰς τοὺς Μήδους, *ἔχουσι δειχθῆ*, (=δέδεκται) [διὰ τῆς διαγωγῆς, τὴν ὅποῖαν ἀπέδειξαν οὗτοι πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις, τὰς ὁποίας ὑπέταξαν, ὡς λ.χ. τὴν Ἐρέτριαν κ.λ.], [*ἐκεῖνα τὰ ὅποια* (=τὰ θὰ πάθωσιν [οἱ Ἀθηναῖοι] παραδιδόμενοι [ὑπὸ τῶν Περσῶν] εἰς τὸν Ἰππῖαν, *ἐὰν δὲ νικήσῃ* [ἐν τῇ μάχῃ] (=ἦν δὲ περιγένηται [τῇ συμβουλῇ] αὕτη ἡ πόλις, *δύναται* (=οἷη τ' ἔστι) νὰ γίνῃ πρώτη ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Πῶς λοιπὸν *κυρίως* (=δὴ) δύνανται νὰ γίνωσι ταῦτα καὶ *πῶς βεβαίως εἰς σέ* [ὑπὲρ τοὺς ἄλλους] *ἀνήκει* (ἦ: καὶ πῶς ἀπὸ σοῦ βεβαίως ἐξααρτᾶται) *νὰ ἔχῃς τὴν ἀπόφασιν* (=τὸ κῦρος ἔχειν) τούτων τῶν πραγμάτων, *τώρα μέλλω νὰ εἶπω* (=ἔρχομαι φράσω). Αἱ γινῶμαι ὑμῶν τῶν στρατηγῶν, οἱ ὅποιοι εἴμεθα δέκα, *εἶναι διηρημένοι* (: χωρίζονται εἰς δύο μέρη), διότι ἄλλοι μὲν προτρέπουσι νὰ συμπλεκώμεθα μὲ τοὺς Πέρσας, *ἄλλοι δὲ ὄχι* (ἦ: ἄλλοι δὲ δὲν προτρέπουσι=τῶν δὲ οὐ [κελευόντων]). Ἐὰν μὲν *λοιπὸν* (=νυν=τοῖνυν) δὲν συγκροουθῶμεν, *φοβοῦμαι* (=ἔλπομαι· κυρ. ἐνταῦθα ἐλπίζω δυσμενές τι) *ὅτι θὰ κλονίσῃ τῶν Μήδων* (: νὰ παρα-

δοθῶσιν εἰς τοὺς Μήδους), ἐὰν *επέλθῃ εἰς τὴν πόλιν* (=ἐμπεσοῦσαν) [τῇ ἐπενεργείᾳ τῶν φίλων τοῦ Ἰππίου] μεγάλη τις *κατὰ τῶν καθεστῶτων ἐξέγερσις* (=στάσις) ἐὰν δὲ συγκρουσθῶμεν, πρὸ τοῦ ἀκόμη ἐμπέσῃ *εἰς τινὰς* (=μετεξετέροισι=ἐνίοις τῶν Ἀθηναίων κακὴ τις σκέψις (δηλ. ἡ σκέψις τῆς προδοσίας), ἐὰν *οἱ θεοὶ ἀπονέμωσι τὸ ἴσον* (ἤ: ἐὰν οἱ θεοὶ εἶναι ἀμερόληπτοι, μείνωσιν οὐδέτεροι=θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων), δυνάμεθα νὰ ὑπερσχύσωμεν *ἐν τῇ μάχῃ* (=τῇ συμβολῇ). Πάντα λοιπὸν ταῦτα *εἰς σὲ τώρα ἀπόκεινται* (=εἰς σὲ νῦν τείνει) καὶ ἀπὸ σοῦ ἐξααρτῶνται· ἐὰν δηλ. σὺ προστεθῆς εἰς τὴν ἰδικήν μου γνώμην, *σοῦ εἶναι* (=ἔστι τοι) καὶ ἡ πατρις ἐλευθέρα καὶ ἡ πόλις [μας] πρώτη ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλεων· ἐὰν δὲ *προτιμήσῃς* (=ἔλῃ) τὴν [γνώμην] *ἐκείνων, οἷνιες διὰ παντὸς τρόπου ἀποτρέπουσιν ἀπὸ τῆν μάχην* (=τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολήν), *θὰ ὑπάρξωσιν εἰς σὲ* (ἤ: θὰ σοῦ λάβωσι χώραν=ὑπάρξει τοι) τὰ ἀντίθετα τούτων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἐγὼ κατηρίθμησα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 110.—Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης *ἀποκτᾷ μὲ τὸ μέρος του* (=προσκτᾷται) τὸν Καλλιμάχον· ἐπειδὴ δὲ προσετέθη ἡ γνώμη τοῦ πολεμάρχου, *ἀπεφασίσθη ὀριστικῶς* (=ἐκεκύρωτο) *νὰ συνάψωσι μάχην* (: νὰ συμπλακῶσι=συμβάλλειν). *Μετὰ ταῦτα δὲ* (=μετὰ δὲ) οἱ στρατηγοί, τῶν ὁποίων ἡ γνώμη *ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ συμπλέωνται* (=ἔφερε συμβάλλειν), *ὄτε εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἤρχετο ἡ σειρὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἡγεμονίαν (ἀρχιστρατηγίαν) τῆς ἡμέρας* (καὶ ἐπὶ λέξει: ὅτε ἑκάστου ἐξ αὐτῶν ἤρχετο ἡ ἀρχιστρατηγία τῆς ἡμέρας), παρεχώρουν [ταύτην τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀριστείδου] εἰς τὸν Μιλτιάδην· οὗτος δέ, ἂν καὶ ἐδέχετο [ταύτην τὴν ἀρχιστρατηγίαν], *οὐδόλως ἀκόμη* (=οὐ τι κω=οὐπω τι) ἐπεχειρεῖ νὰ συμπλακῆ, *παρὰ ἀφοῦ τέλος* (=πρὶν γε δὴ) ἔφθασεν ἡ ἰδική του ἀρχιστρατηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 111.—Ὅτε δὲ *περιφερομένη ἀπὸ στρατηγοῦ εἰς στρατηγὸν ἦλθεν* (=περι-ἦλθεν [ἡ ἀρχιστρατηγία] εἰς ἐκεῖνον [τὸν Μιλτιάδην δηλ.], *τότε πλέον* (=ἐνταῦθα δὴ) παρέτάσσοντο ὡς ἐξῆς οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα συγκρουσθῶσι [πρὸς τὸν ἐχθρόν]: τῆς μὲν δεξιᾶς πτέρυγος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ πολέμαρχος Καλ-

λίμαχος· διότι τότε [ἀκόμη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν νῦν χρόνον καθ' ὃν ἐγὼ ὁ Ἡρόδοτος γράφω] οὕτω ἐπεκράτει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἔθιμον (=ὁ νόμος), ὁ πολέμαρχος νὰ ἔχη τὴν δεξιὰν πτέρυγα. *Τούτου δὲ ἔχοντος τὴν πρώτην θέσιν* [δηλ. τὴν ἄκραν τῆς δεξιᾶς πτέρυγος], *ἠκολούθουν* (=ἐξεδέκοντο) καθὼς ἠοιθοῦντο ἦτοι κατὰ τὴν σειρὰν τῶν, ἧτις διὰ κλήρου ὠρίζετο) αἱ φυλαὶ *πλησίον* (=ἐχόμεναι) ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ παρετάσσοντο ἔχοντες τὸ ἀριστερὸν κέρασ οἱ Πλαταιεῖς. *Ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ ταύτης τῆς μάχης* (=ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς μάχης), *ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον ἐπάνω εἰς τὴν ἀκρόπολιν θυσίας* (ἦ: ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐθυσίαζον=θυσίας Ἀθ. ἀναγόντων) εἰς τὰς [πρὸς τμήν τῆς Πολλιάδος Ἀθηνᾶς] *ἐορτὰς* (=πανηγύριαι) τὰς κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος τελουμένας, ὁ Ἀθηναῖος κῆρυξ *εὔχεται μετὰ παρακλήσεων δι' αὐτοὺς* (τοὺς Πλαταιεῖς δηλ.) (=κατεύχεται σφι) λέγων νὰ ἐπέλθωσι τὰ ἀγαθὰ συγχρόνως καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ εἰς τοὺς Πλαταιεῖς. Τότε δέ, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι παρετάσσοντο εἰς τὸν Μαραθῶνα, συνέβη τοιοῦτον τι τὸ στρατεύμα [τὸ Ἑλληνικὸν] ἵνα ἐξισωθῆ [κατὰ μέτωπον ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου πρὸς ἀποφυγὴν κυκλώσεως] μὲ τὸ Περσικὸν στρατεύμα, τὸ μὲν μέσον αὐτοῦ *ἀπέβη κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις* (δηλ. εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν [πιθανῶς τριῶν]) (=ἐγένετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας) καὶ *κατὰ τοῦτο τὸ μέρος* (ἦτοι τὸ μέσον) (=ταύτη=ἐνταῦθα) ἦτο ἀσθενέστερον τὸ στρατεύμα, ἑκατέρω δὲ πτέρυξ εἶχεν ἐνισχυθῆ *διὰ μεγάλου ἀριθμοῦ* [ἀνδρῶν, καθ' ὅσον ἀπὸ τῶν δύο πτερύγων κυρίως ἐξήρτα τὴν κρίσιν τῆς μάχης ὁ Μιλτιάδης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 112.— Ὅτε δὲ *εἶχε γίνει ἡ παρατάξις* (=διετέτακτο) ὑπὸ τούτου *καὶ αἱ θυσίαι* (=τὸ σφάγια) ἀπέβησαν *εὐνοϊκαί* (αἴσιαι=καλά), *τότε* (=ἐνταῦθα) ὡς [δοθέντος σημείου] *ἀφείθησαν* (=ἀπείθησαν) [ἐκ τοῦ ὅπου, ἔνθα ἴσταντο] οἱ Ἀθηναῖοι, *δρομαίως* (=δρόμῳ) ὄρμων ἐναντίον τῶν βαρβάρων [κατὰ συμβουλήν τοῦ Μιλτιάδου, ἵνα ἀποφεύγωσι τὰ βέλη τῶν Περσῶν τοξοτῶν]· *τὸ δὲ μεταξὺ τῶν αἰχμῶν (δ-πλων) αὐτῶν [τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν] διάστημα* (ἦ:

τὸ δὲ κενὸν διάστημα, ὅπερ ἐχώριζε ταῦτα τὰ δύο ἀντίπαλα στρατεύματα=τὸ δὲ μεταίχιμον) ἦτο [ἀρχαία] στάδια ὄχι ὀλιγώτερα τῶν ὀκτώ [ἦτοι μέτρα μὲν 185.95X8=1479.60, χρονικὸν δὲ διάστημα 18' τῆς ὥρας]. Οἱ δὲ Πέρσαι βλέποντες ὅτι [οἱ Ἀθηναῖοι], δρομαῖοι ἐπήρχοντο παρεσκευάζοντο, ἵνα ἀντισταθῶσι καὶ ἀπέδιδον εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ παρὰ πολὺ ὀλεθρίαν μανίαν, (ἦ : καὶ ἐθεώρουν τοὺς Ἀθηναίους ὡς κατεχομένους ὑπὸ παρὰ πολὺ ὀλεθρίας μανίας) διότι ἔβλεπον, **ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ὀλίγοι** (=ὀλίγοις [όντας]) καὶ **ὅτι οὗτοι (οἱ ὀλίγοι) ὤρμων** (ἦρχοντο) (=ἐπειγομένους=ἰεμένους) δρομαίως) χωρὶς νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ οὔτε **ἰππικόν** (=ἵππου), οὔτε **τοξότας** (=τοξεύματα). **Ταῦτα μὲν λοιπὸν** [ὅτι δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἀνόητοι] οἱ βάρβαροι συνεπέραινον· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἀφοῦ συμπεπυκνωμένοι **ἤλθον εἰς χεῖρας** (: συνεπλάκησαν=προσέμιξαν) μὲ τοὺς βαρβάρους, ἐμάχοντο ἀξιόλογα· διότι πρῶτοι μὲν [οἱ Ἀθηναῖοι] ἔξ ὄλων τῶν ἐν Ἑλλάδι] Ἑλλήνων, **τοὺς ὀποίους** (=τῶν ὄν· καθ' ἕλξιν πρὸ τὸ Ἑλλήνων, ἀντί : οὗς) ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἔτρεξαν (ὤρμησαν) δρομαίως κατὰ τῶν πολεμίων, πρῶτοι δὲ **ὑπέμεινον** [καὶ δὲν ἐξικπᾶσθησαν] βλέποντες καὶ Μηδικὴν ἐνδυμασίαν καὶ τοὺς ἄνδρας οἵτινες ἔφερον ταύτην [ἦτοι τὰς περὶ τὰς κεφαλὰς τιάρας, τοὺς περὶ τὸ σῶμα ποικιλοχρόμους χιτῶνας, τοὺς θώρακας, τὰς περὶ τὰ σκέλη ἀναξυρίδας, τὰς ἐπιμήκεις ἀσπίδας, τὰ βραχέα ἀκόντια, τὰ μενᾶλα τόξα, τὰ καλάμνα βέλη καὶ φαρέτρας καὶ τὰ παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν ἐγχειρίδια]· **ἕως τότε** (=τέως) δὲ [ὄχι μόνον τὸ νὰ βλέπωσι τοὺς Μήδους, ἀλλὰ] καὶ τὸ ὄνομα τῶν Μήδων ἦτο εἰς τοὺς Ἑλληνας φοβερὸν εἰς τὸ νὰ ἀκούσῃ τις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 113 - 114. Ἐνῶ δὲ ἐμάχοντο [οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πέρσαι] ἐν τῷ Μαραθῶνι, πολλὴ ὥρα παρήρχετο. Καὶ **εἰς μὲν τὸ κέντρον τοῦ στρατεύματος** (=τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατ. =κατὰ τὸ μέσου τοῦ στρατοπέδου) [τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ ἦτο ἀσθενέστερον Κεφ. 111] ἐνίκων οἱ βάρβαροι, **δπου** (=ἦ) ἦσαν τεταγμένοι **καὶ αὐτοὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Σάκαι** (ἦτοι τὸ ἄνθος τοῦ στρατοῦ τῶν Περσῶν). **Ἐνταῦθα** (δηλ. εἰς τὸ κέντρον=

κατὰ τοῦτο) μὲν λοιπὸν ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ διαρρήξαντες [τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀθηναίων] κατεδίωκον [τοὺς ἄνδρας] *εἰς τὴν ξηρὰν* (=εἰς τὴν μεσογαίαν), καθ' ἑκατέραν δὲ πτέρυγα ἐνίκων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πλαταιεῖς. Ἐνῶ δὲ ἐνίκων, τοὺς μὲν τετραμμένους [εἰς φυγὴν] (=τὸ μὲν τετραμμένον=τοὺς μὲν τετραμμένους) ἐκ τῶν βαρβάρων *ἄφηνον* (=ἔων=εἴων) νὰ φεύγωσιν, πρὸς τοὺς διαρρήξαντας δὲ τὸ μέσον αὐτῶν, ἀφοῦ συνήνωσαν τὰς δύο πτέρυγας, ἐμάχοντο καὶ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐνῶ δὲ *εἰς φυγὴν πρὸς σωτηρίαν ἐτρέπησαν* (=φεύγουσι) *καταδίωκον* (κατὰ πόδας ἠκολούθουν=εἶποντο [οἱ Ἀθηναῖοι] κατασφάζοντες [αὐτούς], ἕως οὗ φθάσαντες εἰς τὴν θάλασσαν [ἔνθα ἦσαν ἠγκυροβολημένα τὰ Περσικὰ πλοῖα καὶ εἰς ἃ ἐζήτουν ἄσυλον οἱ Πέρσαι στρατιῶται] καὶ πῦρ ἐζήτουν [παρ' ἄλλήλων, ἵνα καύσωσι τὰ πλοῖα] καὶ *προσεπάθουν νὰ πιάνωσι* (=ἐπελαμβάνοντο· πρτ. ἀποπειρατ.) τὰ πλοῖα [διὰ τῶν χειρῶν]. Καὶ *ἄφ' ἐνδὸς μὲν* (=τοῦτο μὲν) ἐν ταύτῃ *τῇ μάχῃ* (τῷ πόνῳ) *ἐφονεύθη* (=διαφθείρεται) ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος, ἀναδειχθεὶς ἀνὴρ γενναῖος, *ἐφονεύθη δὲ* (ἀπὸ δ' ἔθανε=ἀπέθανε δὲ) ἐκ τῶν [δέκα] στρατηγῶν ὁ Σησίλεως, ὁ υἱὸς τοῦ Θρασύλου· *ἄφ' ἐτέρου δὲ* (=τοῦτο δὲ) ὁ Κυνέγειρος, ὁ υἱὸς τοῦ Εὐφορίωνος [καὶ ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου, ὅστις καὶ μετέσχε ταύτης τῆς μάχης] *ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ* (=ἐνθαῦτα) *πίσασα τὰ κατὰ τὴν πρύμναν κοσμήματα* (=τῶν ἀφλάστων) [ἐχθρικῆς] *νεῶς ἔπεσεν* (ἐφονεύθη), ἀφοῦ ἀπεκόπη κατὰ τὴν χεῖρα διὰ [ἐχθρικοῦ] *πελέκεως, πρὸς τοὺς* (: ἄφ' ἐτέρου δὲ=τοῦτο δὲ) [ἐφονεύθησαν] καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ὀνομαστοὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 115—117.—Ἐγένοντο μὲν λοιπὸν κύριοι ἑπτὰ ἐκ τῶν [Περσικῶν] νεῶν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τοιοῦτον τρόπον· μὲ τὰς ὑπολοίπους δὲ οἱ βάρβαροι *ἀποπλεύσαντες* (κυρίως: ἀποπλεύσαντες ὀπισθόπρωρα=ἐξανακρουσάμενοι) καὶ ἀφοῦ ἀνέλαβον ἐκ τῆς [μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς] νήσου [Αἰγίλειας] τοὺς ἐξ Ἐρετριᾶς αἰχμαλωπισθέντας καὶ ἐξανδραποδισθέντας [ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιὰ], περιέπλεον τὸ Σούνιον, διότι ἤθελον *νὰ*

φθάσωσι (=ἀπικόμενοι=ἀπικέσθαι) *εις τὰς Ἀθήνας* (=εἰς τὸ ἄστυ) **πρὸ** (=φθῆναι=πρὶν) τῶν Ἀθηναίων. **Κατηγορία** δὲ **διεδόθη** (=αἰτίη δ' ἔσχε) μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων ὅτι *αὐτοὶ* (δηλ. οἱ Πέρσαι) **ἐπενόησαν** (=αὐτοὺς ἐπινοηθῆναι) **ταῦτα** [τοῦ νὰ προσβάλλωσι δηλ. ἀπροσδοκῆτως τὰς Ἀθήνας, ἐνῶ ὁ στρατὸς τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκετο ἐν Μαραθῶνι (*ἐνεκα πανουργίας* (=ἐκ μηχανῆς) τῶν Ἀλκμεωνιδῶν· διότι [ἐλέγετο] **ὅτι** οὔτοι [οἱ Ἀλκμεωνίδαι] συμφωνήσαντες μετὰ τῶν Περσῶν **ἀνύψωσαν καὶ ἔδειξαν** (=ἀναδέξαι) ἀσπίδα [ὡς σημεῖον δηλ. ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦτο δυνατόν νὰ προσβληθῶσι], ἐν ᾧ ἦδη [οἱ Πέρσαι] ἦσαν ἐντὸς τῶν πλοίων. - Οὔτοι μὲν λοιπὸν (οἱ βάρβαροι) περιέπλεον τὸ Σούνιον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι *ὡς τάχιστα* (κυρ.: ὅσον ταχέως ἠδύναντο οἱ πόδες των=ὡς ποδῶν εἶχον) **ἔσπευδον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως** (=ἐβώθηον ἐς τὸ ἄστυ) **καὶ ἔφθασαν** (=ἀπικόμενοι) **πρότερον** (=ἔφθησαν· τὸ ὅ. ἐνταῦθα ἐγένετο ἐπίρρ. καὶ ἡ μετοχὴ **ἀπικόμενοι** ῥῆμα· ὄρα Λεξικὸν ἀνωμ. Ρημάτων I. Θ. Ρώσση ἐν ῥήματι **Λανθάνω** σημ. 2) **πρὸ τοῦ** (=πρὶν ἢ=πρὶν) νὰ ἔλθωσιν οἱ βάρβαροι [εἰς τὴν πόλιν], καὶ ἐστρατοπέδευσαν, ἐλθόντες ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι τεμένους τοῦ Ἡρακλέους, εἰς ἄλλο τέμενος τοῦ Ἡρακλέους *ὅπερ εὐρίσκεται ἐν τῇ τοποθεσίᾳ ἧτις καλεῖται Κυνόσαργες* (νῦν ἱερὰ μονὴ Πετρακῆ παρὰ τὸ νοσοκομεῖον «ὁ Εὐαγγελισμὸς»). Οἱ δὲ βάρβαροι διὰ τῶν πλοίων **φανέντες πρὸ τοῦ Φαλήρου** (=ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου)(διότι τοῦτο ἦτο τότε ἐπίγειον τῶν Ἀθηναίων), **πρὸ** (=ὑπὲρ τούτου (τοῦ Φαλήρου) δηλ.) **ἀφοῦ ἐκράτησαν τὰ πλοῖα εἰς τὰ πανιὰ** (ἢ: ἀφοῦ ἐκράτησαν τὴν πορείαν τῶν πλοίων =ἀνακωχεύσαντες) [ὥρας τινάς], ἔπλεον ὀπίσω εἰς τὴν Ἀσίαν [διότι κατενόησαν ὅτι ἀδύνατος ἦτο ἡ ἐκπόρθησις τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὴν ἔγκαιρον καὶ ἐν τῷ Κυνοσάργει στρατοπεδείαν τῶν νικηφόρων Ἀθηναίων, οἵτινες ἦσαν καταφανεῖς ἐκ Φαλήρου]. Εἰς ταύτην τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐφρονεύθησαν ἐκ τῶν βαρβάρων **περὶ** (=κατὸ) τοὺς ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων ἑκατὸν ἑννεήκοντα δύο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 119.—“Ὅτε δὲ καὶ ὁ Δᾶτις καὶ ὁ Ἀρταφέρ-

νης πλέοντες *προσωρμίσθησαν* (=προσέχον) εἰς τὴν Ἀσίαν, ὠδήγησαν ἄνω εἰς τὰ Σοῦσα ἐκείνους ἐκ τῶν Ἑρετριῶν οἵτινες εἶχον ἐξανδραποδισθῆ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Δαρεῖος, προτοῦ μὲν νὰ αἰχμαλωτισθῶσιν οἱ Ἑρετριεῖς, *εἶχεν ἐν τῇ καρδίᾳ του* (=ἐνεῖχε) *φοβερὰν ὀργὴν* (=δεινὸν χόλον) *κατ' αὐτῶν* (=σφι), *ἐπειδὴ οἱ* Ἑρετριεῖς *κατὰ* πρῶτον *ἔκαμαν ἀρχὴν τῆς* [πρὸς αὐτὸν] ἀδικίας [βοηθήσαντες διὰ πέντε τριήρων τὸν ἀποστατήσαντα Ἀρισταγόραν κ.λ.]. Ὅτε ὁμως εἶδεν ὅτι αὐτοὶ ἤχθησαν ἐνώπιόν του καὶ ὅτι ἦσαν ὑποχείριοι εἰς ἑαυτόν, οὐδὲν ἄλλο κακὸν ἔκαμε [πρὸς αὐτούς], ἀλλὰ [μόνον] *διέταξε νὰ ἐγκατασταθῶσιν αὐτοὶ* (=κατοίκισε σφέας) *ἐν [τινι] ἐπαύλει του* (=ἐν σταθμῷ ἑαυτοῦ) τῆς Κισσίας χώρας [ἐν ἣ χώρᾳ ἔκειντο καὶ τὰ Σοῦσα], ἣτις [ἐπαυλις] ὠνομάζετο Ἀρδέρικκα, ἀπέχουσα ἀπὸ τῶν Σουσῶν διακόσια δέκα [ἀρχαῖα] στάδια (ἦτοι διάστημα πέντε ὥρων περιήτου). Ἐνταῦθα διέταξεν ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος νὰ ἐγκατασταθῶσιν οἱ Ἑρετριεῖς, οἵτινες *ἀκόμη* (=καὶ κατὰ τοὺς χρόνους μου κατεῖχον τὴν χώραν ταύτην [διότι τοὺς ἐπισκέφθην κατὰ τὴν εἰς Περσίαν περιήγησίν μου] διατηροῦντες τὴν ἀρχαίαν [των] γλῶσσαν [ἦτοι τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν, δηλ. ἐκείνην τὴν ὁποίαν πρότερον ἐν Ἑρετρίᾳ ὠμίλου]). Τὰ μὲν λοιπὸν ἀφορῶντα τοὺς Ἑρετριεῖς οὕτω *συνέβησαν* (=ἔσχε· ἀμτβ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 120. — Μετὰ δὲ τὴν πανσέληνον [τοῦ Καρνείου ἢ Μεταγεινιῶντος μηνὸς — τοῦ ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Σ]βριον — τοῦ ἔτους 490 π. Χ] ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας δύο χιλιάδες [στρατιῶται] τῶν Λακεδαιμονίων, *σπεύδοντες πολὺ* (=ἔχοντες σπουδὴν πολλήν) νὰ φθάσωσιν, οὕτως [δὲ σπεύδοντες], ὥστε τὴν τρίτην ἡμέραν [ἀπὸ τῆς ἐκ Σπάρτης ἀναχωρήσεώς των] *εὗρισκοντο* (ἦλθον) ἐν τῇ Ἀττικῇ (δηλ. τὰς Ἀθήνας). Ἄν καὶ ἐφθασαν *μετὰ τὴν μάχην* (=ὑστεροὶ τῆς συμβολῆς), ὁμως ἐπεθύμουν νὰ ἴδωσι τοὺς [ἐν Μαραθῶνι πεσόντας] Πέρσας· ἐλθόντες δὲ εἰς τὸν Μαραθῶνα εἶδον αὐτούς. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐπαινοῦντες τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ κατόρθωμα αὐτῶν *ἐπέστρεφον* (=ἀπαλλάσσοντο(-ὀπίσω [εἰς τὴν Σπάρτην]).

BIBLION EBDOMON

(ΠΟΛΥΜΝΙΑ)

Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν. (Κεφ. 201—207).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 201.—Ὁ μὲν βασιλεὺς [τῆς Περσίας καὶ πάσης Ἀσίας] Ξέρξης ἐστρατοπέδευεν ἐν τῇ Τραχινίᾳ χώρᾳ τῆς Μαλίδος, οἱ δὲ Ἕλληνες *ἐν τῷ στενῷ* [δηλ. ἐν τῇ στενῇ παρόδῳ, ἣτις ἐσχηματίζετο μεταξὺ τοῦ ὄρους Καλλιδρόμου καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου] ὀνομάζεται δὲ ὁ τόπος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν περισοτέρων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι [διὰ τὰς θερμὰς θειούχους πηγὰς, αἵτινες ἀναβλύζουσι παρὰ τὸ στενόν], ὑπὸ δὲ τῶν ἐγγωρίων καὶ *τῶν πέριξ οἰκούντων* (γειτόνων) *Πύλαι*, [διότι κατὰ τὰ δύο ἄκρα ἡ ὁδὸς συνεκλείετο οὕτως ὑπὸ τῶν προεκβαλλόμενων προεξοχῶν τοῦ ὄρους Καλλιδρόμου, ὥστε ἐσχηματίζοντο οἷονεὶ δύο πύλαι τῆς στενῆς παρόδου]. Ἐστρατοπέδευσαν μὲν *λοιπὸν* (=νυν) εἰς ταύτας τὰς [ἀναφερομένας] τοποθεσίας *οἱ δύο στρατοὶ* (=ἐκάτεροι), ὁ μὲν δηλ. Ξέρξης *κατεῖχεν ὅλα τὰ πρὸς βορρᾶν ἀποβλέποντα μέρη* (=ἐπεκράτεε πάντων τῶν πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἐχόντων) μέχρι τῆς Τραχίνος χώρας, οἱ δὲ, δηλ. Ἕλληνες, [κατεῖχον (ἐπεκράτεον)] *τὰ πρὸς νότον καὶ μεσημβρίαν* (=τῶν πρὸς νότον καὶ μεσημβρίην· πλεονασμὸς) ἀποβλέποντα μέρη *ταύτης τῆς ἠπείρου* (κυρ.: ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἠπείρου μέρος=τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἠπείρου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 202 = *Οἱ ἐξῆς δὲ* (=οἶδε δὲ) ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν οἱ *ἀναμένοντες τὴν προσβολὴν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν* (=οἱ ὑπομένοντες τῶν Περσῶν) *ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ* δηλ. τῷ στενῷ τῶν Θερμοπυλῶν): τριακόσιοι ὀπλίται ἐκ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ χίλιοι [ὀπλίται ἐκ τῶν Τεγεατῶν καὶ Μαντινέων, *ἡμίσεις* (ἦτοι πεντακόσιοι) ἐξ ἐκάστης πόλεως, ἑκατὸν εἴκοσιν [ὀπλίται] ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ τῆς Ἀρχαδίας [διότι ὑπάρχει καὶ

Ὁρχομενὸς πόλις τῆς Βοιωτίας] καὶ χίλιοι ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας· τόσοι μὲν κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν οἱ ἐξ Ἀρκαδίας, ἀπὸ δὲ τῆς Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ τοῦ Φλιούντας διακόσιοι καὶ ἐκ τῶν Μυκηναίων ὄγδοήκοντα. Οὗτοι μὲν προσῆλθον (= παρῆσαν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἐκ δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ ἑπτακόσιοι ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Θεσπείας καὶ τετρακόσιοι ἐκ τῶν Θηβαίων· ἐκτὸς τούτων (=πρὸς τούτοις) προσεκλήθησαν (=ἐπικλήτο· ἐγένοντο=ἐπεκλήθησαν) καὶ οἱ Λοκροὶ οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιᾷ [να προσέλθωσι διότι ὁ κίνδυνος αὐτῶν, ἐὰν οἱ Πέρσαι ἐγίνοντο κύριοι τῶν στενῶν, ἦτο ἄμεσος, ὡς κατοικοῦντες ἐγγύτατα τῶν στενῶν] καὶ χίλιοι ἐκ τῶν Φωκῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 203.—*Διότι οἱ [εἰς αὐτὸ τὸ μέρος], ἐν Θερμοπύλαις δηλ. εὐρισκόμενοι] Ἕλληνες ἀφ' ἑαυτῶν [χωρὶς δηλ. νὰ ἀναμένωσι τὴν συμβουλὴν τῆς Ἑλληνικῆς συμμαχίας] (=αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἕλληνες) προσεκάλεσαν εἰς βοήθειαν (=ἐπεκαλέσαντο) αὐτοὺς λέγοντες δι' ἀγγελιοφόρων ὅτι αὐτοὶ μὲν ἔχουσιν ἔλθει ὡς πρωτοπορία (: ὡς προπορευόμενοι=προδρομαί) τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τῶν συμμάχων [ὅτι ἀναμένονται (=προσδόκιμοι εἶεν) ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν (=πᾶσαν ἡμέραν) καὶ [ὅτι] ἡ θάλασσα ἐφυλάσσειτο (=ἐν φυλακῇ εἶη=φυλάσσοιτο) ὑπ' αὐτῶν [δηλ. τῶν Ἑλλήνων] (=σφί=σφίσι=αὐτοῖς), διότι ἐφρουρεῖτο καὶ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγινητῶν καὶ ὑπ' ἐκείνων οἵτινες ὑπερέτουν εἰς τὸν ναυτικὸν στρατὸν καὶ ὅτι εἰς αὐτοὺς [τοὺς Λοκροὺς καὶ Φωκεῖς] δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν ἄξιον φόβου (=δεινόν)· διότι [ἔλεγον] ὅτι δὲν εἶναι ὁ βαδίζων ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος [Ξέρξης] θεός, ἀλλ' ἄνθρωπος· [ἔλεγον] δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει θνητός τις οὐδὲ θὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸν ὁποῖον (=τῷ) εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του (=ἐξ ἀρχῆς γενομένῳ) δὲν ἀνεμίχθη δυστυχία τις [μὲ τὴν εὐτυχίαν] (=οὐ συνεμίχθη κακὸν [ἀγαθοῖς]), εἰς δὲ τοὺς μεγίστους ἐξ αὐτῶν [τῶν θνητῶν] μέγισται [δυστυχίαι ἀνεμίχθησαν μὲ τὰς εὐτυχίας (=μέγιστα κακὰ συνεμίχθη τοῖσιν ἀγαθοῖς)]· [ἔλεγον] λοιπὸν *δι* εἶναι ἀνάγκη (=ὑποφείλιν) καὶ ὁ ἐπερχόμενος [κατὰ τῆς Ἑλλάδος Ξέρξης], ἐπειδὴ εἶναι (=ὡς εἶναι) θνητός,*

νὰ ἀποτύχη τῆς προσδοκίας του (= πεσεῖν ἀπὸ τῆς δόξης = ψευσθῆναι τῆς δόξης). **Ἐκεῖνοι δὲ** (δηλ. οἱ Λοκροὶ καὶ Φωκεῖς) **πληροφορούμενοι** (ἀκούοντες = πυνθανόμενοι ταῦτα ἔσπευδον πρὸς βοήθειαν εἰς τὴν Τραχίνα [ἔνθα τότε οἱ σύμμαχοι ἀκόμη εὐρίσκοντο]).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 204.—Ἦσαν μὲν λοιπὸν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ **ἐνὸς ἐκάστου** (= ἐκάστων) [ἐκ τῶν στρατευμάτων] **χωριστὰ κατὰ πόλεις** (= κατὰ πόλεις), ὁ δὲ κατ' ἐξοχὴν θαυμαζόμενος καὶ ὄλου τοῦ στρατεύματος **ἀρχηγὸς** (: ἀρχιστρατήγος) **ἦτο ὁ Λακεδαιμόνας Λεωνίδας**, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀναξανδρίδου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Λέοντος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Εὐρυκρατίδου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀναξάνδρου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Εὐρυκράτους, τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολυδώρου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκαμένους, τοῦ υἱοῦ τοῦ Τηλέκλου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀρχελάου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀγησιλάου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Δορύσσου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Λαοβώτου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐχέστρατου, τοῦ υἱοῦ **τοῦ Ἁγιδος** (= Ἁγίος) τοῦ υἱοῦ τοῦ Εὐρυσθένους, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑλλου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους, [λαβὼν οὗτος ὁ Λακεδαιμόνιος Λεωνίδας] τὴν βασιλείαν ἐν Σπάρτῃ, **παρ' ἐλπίδα** (: ἀπροσδοκῆτως = ἔξ ἀπροσδοκῆτου) [διότι εἶχε ἀδελφούς πρεσβυτέρους τὸν Κλεομένην καὶ Δωριέα, οἵτινες καὶ προώρως ἀπέθανον].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 205.—Οὗτος ὁ Λεωνίδας τότε ἐβάδιζε πρὸς τὰς Θερμοπύλας, **ἀφοῦ ἐξέλεξε** (= ἐπιλεξάμενος) καὶ **τούς [διὰ νόμου] ὠρισμένους** (= τοὺς κατεστεῶτας) [ἐν ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσει] τριακοσίους ἄνδρας καὶ **εἰς τοὺς ὀποίους κατὰ τύχην** (= ἐτύγχανον) **ὑπῆρχον** (= ἐόντες) [ἦ : καὶ οἵτινες κατὰ τύχην εἶχον ἄρρενα τέκνα, [ἵνα μὴ ἐν περιπτώσει θανάτου των ἐξαφανισθῇ τὸ γένος των]. Ἐφθασε δὲ [εἰς Θερμοπύλας] ἀφοῦ παρέλαβε καὶ ἐκ τῶν Θηβαίων τούτους **τούς ὀποίους** (= τοὺς) **ἐν τῇ ἀπαριθμῆσει** (= εἰς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος = ἀπαριθμῆσας) ἀνέφερα [ἀνωτέρω ἐν Κεφ. 202], τῶν ὀποίων ὁ στρατηγὸς ἦτο ὁ Λεοντιάδης, ὁ υἱὸς τοῦ Εὐρυμάχου. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐπομένης αἰτίας **ἐφρόντισεν** (= σπουδῆν ἐποιήσατο) ὁ Λεωνίδας

νά παραλάβη τούτους μόνους ἐκ τῶν Ἑλλήνων, διότι εἶχε γίνει μεγάλη κατηγορία κατ' αὐτῶν ὅτι ἐμήδιζον. Προσεκάλει λοιπὸν [αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους] εἰς τὸν πόλεμον, διότι ἤθελε νὰ γνωρίσῃ, *ἐὰν θὰ ἀποστείλωσι μετ' αὐτοῦ* (=εἴτε συμπέμψουσι) [βοήθειαν] ἢ καὶ θὰ ἀρνηθῶσι *φανερὰ* (=ἐκ τοῦ ἐμφανέος) τὴν συμμαχίαν τῶν Ἑλλήνων [καὶ λάβῃ οὕτω τὰ προσήκοντα τῇ περιστάσει μέτρα]. Οἱ δὲ [Θηβαῖοι], ἄν καὶ ἄλλα ἐφρόνουν [δηλ. ἄν καὶ ἐμήδιζον], ἀπέστελλον [βοήθειαν (=συμμάχους=συμμαχητάς)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 206.—Τούτους μὲν τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα [τριακοσίους ἐπιλέκτους] ἀπέστειλαν οἱ Σπαρτιᾶται *ὡς πρωτοπορίαν* (=πρώτους), ἵνα βλέποντες τούτους οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ἐκστρατεύωσι μὴδὲ νὰ φρονῶσι καὶ οὗτοι τὰ τῶν Μήδων, ἐὰν μανθάνωσιν, *ὅτι αὐτοί*, (δηλ. οἱ Σπαρτιᾶται) *ἀναβάλλουσι* [νὰ ἐκστρατεύωσι](=ὑπερβαλλομένους στρατεύεσθαι)· μετὰ ταῦτα δὲ (διότι ἐμπόδιον ἦτο εἰς αὐτοὺς ἢ [μεγίστη ἐθνικὴ ἐορτὴ] τῶν Καρνείων [ἢ τελουμένη ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ καθ' ἧς οὐδεμία ἐκστρατεία ἐπετρέπετο]) ἔμελλον, ἀφοῦ ἐορτάσωσι καὶ καταλίπωσι φρουροὺς ἐν τῇ Σπάρτῃ, *ταχέως* (=κατὰ τάχος) νὰ σπεύσωσι πρὸς βοήθειαν πανστρατιᾶ· *οὕτω*(=ὡς) δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν συμμάχων *εἶχον κατὰ νοῦν* (=ἐνένωντο) νὰ κάμωσι καὶ αὐτοὶ *τὰ αὐτὰ* (=ἕτερα τοιαῦτα) [οἷα δηλ. καὶ οἱ Σπαρτιᾶται· διότι *συνέπεσαν* (=ἦν συμπεσοῦσαι) *κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον* (=κατὰ τῶν τὸ) *μὲ ταῦτα τὰ συμβάντα* (=τούτοισι τοῖσι πηγήμασι) [δηλ. μὲ τὴν ἐκστρατείαν εἰς Θερμοπύλας] *οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες* (=Ὀλυμπιάς=τὰ Ὀλύμπια). Λοιπὸν, *ἐπειδὴ δὲν ἤλπιζον* (=οὐ δοκέοντες ὅτι *τόσον ταχέως* (=οὕτω κατὰ τάχος) θὰ τελειώσῃ (=διακριθῆσθαι) ὁ ἐν Θερμοπύλαις πόλεμος, ἀπέστελλον τὴν [ἐν Κεφαλαίῳ 202 μνημονευθεῖσαν] *πρωτοπορίαν* (=τοὺς προδρομούς).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 207.—Οὗτοι μὲν τοιαῦτα εἶχον κατὰ νοῦν νὰ κάμωσιν· οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλαις Ἕλληνες, ἐπειδὴ οἱ Πέρσαι *ἤλθον* (=ἐγένετο) πλησίον *τῆς διόδου* (τοῦ στενοῦ=τῆς ἐσβολῆς) μεγάλως φοβούμενοι ἐσκέπτοντο *περὶ ἀποχωρήσεως*(=περὶ

ἀπαλλαγῆς). Εἰς μὲν λοιπὸν τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους ἐφαί-
νετο καλόν, ἀφοῦ ἔλθωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, **να φυλάττω-
σι** (=ἐν φυλακῇ ἔχειν) τὸν Ἴσθμόν· **ὁ δὲ Λεωνίδας ἐπειδὴ οἱ**
Φωκεῖς καὶ οἱ Λοκροὶ πολὺ δυσηρεστήθησαν (=περισπερχ-
θέντων· περισπέρχομαι) [καθ' ὅσον αὐτοὶ μάλιστα ἐξ ὄλων ὡς
κατοικοῦντες ἐγγύτατα τῶν στενῶν θὰ ἐκινδύνευον, ἂν κατελεί-
ποντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων] **διὰ τὴν γνώμην ταύτην** [τῶν
Πελοποννησίων, τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσι δηλ. εἰς τὸν Ἴσθμόν καὶ νὰ
φυλάττωσι τοῦτον] (=τῇ γνώμῃ ταύτῃ), ἀπεφάσισε καὶ **ἐκεῖ**
(=αὐτοῦ [ἐν Θερμοπύλαις] νὰ μένη καὶ νὰ ἀποστέλλῃ ἀγγελια-
φόρους εἰς τὰς πόλεις, ἵνα προτρέπωσι [ταύτας] νὰ σπεύδωσι
πρὸς βοήθειαν αὐτῶν, διότι ἦσαν ὀλίγοι εἰς τὸ νὰ ἀποκρούσωσι
τὸν στρατὸν τῶν Μήδων.

Β'. Αἰ περὶ τὰς Θερμοπύλας μάχαι (180 π. Χ.)
(Κεφ. 208—213, 215—233).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 208. Ἐν ᾧ αὐτοὶ [οἱ ἐν Θερμοπύλαις δηλ.
Ἕλληνας] ἐσκέπτοντο ταῦτα, ὁ Ξέρξης ἀπέστειλεν ἱππέα, ὡς κα-
τάσκοπον, **ἵνα ἴδῃ** (=ἰδέσθαι· καθαρ. τελ. ἀπρομφ.) πόσοι εἶναι
καὶ τί κάμνουσι. **Διότι** (=δὲ), εἶχεν ἀκούσει, ἐνᾧ ἦτο ἀκόμη ἐν
Θεσσαλίᾳ, ὅτι ἦτο συνηθροισμένη **ἐνταῦθα** (=ταύτῃ) [δηλ. ἐν
Θερμοπύλαις] ὀλίγη στρατιὰ **καὶ οὗτοι ἐπρωτοσιάτου** (=καὶ
τοὺς ἡγεμόνας ὡς εἶψαν· πρόληψις ἀντί· καὶ ὡς ἡγεμόνες εἶψ-
σαν) καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὁ Λεωνίδας, ὅστις κατὰ τὴν κα-
ταγωγὴν ἦτο Ἡρακλείδης. Ὅτε δὲ ἐπλησίασεν ὁ ἱππεὺς πρὸς
τὸ στρατόπεδον, καὶ παρετήρει καὶ καλῶς ἔβλεπεν οὐχὶ μὲν ὄλον
τὸ στράτευμα, διότι τοῦ ἐντὸς τοῦ τείχους [ᾧπερ πρὸ πολλῶν
ἑτῶν εἶχον ἐνταῦθα ἀνεγείρει οἱ Φωκεῖς, ἵνα προφυλίττωνται
ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἀσπόνδων αὐτῶν ἐχθρῶν, Θεσσαλῶν
καὶ] τὸ **ὀποῖον** (=τὸ=ὄ), **ἀφοῦ ἀνήγειραν** [οἱ Ἕλληνας διότι
τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαυρίας εἶχε καταπέσει],
ἐφύλασσαν (=εἶχον ἐν φυλακῇ), **δὲν ἦτο δυνατὸν** (=οὐκ οἶα
τε ἦν=οὐχ οἶόν τ' ἦν) νὰ ἴδῃ εὐκρινῶς· ἐκεῖνος δὲ [ὁ ἱππεὺς]
παρετήρει (=ἐμάνθανε) τοὺς ἕξω [τοῦ τείχους], οἵτινες εἶχον

στρατοπεδεύσει πρὸ τοῦ [μνημονευθέντος] τείχους· *εἶχον δὲ στρατοπεδεύσει* (=τεταγμένοι δὲ) *τυχαίως* (=ἔτυχον) κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἔξω [τοῦ τείχους] οἱ Λακεδαιμόνιοι *ἔβλεπε* (=ὄρα=ἔωρα) μὲν λοιπὸν ὅτι ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἐγυμνάζοντο, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐκτένιζον τὰς κόμας των. Ταῦτα λοιπὸν, ἐνῶ παρετήρει, ἐθαύμαζε καὶ τὸ πλήθος ἔβλεπε· ἀφοῦ δὲ πάντα παρετήρησεν *ἀκριβῶς* (=ἀτρεκέως), ἐπέστρεφεν ὀπίσω ἡσύχως (: ἀνενοχλήτως=κατ' ἡσυχίην·) διότι *ὄχι μόνον δὲν* (=οὔτε) δὲν κατεδίωκέ τις [αὐτὸν τὸν ἱππέα], *ἀλλὰ καὶ* (=τε) ἔτυχεν [ὁ ἱππεὺς] πολλῆς καταφρονήσεως (δηλ. ἔδειξαν οἱ Ἑλληες δι' αὐτὸν μεγάλην ἀδιαφορίαν)· ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεφεν ὀπίσω, ἔλεγε πρὸς τὸν Ξέρξην ὅλα *ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα* (=τάπερ=ἀπερ εἶχεν ἴδει).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 209.—“Ὅτε δὲ ἤκουεν ὁ Ξέρξης τοὺς λόγους τοῦ ἱππέως, *δὲν ἠδύνατο* (=οὐκ εἶχε) *νὰ ἐννοήσῃ* (=συμβαλέσθαι) *τὸ ἀληθές* (=τὸ ἔόν), ὅτι παρεσκευάζοντο, ἵνα καταστραφῶσι καὶ ἵνα καταστρέψωσιν *δσον δύνανται* (=κατὰ δύναμιν)· ἀλλ' *ἐπειδὴ* (=γάρ) εἰς αὐτὸν ἐφαίνοντο [οἱ Σπαρτιάται] ὅτι ἔπραττον γελοῖα, ἔστειλε καὶ προσεκάλεσε τὸν ἐξόριστον βασιλέα τῆς Σπάρτης τὸν καταφυγόντα πρὸς τὸν βασιλέα Δαρεῖον ἀπὸ τοῦ 491 π. Χ.] Δημάρατον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρίστωνος, ὅστις εὐρίσκετο [τόις] εἰς τὸ στρατόπεδόν [του].” Ὅτε δὲ ἦλθεν οὗτος, ἠρώτα *αὐτὸν* (=μιν) ὁ Ξέρξης περὶ ἐνὸς ἐκάστου τούτων, διότι ἠθελε νὰ μάθῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον *ἔπραττον οἱ Λακεδαιμόνιοι* (ἢ: ἐπράττετο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων). Ἐκεῖνος δὲ εἶπεν «[Ἦ βασιλεῦ], μὲ ἤκουσας μὲν καὶ πρότερον [ἐν τῇ πόλει Δορίσκῳ τῆς Θοράκης, ἐνθα ἐγένετο ἐπιθεώρησις καὶ ἀπαρίθμησις παντὸς τοῦ στρατοῦ σου], *ὄτε* (=εὔτε) *ἠρχόμεθα* (=ὀρμῶμεν) ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων [ὅτι δηλ. πάντες οἱ Σπαρτιάται καὶ μόνοι, ἐὰν μείνωσιν ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων θὰ ἀντισταθῶσι καθ' ὑμῶν καὶ δὲν θὰ ὑποχωρήσωσι]· ὄτε δὲ ἤκουσας [τοὺς λόγους μου τούτους] *μὲ κατέστησες ἀντικείμενον γέλωτος* (ἢ: μὲ περιεγέλασας) διότι ἔλεγον, πῶς βεβαίως (=τῆπερ=ἤπερ) ἔβλεπον ὅτι θὰ ἀποβῶσι ταῦτα τὰ πράγματα· εἰς

ἐμὲ *δμως* (=γάρο=δὲ), ὃ βασιλεῦ, μέγιστον *καθῆκον* (=ἀγῶν) εἶναι *νὰ λέγω τὴν ἀλήθειαν* (=τὴν ἀλήθειαν ἀσκεῖν) [πάντοτε] ἀπέναντί σου. "Ἀκουσον δὲ καὶ τώρα. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔχουσιν ἔλθει, ἵνα πολεμήσωσι ἐναντίον ἡμῶν περὶ τῆς διόδου, καὶ *εἰς ταῦτα* (δηλ. πρὸς τὴν μάχην) (=ταῦτα) παρασκευάζονται. Διότι *ἡ ἐξῆς* (=οὕτω=ᾧδε) *συνήθεια* (=νόμος) εἰς αὐτοὺς *ὑπάρχει* (=ἔχων ἐστι=ἔχει) ὅταν μέλλωσι *νὰ κινδυνεύωσι περὶ τῆς ζωῆς* (=κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ=κινδυνεύωσι περὶ τῆς ψυχῆς), τότε τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς κοσμοῦσι. Γνώριζε δέ, ἐὰν καὶ τούτους καὶ *ἐκείνους οὔτινες ἔμμενον ὀπίσω* (=καὶ τὸ ὑπομένον=καὶ τοὺς ὑπομένοντας) ἐν Σπάρτῃ θέλεις ὑποτάξει, οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐκ τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει, τὸ ὅποιον, ὃ βασιλεῦ, θὰ ὑπομείνη *νὰ ὑψώσῃ τὰς χεῖρας ἐναντίον [σου]* (=ἀνταειρόμενον)· διότι τώρα *ἐπέρχεσαι* (=προσφέρεις) ἐναντίον βασιλικῆς καὶ ἐνδοξοτάτης πόλεως καὶ *ἐναντίον ἀνδρειοτάτων ἀνδρῶν* (=καὶ [πρὸς] ἀρίστους ἄνδρας)». Λοιπὸν καὶ πολὺ ἀπίστευτα ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν τὰ λεγόμενα καὶ ἐκ δευτέρου ἡρώτα, κατὰ τίνα τρόπον, ἐνῶ ἦσαν *τόσον ὀλίγοι* (=τοσοῦτοι) θὰ πολεμήσωσι κατὰ τοῦ στρατεύματός του. Ἐκεῖνος δὲ (ὁ Δημάρατος) εἶπεν. «Ἦ βασιλεῦ, *νὰ μὲ θεωρεῖς* (=χρᾶσθαι ἐμοί τὸ ἀπρμφ, ἀντὶ προστ.=χρῶ) *ὡς ψεύστην* (=ὡς ἀνδρὶ ψεύστη), ἐὰν δὲν ἀποβῶσιν εἰς σὲ τοιαῦτα *οὔτω* (=ταύτη), ὅπως (=τῇ) ἐγὼ λέγω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 210.—Ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, δὲν ἠδύνατο νὰ καταπέισῃ τὸν Εἰρέην. Τέσσαρας μὲν λοιπὸν ἡμέρας *ἀφήκε νὰ παρέλθωσι* (=παρεξῆκε) ἐλπίζων πάντοτε *ὅτι θὰ φύγωσιν αὐτοὶ* (=σφάξας ἀποδρῆσεσθαι)· κατὰ τὴν πέμπτην δὲ [ἡμέραν], *ἐπειδὴ* (=ὡς) δὲν ἀνεχώρουν, ἀλλὰ ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν ὅτι ἔμμενον *καὶ ἀπὸ ἀναίδειαν καὶ ἀπερισκεψίαν* (=ἀναιδεῖν τε καὶ ἀβουλίην διαχρεώμενοι κυρίως: μεταχειριζόμενοι ἢ ἔχοντες ἀναίδειαν καὶ ἀπερισκεψίαν) *ὀργισθεὶς ἐπεμψε* (=πέμπει) ἐναντίον αὐτῶν τοὺς Μήδους καὶ τοὺς Κισσίους δώσας ἐντολήν, ἀφοῦ συλλάβωσι ζῶντας *αὐτοὺς* (δηλ. τοὺς Ἑλληνας) νὰ φέρωσιν *ἐνώπιόν του* (=εἰς ὄψιν τὴν ἑαυτοῦ), Ὅτε δὲ ἐπετέθησαν ὀρ-

μητικῶς (=φερόμενοι) ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων οἱ Μῆδοι, ἐφονεύοντο πολλοί, ἄλλοι δὲ **εἰσήρχοντο εἰς τὰς θέσεις τῶν πιπτόντων** (=ἐπεσήσαν=ἐπεισήσαν) καὶ δὲν ἀπήρχοντο, ἂν καὶ μεγάλως ἐβλάπτοντο. **Εἰς πάντα δὲ τινα** (ἦ: εἰς ἕκαστον δὲ) καὶ **μάλιστα** (=οὐκ ἦριστα) εἰς αὐτὸν τὸν βασιλέα φανερόν καθίστων [οἱ ἐπιτιθέμενοι οὗτοι ἄνδρες] ὅτι ἦσαν μὲν πολλοὶ ἄνθρωποι, ὀλίγοι δὲ **παλληκάρια** (: ἄνδρεῖοι=ἄνδρες)· ἐγένετο δὲ ἡ μάχη δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 211.—Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μῆδοι φοβερῶς κατεβλάπτοντο, **τότε** (=ἐνθαῦτα) οὗτοι μὲν **ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεσύροντο** (=ὑπεξήσαν) **διαδεχθέντες** (=ἐκδεξάμενοι) δὲ τοὺς Μήδους] ἐφώρμησαν οἱ [δεκακισχίλιοι] Πέρσαι, **τοὺς ὁποίους** (=οὓς) ὁ βασιλεὺς ἐκάλει **ἀθανάτους** [διότι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἔμενε ἀμείωτος ἀντικαθισταμένων πάντοτε τῶν φονευομένων ἢ ὑπὸ νόσου θνησκόντων, καὶ] τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ὑδάρνης, ἐλπίζοντες φυσικῶς, ὅτι οὗτοι τοῦλάχιστον θά νικήσωσι τοὺς Ἑλληνας εὐκόλως. Ὅτε δὲ καὶ οὗτοι συνεπλάκησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, **οὐδὲν περισσότερον, κατώρθουν** (=οὐδὲν πλέον ἐφέροντο) ἀπὸ τὴν στρατιὰν τὴν Μηδικήν, ἀλλὰ τὰ ἴδια [κατορθώματα κατώρθουν], ἐπειδὴ ἐμάχοντο **εἰς στενότατον μέρος** (=ἐν στενοπόρῳ) καὶ ἐπειδὴ μετεχειρίζοντο δόρατα βραχύτερα παρὰ οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπειδὴ **δὲν ἠδύναντο** (=καὶ οὐκ ἔχοντες) νὰ χρησιμοποιήσωσι πολὺ πλῆθος [αὐτῶν]. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐμάχοντο ἀξιόλογα καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἀποδεικνυόμενοι **ὅτι ἐγνωρίζον καλῶς** (=ἐξεπιστάμενοι) νὰ μάχωνται μεταξὺ μὴ γνωριζόντων, καὶ ὁσάκις ἔστρεφον τὰ νῶτα [οἱ Πέρσαι], **ἀθρόοι** (: ὄλοι ὁμοῦ συνηνῶμενοι, χωρὶς δηλ. νὰ διασπάσῃ τὴν τάξιν καὶ διασκορπισθῶσι=ἀλέες **προσεποιοῦντο ὅτι ἔφευγον** (: ἔφευγον κατὰ τὸ φαινόμενον)· οἱ δὲ βάρβαροι βλέποντες [τοὺς Ἑλληνας], ὅτι ἔφευγον, ἐπετίθεντο καὶ βοῶντες καὶ κροτοῦντες [τὰ ὄπλα]· οἱ δ' Ἕλληνες, **ὁσάκις προεφθάνοντο** (=καταλαμβανόμενοι), **ἔστρεφον ὀπίσω** (=ὑπεστρέφον) **μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐναντιώνωνται** (=ἀντίοι=εἶναι=ἐναντιοῦσθαι) κατὰ τῶν βαρβάρων, στρεφόμενοι δὲ ὀπίσω **ἐφόνευον** (=κατέβαλλον) ἀναριθμήτους ἐκ τῶν

Περσῶν κατὰ τὸ πλῆθος· ἐφονεύοντο δὲ τότε (=ἐνθαῦτα) καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Σπαρτιατῶν ὀλίγοι. Ἐπειδὴ δὲ ἠδύναντο **να κατορθώσωσι** (=παρалаβεῖν) τι οἱ Πέρσαι **προσπαθοῦντες να καταλάβωσι τὴν δίοδον** (=τῆς ἐσόδου πειρώμενοι), ἂν καὶ προσέβαλλον **κατὰ τάγματα** (=κατὰ τέλεα=κατὰ τέλη) καὶ **κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους** (=καὶ παντοίως), ἐλέστροφον ὀλίσφ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 212.—**Κατὰ ταύτας τὰς ἐπιθέσεις** (=ἐν ταύτησι τῆσι προσόδοισι τῆς μάχης) λέγεται **ὅτι** ὁ βασιλεὺς θεώμενος [τὴν μάχην ἐξ ὑψηλῆς θέσεως] ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ θρόνου [ἐφ' οὗ ἐκάθητο], ἐπειδὴ ἐφοβήθη **διὰ τὸ στρατεύμά του** (=περὶ τῆ στρατιῆ). Τότε μὲν τοιοῦτοτρόπως ἠγωνίσθησαν, κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην ἡμέραν οἱ βάρβαροι οὐδόλως προθυμότερον (γενναϊότερον) **ἐμάχοντο** (=ἀέθλεον)· ἐπειδὴ **δηλαδῆ** (=γὰρ) [οἱ Ἕλληνες] ἦσαν ὀλίγοι, **συνεπλέκοντο** (=συνέβαλλον) **ἐπὶ τῇ ἐλπίδι** (=ἐλπίσαντες) καὶ **ὅτι αὐτοὶ εἶχον καταπληρωθῆ** (=κατατετρωματίσθαι=κατατετριῶσθαι) [ἐν ταῖς συμπλοκοῖς τῆς προηγουμένης ἡμέρας] καὶ ὅτι δὲν θὰ εἶναι πλέον ἱκανοὶ **να ἀντισταθῶσι** (=χεῖρας ἀνταίρεσθαι). Οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ κατὰ τάγματα καὶ κατὰ ἔθνη ἦσαν **παρατεταγμένοι** (=κεκοσμημένοι) καὶ **μὲ τὴν σειρὰν** (διαδοχικῶς=ἐν μέρει) ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν τῶν Φωκέων. Διότι (=δὲ) οὗτοι εἰς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν, ἵνα φυλάξωσι **τὴν ἀτραπὸν** (τὸ μονοπάτι). Ἐπειδὴ δὲ αἱ Πέρσαι δὲν εὗρισκον οὐδὲν τὸ διαφοροτικώτερον [ἐν τοῖς Ἕλλησιν] ἀπὸ ὅ,τι εἶχον ἴδει τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἀπήρχοντο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 213.—Ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς εὗρίσκετο εἰς ἀμηχανίαν, **πῶς να μεταχειρισθῆ τὴν παροῦσαν περίστασιν** (: ἢ τί να κάμη εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν=ὅ,τι χρήσῃται τῷ παρῶντι πράγματι), ὁ Ἐφιάλτης ὁ υἱὸς τοῦ Εὐρυδῆμου, κάτοικος τῆς [τότε Θεσσαλικῆς] Μαλίδος χώρας, [ἧς πρωτεύουσα ἦτο ἡ Τραχίς] ἦλθεν **εἰς συνομίλιαν** (=εἰς λόγους) **μετ' αὐτοῦ** [τοῦ Ξέρξου] (=οἱ)· **οὗτος δὲ** (=ὅς) πιστεύων ὅτι θὰ λάβῃ μέγα τι [ὡς ἀνταμοιβὴν] καὶ **εἶπε** (προῦδωκε=ἔφρασε) τὴν ἀτραπὸν, ἧτις **ἔφραξε** (ὠδήγει) [τοὺς βαδίζοντας αὐτὴν] διὰ μέσου τοῦ ὄρους

[Καλλιδρόμου] εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ κατέστρεψε τοὺς *μειναντας* (=ὑπομείναντες *ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει* (=ταύτῃ) ἐκ τῶν Ἑλλήνων. Ὑστερον δὲ [ἵτε δηλ. οἱ Πέρσαι κατέλιπον τὴν Ἑλλάδα] φοβηθεὶς [ὁ Ἐφιάλτης οὗτος] τοὺς Λακεδαιμονίους ἔφυγεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καί, *δτε οὗτος ἔφυγεν* (=καὶ οἱ φυγόντι) *ὠρίσθη διὰ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ χρηματικὴ ἀμοιβή* (=ἐπεκηρύχθη ἀργύριον) ὑπὸ τῶν (ἀντιπροσώπων τῶν δώδεκα λαῶν τῶν μετεχόντων τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου τῶν καί] Πυλαγόρων [καλουμένων ἅτε ἐν Πύλαις τούτων συναθροισζομένων καὶ συνεδριαζόντων]. Βραδύτερον δὲ [οὗτος ὁ Ἐφιάλτης] (διότι ἐπανήλθεν [νοσταλγίας ἕνεκα] εἰς τὴν παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον γενέθλιόν του πόλιν) Ἀντίκυραν) ἐφρονεύθη ὑπὸ Ἀθηνάδου, ἀνδρὸς Τραχινίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 215.—Ὁ δὲ Ξέρξης, ἐπειδὴ ἦσαν ἀρεστά *ἐκεῖνα τὰ ὅποια* (=τὰ) ὁ Ἐφιάλτης ὑπέρχετο ὅτι θὰ κατορθώσῃ, παρευθὺς γενόμενος πλήρης χαρᾶς ἀπέστειλε τὸν [στρατηγὸν] Ὑδάρνη καὶ τοὺτους τοὺς [*ἄνδρας*] τῶν ὁποίων ὁ Ὑδάρνης ἦτο στρατηγὸς [δηλ. τοὺς ἀθανάτους] (=τῶν ἐστρατήγεον Ὑδάρνης) *ἔξεκίνησαν* (=ὄρμέατο ὠρμηντο) δὲ ἐκ τοῦ στρατοπέδου περὶ τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι (δηλ. κατὰ τὴν ἕναρξιν τῆς νυκτός). Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην *εἶχον μὲν εὕρει* (=ἔξευρον) [πρότερον] οἱ ἐγχώριοι Μαλιεῖς, ἀφοῦ δὲ ἐξευρον, *εἶχον δείξει εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς* (=Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο) κατὰ τῶν Φωκέων τότε, ὅτε οἱ Φωκεῖς φράξαντες διὰ τείχους τὴν δίοδον (τὸ σζενὸν=τὴν εἰσβολὴν *προεφυλάττοντο ἀπὸ τὸν πόλεμον* (=ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου) λοιπὸν ἀπὸ τοσούτου (χρόνου) [ἀφ' ὅτου δηλ. οἱ Μαλιεῖς εἶχον δείξει εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς τὴν ἀτραπὸν] *εἶχε καταδειχθῆ εἰς τοὺς Μαλιεῖς* (ἦτοι εἶχον ἀναγνωρίσει οἱ Μαλιεῖς) ὅτι οὐδόλως χρήσιμος [πρὸς ἀποκρουσιν δηλ. τῶν ἐχθρῶν] ἦτο [ἡ δίοδος].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 216.—*Ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς* (: ἢ εἶναι δὲ τοιαύτη) ἡ ἀτραπὸς αὕτη ἄρχεται μὲν *ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ* [ἢ ὡν δὲ ῥύακος καλουμένου *Καρβουναριά*], ὅστις ῥέει *διὰ τῆς βραχώδους χαράδας* (=διὰ τῆς διασφάγος), *ὀνομάζεται δὲ*

(=οὔνομα δὲ κεῖται=οὔνομα δ' ἐστίν) τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὄρους [Καλλιδρόμου, δι' οὗ ἡ ἀτραπὸς ὠδήγει] καὶ ἡ ἀτραπὸς αὕτη **'Ανόπαια** (νῦν **μ ο ν ο π ά τ ι**)· ἐκτείνεται δὲ ἡ 'Ανόπαια αὕτη κατὰ μῆκος τῆς ὄρεινῆς σειρᾶς (=κατὰ ῥάχην) τοῦ ὄρους [Καλλιδρόμου], τελειώνει δὲ καὶ ἀπέναντι τῆς πόλεως 'Αλπηνοῦ, ἣτις πρώτη εἶναι ἐκ τῶν Λοκρίδων [πόλεων ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενον] ἀπὸ [τῆς χώρας] τῶν Μαλίσων καὶ εἰς τὴν ὀνομαζομένην Μελάμπυγον πέτραν καὶ εἰς τὰς ἔδρας τῶν [μικροσώμων καὶ πανούργων ὄντων] Κερκώπων [οἵτινες ἀφήρεσάν ποτε τὰ ὄπλα τοῦ 'Ηρακλέους, ὅτε οὗτος ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τοῦ Μελάμπυγος λίθου. 'Αλλ' ὁ 'Ηρακλῆς ἀφυπνισθεὶς συνέλαβε καὶ ἐδέσμευσεν αὐτούς, πλήν ταχέως ἀπηλευθέρωσε φαιδρυνθεὶς ἐκ τῶν ἀστεῖσμων των] **δπου** (=τῇ) καὶ τὸ στενότατον [μέρος τῆς διόδου] εἶναι. Εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν ἀτραπὸν, ἂν καὶ ἦτο τοιαύτη, οἱ Πέρσαι, ἀφοῦ διέβησαν τὸν 'Ασωπὸν [ποταμόν], ἐπορεύοντο ὄλην τὴν νύκτα πρὸς τὰ δεξιὰ μὲν ἔχοντες τὰ ὄρη τῆς Οἰτῆς, πρὸς δὲ τὰ ἀριστερὰ τὰ ὄρη τῶν Τραχινίων. Καὶ ἤρχιζε πλέον (=δὴ—ἦδη) νὰ χαράζῃ καὶ οὗτοι (=καὶ οἱ) [οἱ Πέρσαι] ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. **Εἰς τοῦτο δὲ τὸ μέρος τοῦ ὄρους** (=κατὰ τοῦτο δὲ) ἐφύλαττον, καθὼς καὶ πρότερον [ἐν κεφαλαίῳ δηλ. 212] **ἐγὼ ἔχω εἶπει** (ἦ: ὑπ' ἐμοῦ ἔχει δηλωθῆ), χίλιοι ὀπλιταὶ ἐκ τῶν Φωκέων καὶ ὑπερασπίζοντες τὴν χώραν των καὶ φρουροῦντες τὴν ἀτραπὸν. **Διότι τὸ μὲν κάτω [παρὰ τὴν θάλασσαν] κείμενον στενὸν** (=ἡ μὲν γὰρ κάτω εἰσβολὴ) ἐφυλάσσετο **ὑπὸ τούτων τοὺς δποίους ἔχω ἀναφέρει** [ὅτι ἐφύλαττον αὐτό, δηλ. τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῶν συμμάχων], τὴν δὲ ἀτραπὸν ἣτις ἄγει διὰ μέσου τοῦ ὄρους ἐφυλάσσαν **οἱ Φωκεῖς οἵτινες ἐκουσίως ὑπεσχέθησαν [τοῦτο] εἰς τὸν Λεωνίδα** (=ἐθέλονται Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 217.—**Ὡς ἐξῆς δὲ ἐνόησαν** (=ᾧδε δ' ἔμαθον) οἱ Φωκεῖς ὅτι αὐτοὶ [οἱ Πέρσαι] εἶχον ἀναβῆ. Οἱ Πέρσαι δηλ. **ἀνάβαινον** (=ἀναβαίνοντες) [τὸ ὄρος] **ἀπαρατήρητοι** (=ἐλάνθανον=λεληθότως), ἐπειδὴ [τὸ ὄρος] ἦτο πανταχοῦ γεμᾶτον ἀπὸ δρυῶν. **'Επεκράτει** (=ἦν) μὲν λοιπὸν **ἡσυχία** (: κόπαισις

τοῦ ἀνέμου=νηνεμίη)· ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο μέγας θόρυβος, καθὼς ἦτο φυσικὸν [νά γίνεται], διότι φύλλα [δένδρων, δρυῶν] ἦσαν διεσκορπισμένα ὑπὸ τοὺς πόδας των καὶ ἀνεπήδησαν οἱ Φωκεῖς [ἐκ τῆς θέσεώς των] καὶ ἐξωπλίζοντο· ἀμέσως δὲ ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ βάρβαροι. Ὅτε δὲ εἶδον ὅτι ἄνδρες ἐξωπλίζοντο, ἐξεπλάγησαν· διότι ἐν ᾧ ἤλπιζον *ὅτι οὐδὲν ἐναντίον (ἐχθρικὸν=ἀντιξοον) θὰ φανῆ εἰς αὐτοὺς* (ἤ: ὅτι οὐδεὶς θὰ ἀντιταχθῆ κατ' αὐτῶν), *συνήνητησαν* (=ἐνεκύρησαν=ἐνέτυχον) στρατόν. *Τότε* (=ἐνθαῦτα) ὁ Ὑδάρνης καταφοβηθεὶς μήπως οἱ Φωκεῖς εἶναι Λακεδαιμόνιοι, ἠρώτησε τὸν Ἐφιάλτην *ἐκ τίνος χώρας* (=ὁ ποδαπὸς) ἦτο ὁ στρατός, πληροφορηθεὶς δὲ *ἀκριβῶς* (=ἀτρεκέως) [ὅτι δηλ. οὗτοι ἦσαν οἱ Φωκεῖς], *παρέτασσε* (=διέτασσε) τοὺς Πέρσας ὡς εἰς μάχην. Οἱ δὲ Φωκεῖς ἐπειδὴ ἐκτυποῦντο ὑπὸ πολλῶν καὶ πυκνῶν βελῶν, ἀπῆλθον φεύγοντες πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, *διότι ἐνόμιζον* (=ἐπιστάμενοι=νομιζοντες) ὅτι κατ' αὐτῶν ἐφόρμησαν οἱ Πέρσαι *κυρίως* (: ἐξ ἀρχῆς=ἀρχήν. ἐπιρρ.) [καὶ οὐχὶ νὰ περικυκλώσωσι τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα μαχομένους] καὶ ἦσαν παρεσκευασμένοι, ἵνα ἀποθάνωσιν. Οὗτοι μὲν λοιπὸν [οἱ Φωκεῖς] ταῦτα ἐφρόνουν, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐφιάλτην καὶ Ὑδάρνην Πέρσαι *περὶ μὲν τῶν Φωκέων οὐδόλως ἐφρόντιζον* (ἤ: διὰ μὲν τοὺς Φωκεῖς οὐδόλως ἐνδιεφέροντο), *ἀλλ' οὗτοι* (=οἱ δὲ) *ταχέως* (=κατὰ τάχος) κατέβαινον τὸ ὄρος [ἵνα ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 218.—Εἰς δὲ τοὺς ἐν Θερμοπύλαις εὗρισκομένους ἐκ τῶν Ἑλλήνων *πρῶτον μὲν* ὁ μάντις Μεγιστίας, *ἀφοῦ παρετήρησε* (ἐξήτασε) *τὰ σπλάγγνα τῶν σφαγίων* (ἦτοι τῶν διὰ τὴν θυσίαν σφαγέντων ζώων) (=ἐσιδὼν εἰς τὰ ἱερά) εἶπε τὸν μέλλοντα νὰ συμβῆ εἰς αὐτοὺς θάνατον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς αὐγῆς· *ὑστερον δὲ* (=ἐπι δὲ) καὶ αὐτόμολοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἵτινες ἀνήγγειλαν [εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐν Θερμοπύλαις Ἑλληνας] *τὴν περικύκλωσιν* (=τὴν περίοδον) τῶν Περσῶν. *Οὗτοι μὲν* (δηλ. ὁ Μεγιστίας καὶ οἱ αὐτόμολοι) *ἔφερον τὴν εἶδησιν* [εἰς τοὺς ἐν Θερμοπύλαις Ἑλληνας] (εἰδοποίησαν τοὺς Ἑλληνας=ἐσήμηναν) [τῆς κυκλώσεως], ἐνᾧ *ἀκόμη ἦτο νύξ* (=ἔτι νυκτὸς [οὔσης]),

ὡς τρίτοι δὲ (ἦ: τελευταῖον δὲ=τρίτοι δὲ) [ἔφεραν τὴν εἶδησιν τῆς κυκλώσεως] οἱ ἐν καιρῷ ἡμέρας φρουροὶ [οἷτινες ἔργον εἶχον νὰ κατασκοπεύωσι ἀφ' ὑψηλοῦ τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ ἀναγγέλωσι ταύτας] (ἦ: οἱ κατάσκοποι=ἡμεροκόποι) καταβάντες δρομαίως ἀπὸ τῶν κορυφῶν, ὅτε πλέον ἤρχιζε νὰ ξημερῶνῃ. Τότε ἐσκέπτοντο οἱ Ἕλληνες καὶ αἱ γινῶμαι αὐτῶν ἦσαν διηρημέναι (: ἐδιχάζοντο=ἐσχίζοντο)· διότι ἄλλοι μὲν [ἔξ αὐτῶν] δὲν ἐπέτρεπον νὰ ἀφήσωσι τὴν θέσιν ἐνθα ἐτάχθησαν (=τὴν τάξιν ἄλλοι δὲ ἦσαν ἐναντίοι εἰς τοῦτο (ἦτοι ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἀναχωρήσεως) (=ἀντέτειναν). Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀποῦ διελεύθησαν (ἐχωρίσθησαν) ἄλλοι μὲν ἀνεχώρουν (=ἀπηλάσσοντο) καὶ διασκορπισθέντες διηυθύνθησαν (=ἐτράποντο) ἕκαστος εἰς τὰς πόλεις των, ἄλλοι δὲ ἔξ αὐτῶν ἦσαν παρεσκευασμένοι νὰ μένωσιν ἐκεῖ [ἐν Θερμοπύλαις] ὁμοῦ μὲ τὸν Λεωνίδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 220. — Λέγεται δὲ καὶ ὅτι σὺτὸς ὁ Λεωνίδας ἠνάγκασεν αὐτοὺς τοὺς [συμμάχους] νὰ ἀπέλθωσι (=ἀπέπεμψε σφέας) μεριμνῶν περὶ αὐτῶν (=κηδόμενος [αὐτῶν]) μήπως ἀπολεσθῶσι· [εἶπε (=ἔφη)] δὲ ὅτι δὲν ἀρμόζει (=οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως) εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς παρόντας ἐκ τῶν Σπαρτιατῶν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν θέσιν (=τὴν τάξιν), πρὸς φύλαξιν τῆς ὁποίας κυρίως (=ἀρχὴν· ἐπιρρ.) εἶχον ἔλθει· εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κλίνω (ἦ: μὲ ταύτην τὴν γνώμην καθ' ὀλοκληρίαν συμφωνῶ=ταύτη καί... πλεῖστός εἰμι), ὅτι δηλ. ὁ Λεωνίδας, ὅτε ἐνόησεν ὅτι οἱ σύμμαχοι ἦσαν ἀπρόθυμοι καὶ ὅτι δὲν ἠθελον νὰ συμπολεμῶσι μέχρι τέλους (=συνδιακινδυνεύειν) διέταξεν (=κελεύσαι) αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσωσιν, [εἶπε] δὲ ὅτι εἰς αὐτὸν δὲν εἶνε ἔντιμον νὸ ἀπέλθῃ. Ἐὰν δὲ οὗτος ἔμενεν ἐκεῖ, ἠκολούθει μεγάλη δόξα (ἦ: μεγάλως ἐδοξάζετο) καὶ ἡ δύναμις, δι' ἧς ἡ Σπάρτη κατεῖχε τὴν ἡγεμονίαν μεταξὺ τῶν λοιπῶν Ἑλλ. πόλεων (=ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίης) δὲν κατεστρέφετο (δὲν ἐξηφανίζετο). Διότι εἶχε δοθῆ χρησιμὸς ὑπὸ τῆς Πυθίας εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ἐνῶ ἠρώτων τὸ μαντεῖον [τῶν Δελφῶν] περὶ τοῦ πολέμου εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς (=αὐτίκα κατ' ἀρχάς) ὅτε οὗτος ἐξηγείρετο ἦ ὅτι ἡ Λακεδαιμῶν θὰ καταστραφῆ (κυρ.: ἦ νὰ καταστραφῆ ἡ Λακ.) ὑπὸ τῶν βαρβάρων.

ρων ἢ ὅτι ὁ βασιλεὺς αὐτῶν θά φονευθῆ. Ταῦτα δὲ χρησιμοδοτεῖ εἰς αὐτοὺς [ἢ Πυθία] ἐν ἑξαμέτροις στίχοις, οἵτινες ἔχουσιν (λέγουσιν) ὡς ἑξῆς :

«*Εἰς σᾶς δὲ κάτοικοι τῆς Εὐρυχώρου Σπάρτης, ἡ μεγάλη ἐνδοξοτάτη πόλις ὑπ' ἀνδρῶν Περσῶν πορθεῖται ἢ αὐτὴ μὲν δὲν [καταστρέφεται], θά πενθήσῃ δὲ ἡ χώρα (=οὔρος τῆς Δακεδαίμονος ἀποθανόντα βασιλέα ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἡρακλέους καταγόμενον. Διότι δὲν θά ἐμποδίσῃ (=οὐ σήσει) τοῦτον [τὸν ἔχθρον](=τὸν) ἐν τῷ ἀγῶνι (=ἀντιβίην) δύναμις (=μένος) ταύρων οὐδὲ λεόντων, διότι ἔχει [οὔτος ὁ ἔχθρος] ἰσχὺν Διός. Καὶ λέγω ὅτι αὐτὸς (ὁ ἔχθρος δηλ.=ἔ) δὲν θά ἐμποδισθῆ προτοῦ τὸ ἐν ἐκ τούτων τῶν δύο [δηλ. τὸ ἄστν ἢ τὸν βασιλέα] καθ' ὀλοκληρίαν κατασπαράξῃ (=πάντα διὰ—δάσῃται: τμήσις) [δίκην θηρίου]*».

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ταῦτα ἐσκέπτετο (=ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον=λογιζόμενον) ὁ Λεωνίδας καὶ ἐπειδὴ ἤθελε *να ἀποκηθήσῃ* (=καταθέσθαι) δόξαν διὰ μόνους τοὺς Σπαρτιάτας, νομίζω ὅτι ἠνάγκασε *να ἀπέλθωσι μᾶλλον οἱ σύμμαχοι ἢ ὅτι οἱ ἀπελθόντες ἀπῆλθον* (=οὔχουσαι τοὺς οἰχομένους), διότι διεφώνησαν κατὰ τὴν γνώμην *τόσον ἀτάκτως* (τόσον ἐναντίον τῆς πειθαρχίας=οὔτω ἀκόσμως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 221.—*Μεγίστη δὲ ἀπόδειξις* (=οὐκ ἐλάχιστον δὲ μαρτύριον) ὑπάρχει δὲ εἰς ἐμὲ *περὶ τούτου* (ἦτοι: περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου ἀποπομπῆς τῶν συμμάχων) καὶ ἡ ἑξῆς, *ὅτι δηλ. εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Λεωνίδας προσεπάθει να ἀποπέμπῃ* (=ὅτι φανερός ἐστὶ Λεωνίδας ἀποπέμπων), *ἵνα μὴ καταστραφῆ μετ' αὐτῶν ὄχι μόνον τοὺς ἄλλους συμμάχους, ἀλλὰ καὶ* (=καὶ) τὸν μάντιν, ὅστις ἠκολούθει τὸ στράτευμα τοῦτο, δηλ. τὸν Μεγιστίαν τὸν Ἀκαρνᾶνα, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι *ἐκ καταγωγῆς* (=τὰ ἀνεκάθεν) ἦτο ἀπὸ τοῦ [ἔξ Ἀργους περιφήμου μάντεως] Μελάμποδος, αὐτὸν [τὸν Μεγίστον δηλ.], ὅστις προεῖπε τὰ μέλλοντα να συμβῶσιν εἰς αὐτοὺς *ἐκ τῶν σπλάγγνων τῶν σφάγιων τῶν σφαγέντων διὰ τὴν φύσιν* (=ἐκ τῶν ἱερῶν). Ὁ δὲ [Μεγιστίας], ἂν καὶ ἀπεπέμπετο, αὐτὸς

μὲν δὲν ἀπῆλθε (=οὐκ ἀπέλιπε), τὸν δὲ υἱόν [του] ὅστις συν-
εστράτευε [μετ' αὐτοῦ], ἐπειδὴ εἶχεν αὐτὸν [ὁ Μεγιστίας] μονο-
γενῆ (ἢ: ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν τὸν Μ. ἦτο—ὁ υἱὸς του—μονογενῆς)
ἠνάγκασε νὰ ἀπέλθῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 222. Οἱ μὲν λοιπὸν σύμμαχοι, οἵτινες ἠναγ-
γάζοντο νὰ ἀπέλθωσι *καὶ ταχέως* (οἴχοντό τε) *ἀπῆλθον* (=ἀ-
πιόντες) καὶ ἐπείθοντο εἰς τὸν Λεωνίδα, μόνου δὲ οἱ Θεσπεῖς
καὶ οἱ Θηβαῖοι ἔμειναν ἐκεῖ πλησίον τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐκ
τούτων δὲ οἱ μὲν Θηβαῖοι ἔμειναν ἀκουσίως καὶ παρὰ τὴν θέ-
λησίν των· διότι *ἐκράτει* (=κατεῖχε) αὐτοὺς ὁ Λεωνίδας *θεω-
ρῶν ὡς ὀμήρους* (=ἐν ὀμήρων λόγῳ ποιούμενος)· οἱ δὲ Θεσπεῖς
ἐκουσίως μάλιστα [παρέμειναν], *διότι οὗτοι* (=οἱ) εἶπον *ὅτι
δὲν θὰ ἀπέλθωσι* (=οὐκ ἀπαλλάξεσθαι) ἐγκαταλείποντες τὸν
Λεωνίδα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μείναντες ἐκεῖ ἐφρονεύθησαν
μετ' αὐτῶν. Στρατηγὸς δὲ αὐτῶν ἦτο ὁ Δημόφιλος ὁ υἱὸς τοῦ
Διαδρόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 223.—Ὁ δὲ Ξέρξης, ἀφοῦ ἔκαμε θυσίαν
μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου (=ἡλίου ἀνατείλαντος) περιμεί-
νας χρόνον τινὰ *μέχρι περίπου τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ
εἶναι πλήρης* (=ἦτις μέχρι τῆς 10 περίπου π.μ.—εἰς ἀγορῆς κου
μάλιστα πληθώρην) *ἐπειθήτεο* (=πρόσοδον ἐποιέετο)· διότι τοι-
αύτη παραγγελία εἶχε δοθῆ ὑπὸ τοῦ Ἐφιάλτου· διότι ἡ ἀπὸ τοῦ
ὄρους κατάβασις καὶ *ταχύτερα* (=συντομώτερη) εἶναι καὶ *ἡ ἀ-
πόστασις* (=ὁ χῶρος) πολὺν *συντομωτέρα* (=βραχύτερος πολ-
λὸν), *ἢ* (=ἢπερ (καὶ ἢ περὶ τὸ ὄρος κυκλοτερῆς ὁδὸς καὶ ἀνά-
βασις. Καὶ οἱ βάρβαροι λοιπὸν οἱ περὶ τὸν Ξέρξην ἐπλησίαζον
καὶ οἱ περὶ τὸν Λεωνίδα Ἕλληνας, ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι ἐξήρ-
χοντο πρὸς θάνατον, τώρα πολὺν περισσότερον ἢ *πρότερον* (=
κατ' ἀρχὰς) *ἐξήρχοντο ἐκ τῶν θέσεων των ἐναντίον [τῶν
Περσῶν]* (=ἐπεξήσαν) εἰς τὸ εὐρύτερον [μέρος] *τοῦ στενοῦ*
(=τοῦ ἀνέχοντος)· διότι τὸ μὲν ὄχυρῶμα τοῦ τείχους ἐφυλάσσετο
[ὑπ' αὐτῶν] κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας *προφυλακτικῶς ἐ-
ξερχόμενοι* (=ὑπεξιόντες) ἐμάχοντο εἰς τὰ στενὰ μέρη· τότε δὲ
συμπλεκόμενοι [οἱ Ἕλληνας] ἔξω τῶν στενῶν ἐφρονεύοντο ἐκ

τῶν βαρβάρων πολλοὶ κατὰ τὸ πλῆθος· διότι ὀπισθεν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ταγμάτων (= τῶν τελῶν) ἔχοντες μάστιγας ἐμάστιζον (= ἐρράπιζον) πάντα ἄνδρα [στρατιώτην] παρακινουῦντας αὐτοὺς [να πορεύονται (=ἵεναι)] πάντοτε εἰς τὰ ἔμπρός· ὥστε (=δὴ) πολλοὶ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγοντο (= διεφθείροντο), πολλοὶ δὲ περισσότεροι κατεπατοῦντο ζωντανοὶ ὑπ' ἀλλήλων· οὐδεὶς δ' ἐφρόντιζε περὶ τῶν καταστρεφομένων (= τοῦ ἀπολλυμένου=τῶν ἀπολλυμένων). Διότι, ἐπειδὴ ἐγνώριζον [οἱ Ἕλληνες] τὸν θάνατον, ὅστις ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνων οἵτινες περιεκύκλωνον τὸ ὄρος, ἐπεδείκνυον τὴν μεγίστην δύναμιν, τὴν ὁποίαν εἶχον, ἐναντίον τῶν βαρβάρων, ἀψηφοῦντες τὴν ζωὴν των (= παραχρῶμενοι [τοῖς σώμασι]), καὶ ῥιψοκινδυνεύοντες (κυρ.: καὶ ἐν αἷτι ἑόντες,=καὶ λυσσῶντες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 224.—Τὰ δόρατα μὲν λοιπὸν εἰς τοὺς περισσοτέρους ἐξ αὐτῶν [τῶν Ἑλλήνων] τότε πλέον (=τηλικαῦτα ἤδη) ἦσαν τεθραυσμένα, ἀλλ' οὗτοι διὰ τῶν ξιφῶν ἐφόνευσον (=διεργάζοντο) τοὺς Πέρσας. Καὶ ὁ Λεωνίδας ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἐφονεύθη, ἀφοῦ ἐδείχθη ἀνὴρ ἀνδρείοτατος καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ [ἐφονεύθησαν] ἐκ τῶν Σπαρτιατῶν σημαντικοί, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐγώ, ἐπειδὴ ἐδείχθησαν ἄνδρες ἄξιοι [ὥστε δηλ. νὰ πληροφορηθῇ τις τὰ ὀνόματα αὐτῶν] ἠρώτησα καὶ ἔμαθον, ἔμαθον δὲ καὶ [τὰ ὀνόματα] ὅλων ἐν γένει τῶν τριακοσίων [ἀναγνώσας αὐτὰ ἐν τῇ ἐν Σπάρτῃ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λεωνίδου στηθεῖσι τῷ 440 π. Χ. στήλῃ, ὅτε καὶ ἐγένετο ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὀσῶν]· ἀλλὰ καὶ (=καὶ δὴ καὶ=καὶ μάλιστα καὶ) ἐκεῖ (ἐν Θερμοπύλαις δηλ.) ἐφονεύθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ὀνομαστοί, μεταξὺ δὲ τούτων (ἦ: πρὸς τούτοις δὲ=ἐν δὲ δὴ) καὶ δύο τέκνα τοῦ Δαρείου, ὁ Ἀβροκόμας καὶ ὁ Ὑπεράνθης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 225.—Καὶ τοῦ Ξέρξου λοιπὸν δύο ἀδελφοὶ ἐκεῖ ἐφονεύθησαν μαχόμενοι καὶ περὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδα πεισματώδης μάχη (=πολὺς ὠθισμὸς) ἐγένετο καὶ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ἕως δτου (=εἰς ὃ) καὶ τοῦτον [τὸν νεκρὸν] διὰ τῆς ἀνδρείας [των] οἱ Ἕλληνες ἀπέσπασαν (κυρ. ἔσουραν ἀπὸ κάτω ἔξω [τῆς μάχης]=ὑπεξείρησαν) καὶ ἔτρεψαν

εἰς φυγὴν τοὺς ἀντιπάλους τετρακίς. *Αὕτη δ' ἡ μάχη διήρκεσε* (=τοῦτο δὲ συνεστήκεε), μέχρις οὗ οἱ μετὰ τοῦ Ἐφιάλτου ἤλθον. Ὅτε δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπληροφορήθησαν ὅτι οὗτοι [οἱ περὶ τὸν Ἐφιάλτην] εἶχον ἔλθει, *ἀπὸ τῆς σιγμῆς ταύτης* (ἐνθεῦτεν) πλέον *ἐλάμβανεν ἄλλην τροπὴν ἢ μάχη* (=ἐτερειοῦτο τὸ νεικος)· [οἱ Ἕλληνες] δηλαδὴ (=γὰρ) *ὑπεχώρουν* (=ἐνεχώρουν ὀπίσω· πλεονασμὸς) καὶ *ὑπερβάντες* (=παραμειψάμενοι) τὸ τεῖχος *ἦλθον καὶ ἐστάθησαν* (=ἴζοντο ἐλθόντες) *ἐπάνω εἰς λόφον τινὰ* (κυρ.· ἐλθόντες εἰς λοφίσκον τινὰ ἐστάθησαν ἐπὶ τοῦ λοφίσκου τούτου) πάντες οἱ ἄλλοι ἄθροοι, πλὴν τῶν Θηβαίων [οἵτινες παρεδόθησαν εἰς τοὺς Πέρσας, καὶ τῶν ὁποίων ἡ τύχη περιγράφεται περαιτέρω ἐν κεφαλαίῳ 233]· ὁ δὲ λοφίσκος, εὐρίσκεται ἐν τῇ εἰσόδῳ [τοῦ ἀπὸ τῆς Λοκρίδος στενοῦ], ὅπου τώρα ὁ λίθινος λέων ἔχει στηθῆ πρὸς τιμὴν τοῦ Λεωνίδου. Ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ (τόπῳ, τῷ λοφίσκῳ δηλ.) *ἐσκέπασαν μὲ σωροὺς χωμάτων* [=κατέχωσαν] αὐτοὺς [τοὺς Ἕλληνας], οἵτινες ἠμύνοντο διὰ μαχαιρῶν, εἰς ὅσους ἐξ αὐτῶν ὑπελείποντο ἀκόμη [τοιαῦται], καὶ διὰ τῶν χειρῶν καὶ διὰ τῶν στομάτων, οἱ βάρβαροι κτυποῦντες, ἄλλοι μὲν *ἐπιτεθέντες* (=ἐπισπόμενοι) *ἐκ τῶν ἐμπροσθεν* (=ἐξ ἐναντίας) καὶ τὸ δχύρωμα τοῦ τεύχους *καταστρέφαντες* (: μεταβαλόντες εἰς χοῦν=συγχώσαντες), ἄλλοι δὲ *περικυκκλώσαντες* (=περιελθόντες) ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη κυκλικῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 226—227.— Ἄν καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Θεσπεῖς (ἐδείχθησαν) ἐφάνησαν τοιοῦτοι (δηλ. ἀνδρεῖοι), ὅμως λέγεται ὅτι ἐδείχθη ἀνὴρ ἀνδρειότατος ὁ Σπαρτιάτης Διηνέκης, *περὶ τοῦ ὁποίου λέγουσιν ὅτι εἶπε τὸν ἐξῆς λόγον* (=τὸν τότε φάσι εἶπαι τὸ ἔπος) προτοῦ αὐτοῦ (οἱ Λακεδαιμόνιοι δηλ.) συμπλακῶσι πρὸς τοὺς Μήδους, ἀφοῦ ἔμαθε παρὰ τινος ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Τραχίνος, ὅτι, ὅταν *δίπτωσιν* (=ἀπίεσωσι=ἀφιῶσιν) οἱ βάρβαροι τὰ τοξεύματα ἀποκρύπτουσι τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν· ὅτι τοσοῦτον ἦτο τὸ πλήθος αὐτῶν (τῶν Περσῶν δηλ.) [λέγουσι (=φασὶ)] δὲ *ὅτι οὗτος εἶπε* (=τὸν εἶπαι=τοῦτον εἰπεῖν) χωρὶς νὰ ἐκπλαγῆ διὰ ταῦτα, *ἐπειδὴ κατεφρόνει* (=ἐν ἀλογίᾳ ποιούμενον) τὸ πλήθος τῶν Μήδων, ὅτι πᾶν

ὅ,τι ἀγγέλλει εἰς αὐτοὺς ὁ ξένος Τραχίνιος εἶναι καλόν, ἐὰν δηλ., διότι οἱ Μῆδοι ἀποκρύπτουσι τὸν ἥλιον, θὰ γίνῃ ἡ μάχη ἐναντίον αὐτῶν ὑπὸ σκιάν καὶ οὐχὶ ἐν ἡλίῳ. Τούτους μὲν καὶ ἄλλους τοιούτους παρομοίους (=τοιουτότροπα) λόγους λέγουσιν ὅτι ἀφῆκεν ὡς ἀνάμνησιν ὁ Διηνέκης ὁ Λακεδαιμόνιος. Κατόπιν δὲ τοῦτου (τοῦ Διηνέκου) λέγουσιν ὅτι ἠρίστευσαν (ἀνδρειότατοι ἐδείχθησαν) δύο Λακεδαιμόνιοι ἀδελφοί, ὁ Ἄλφεος καὶ ὁ Μάρων, υἱοὶ τοῦ Ὀρσιφάντου. Ἐκ δὲ τῶν Θεσπιέων διέπρεπε (διεκρίνετο κατ' ἐξοχὴν οὗτος εἰς τὸν ὁποῖον ὄνομα ἦτο (= ὅστις ὠνομάζετο=τῷ ὄνομα ἦν) Διθυράμβος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρματίδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 228. **Ἐπ' αὐτῶν δὲ ταφέντων** (=θαφθεῖσι δὲ σφι) **ἐκεῖ** (=αὐτοῦ ταύτη=αὐτοῦ) **δπου ἀκριβῶς** (=τῇ περ) ἔπεσον [δηλ. ἐπὶ τοῦ λοφίσκου] καὶ τῶν φονευθέντων πρότερον, **πρὶν** (=ἢ) ἀπέλθωσιν οἱ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδα ἀποπεμφθέντες, ἔχει ἐπιγραφῇ ἐπίγραμμα λέγον τὸ ἐξῆς :

«**Πρὸς τρία ἑκατομμύριά ποτε ἐδῶ ἐμάχοντο ἐκ Πελοποννήσου τέσσαρες χιλιάδες**».

Τοῦτο μὲν λοιπὸν τὸ ἐπίγραμμα (=τοῦτα μὲν δὴ [τὰ γράμματα] ἔχει γραφῇ ἐπὶ πάντων τούτων, ἐπὶ δὲ τῶν Σπαρτιατῶν **ιδιαιτέρως** (=ιδίην) ἔχει ἐπιγραφῇ [τὸ ἐξῆς]:

«**ᾠ ξέγε [διαβάτα] (ἀν)ἄγγελιον** (=ἀγγέλλειν· ἀπολ. ἀπρωφ. ἀντὶ προστ.) **εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους ὅτι ἐδῶ εἴμεθα τεθαμμένοι πειθόμενοι εἰς τοὺς νόμους** (=τοῖς ῥήμασι) **ἐκείνων**».

Εἰς μὲν λοιπὸν τοὺς Λακεδαιμονίους τοῦτο [τὸ ἐπίγραμμα ἔχει ἐπιγραφῇ], εἰς δὲ τὸν μάντιν [Μεγιστίαν] τὸ ἐξῆς :

«**Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐδῶ [εἶναι (=ἔστι)] τοῦ περιφήμου** (: τοῦ ἐνδόξου) **Μεγιστίου, τὸν ὁποῖόν ποτε οἱ Μῆδοι ἐφόνευσαν ἀφοῦ διέβησαν** (=ἀμειψάμενοι) **τὸν Σπερχεῖδον** (Ἀλαμᾶνα) **ποταμόν, τοῦ μάντεως, ὅστις τότε ἀν καὶ σαφῶς ἐγγώριζεν ὅτι ὁ θάνατος ἐπῆρχετο** (=κῆρας ἐπερχόμενος), **δὲν ἢ θέλησε** (κυρ. : δὲν ὑπέμεινε=οὐκ ἔτλη) **να καταλίπη τοὺς ἡγεμόνας τῆς Σπάρτης**.

Ἐκεῖνοι μὲν λοιπὸν οὔτινες ἐτίμησαν αὐτοὺς [τοὺς Ἑλ-

ληνας δηλ.] (=οἱ σφέας μὲν νυν ἐπικοσμήσαντες) δι' ἐπιγράμ-
μάτων καὶ [νεκρικοῶν] στηλῶν ἐκτὸς (=ἔξω ἢ) τοῦ ἐπιγράμμα-
τος τοῦ μάντεως, εἶναι οἱ Ἄμφικτύονες [ἦτοι οἱ ἐκπρόσωποι
τῶν πόλεων, ὅσαι ἦσαν συνδεδεμέναι εἰς ἀμφικτυονικὴν ὁμο-
σπονδιάν]· (προβλ. *νῦν κοινωνίαν τῶν ἐθνῶν*), οἵτινες συνήρ-
χοντο τὸ μὲν ἕαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν τῇ παρὰ τὰς
Θερμοπύλας πόλει Ἀνθήλῃ]. Ἐκεῖνος δὲ ὅστις ὑπέγραψε [ἰδία
δαπάνῃ] τὸ ἐπίγραμμα τοῦ μάντεως Μεγιστίου εἶναι [ὁ ποιήσας
καὶ τὰ τρία ἐπιγράμματα διὰ τοὺς ἐν Θερμοπύλαις πεσόντας] Σιμων-
ίδης [ὁ ἐκ Κέω] ὁ υἱὸς τοῦ Λεωπρέπου *ἐνεκα τῆς [πρὸς ἐκεῖ-
νον τὸν Μεγιστίαν] φιλίας* (=κατὰ ξεινίην).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 229. - Λέγεται δὲ *ὅτι* δύο ἐκ τούτων τῶν
τριακοσίων, ὁ Εὐρυτος καὶ ὁ Ἀριστόδημος, *ἐνῶ ἦτο δυνατὸν*
=παρεόν· αἰτ. ἀπολ.) εἰς ἀμφοτέρους αὐτούς, *ἐὰν συνεφώνουν*
(: ἐὰν εἶχον τὴν αὐτὴν γνώμην=κοινῶ λόγῳ χρησαμένοι), ἢ νὰ
σωθῶσιν ὁμοῦ εἰς τὴν Σπάρτην, *ἐπειδὴ καὶ εἶχον ἀφεθῆ*
(=μεμετιμένοι ἦσαν=ἀφειμένοι ἦσαν) ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ
τοῦ Λεωνίδου καὶ *ἐκοίτοντο* (=κατεκέατο=κατέκοιντο ἐν Ἀλ-
πηνοῖς [τῆς Λοκρίδος] *πάσχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς* (=ὀφθαλ-
μῶντες *εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν* (: παρὰ πολὺ=εἰς τὸ ἔσχα-
τον) ἢ, ἐὰν τοῦλάχιστον δὲν ἤθελον *νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν
πατρίδα των* (=νοστήσαι) νὰ φονευθῶσι μετὰ τῶν ἄλλων, *ἐνῶ
ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτοὺς* (=παρεόν σφι,) [λέγω] νὸ κάμωσι *τὸ
ἐν ἐκ τῶν δύο* (=τὰ ἕτερα=τὸ ἕτερον) τούτων, *δὲ ν ἢ θ ἐ λ η
σαν* νὰ συμφωνήσωσι, ἀλλ' ἀφοῦ διεφώνησαν, ὁ μὲν Εὐρυτος
μαθὼν *τὴν περικύκλωσιν* (=περίοδον) τῶν Περσῶν, [λέγεται]
ὅτι ἀφοῦ ἐζήτησε [παρὰ τοῦ εἰλωτος ὑπασπιστοῦ του] τὰ [ἑαυ-
τοῦ] ὄπλα καὶ ἐνεδύθη [αὐτά], διέταξε τὸν εἰλωτα νὰ ὀδηγήσῃ
αὐτὸν εἰς τοὺς μαχομένους) *ὅτε* (=ὅπως) δὲ ὠδήγησεν αὐτὸν [ὁ
εἰλωτος εἰς τοὺς μαχομένους [λέγεται] ὅτι ὁ μὲν ὀδήγησας [αὐτὸν
εἰλωτος] *ἀπῆλθε φεύγων*, αὐτὸς δὲ ἐφορμήσας εἰς τὸ πλῆθος
[τῶν ἐχθρῶν] ἐφονεύθη, ὁ δὲ Ἀριστόδημος *ἐνεκα δειλίας* (=μ-
ικροψυχίας (=λιποψυχεόντα) [λέγεται] ὅτι ἔμεινεν [ἐν τῇ ζωῇ].
Λοιπὸν, ἐὰν συνέβαινε μόνος ὁ Ἀριστόδημος νὰ νοσήσῃ καὶ [ὡς

ἀσθενῆς] νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σπάρτην ἢ ἡ *ἐπιστροφή* (=τὴν κομδὴν) νὰ γίνῃ ὁμοῦ καὶ τῶν δύο αὐτῶν, *μοὶ φαίνεται* (=δοκέειν ἐμοί· τὸ ἀπρμφ. ἀπλ.) *ὅτι οἱ Σπαρτιάται δὲν ἠθέλον προσθέσει εἰς ἑαυτοὺς οὐδεμίαν ὀργὴν* (ἤτοι: ὅτι οἱ Σπ. οὐδόλως ἠθέλον ὀργισθῆ). Τώρα δέ, ἐπειδὴ ὁ μὲν εἶς ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθη, ὁ δὲ ἄλλος εἶχε τὴν αὐτὴν μὲν δικαιολογίαν, δὲν ἠθέλησε δὲ νὰ φονευθῆ, [*μοὶ φαίνεται*] ὅτι ἀνάγκη ἦτο εἰς αὐτοὺς νὰ ὀργισθῶσι σφόδρα κατὰ τοῦ Ἀριστοδήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 230—232.—Ἄλλοι μὲν λοιπὸν λέγουσιν ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐσώθη ὁ Ἀριστόδημος εἰς τὴν Σπάρτην καὶ δια τοιαύτην πρόφασιν, ἄλλοι δὲ [*λέγουσιν*] *ὅτι αὐτός*, ὅτε ἀπεστάλη ὡς ἀγγελιαφόρος ἐκ τοῦ στρατοπέδου [εἰς τι μέρος πρὸς μετὰδοσιν ἐντολῶν], ἐνῶ ἦτο δυνατόν εἰς αὐτὸν νὰ προφθάσῃ τὴν μάχην, ἐνῶ ἐγίνετο, *δὲ ν ἠθέλησε* [νὰ προφθάσῃ τὴν μάχην], ἀλλὰ *ὅτι* ἀργοπορήσας ἐν τῇ ὁδῷ *ἐσώθη*, *ὅτι* δὲ ὁ *συμπρσβευτής* [=τὸν συνάγγελον] αὐτοῦ, ἀφ’ οὗ ἦλθεν εἰς τὴν μάχην ἐφονεύθη. *Ἐπίστρεψας* (=ἀπονοστήσας=νοστήσας) δὲ εἰς τὴν Λακεδαιμόνα ὁ Ἀριστόδημος ὑφίστατο ὄνειδισμούς καὶ ἐξευτελισμούς· *εἶχε δὲ καταστῆ ἄτιμος (περιφρονημένος)* (=ἠτίμωτο) πάσχων τοιοῦτα περίπου: δηλ. οὔτε πῦρ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν νὰ ἀνάψῃ κανεὶς ἐκ τῶν Σπαρτιατῶν, οὔτε ὠμίλει καὶ ὠνειδίζετο, καλούμενος ὁ *τρέσας (ὁ λιποιάκτης) Ἀριστόδημος*. Ἄλλ’ οὗτος μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ *ἐπηνώρθωσε* (=ἀνέλαβε) *τὴν ἀποδοθεῖσαν εἰς αὐτὸν κατηγορίαν* (=τὴν ἐπενεχθεῖσαν οἱ αἰτίην). Λέγεται δὲ *ὅτι* καὶ ἄλλος ἐκ τῶν τριακοσίων, ἐπειδὴ ἀπεστάλη ὡς ἀγγελιοφόρος εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐσώθη, ὀνόματι Παντίτης· ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἐπειδὴ εἶχε καταστῆ ἄτιμος (περιφρονημένος) [*λέγεται*] ὅτι ἀπηγχόνισεν ἑαυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 233.—Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁποίων στρατηγὸς ἦτο ὁ Λεοντιάδης, ἐπὶ τινα μὲν χρόνον εὐρισκόμενοι μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐμάχοντο *ἐξ ἀνάγκης* (: ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἀναγκαζόμενοι=ὑπ’ ἀναγκαίης ἐχόμενοι) πρὸς τὸ στράτευμα τοῦ βασιλέως· ὅτε δὲ εἶδον *ὅτι ὑπερείχον οἱ Πέρσαι* (=κατυπερέτρα τῶν Περ-

σέων γινόμενα τὰ πρήγματα), *τότε πλέον* (=οὕτω δὴ), ἐν ᾧ οἱ μετὰ τοῦ Λεωνίδου Ἕλληνες ἔσπευδον εἰς τὸν λόφον, ἀποχωρισθέντες τούτων καὶ τὰς χεῖρας προέτεινον [ὡς σημεῖον παραδόσεως] καὶ ἐπορεύοντο πλησιέστερον πρὸς τοὺς βαρβάρους λέγοντες *πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν* (=τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων) ὅτι καὶ φρονοῦσι τὰ τῶν Μήδων καὶ [ὅτι] καὶ γῆν καὶ ὕδωρ μεταξὺ τῶν πρώτων ἔδωκαν εἰς τὸν βασιλέα, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης δὲ πιεζόμενοι εἶχον ἔλθει εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ [ὅτι] ἦσαν ἀναίτιοι (: καὶ ὅτι δὲν ἔπταιον παντελῶς εἰς τὴν...) *τῆς ἀπωλείας* (=τοῦ τρώματος), ἣτις εἶχε γίνοι εἰς τὸν βασιλέα. *Καὶ οὕτω* (ὥστε) ταῦτα λέγοντες *ἐσφάζοντο* (=περιεγίνοντο) διότι εἶχον καὶ Θεσσαλοὺς ὡς μάρτυρας τούτων τῶν λόγων. Ἄλλ' ὅμως δὲν ἐπέτυχον καθ' ὅλα βεβαίως, διότι, ὅτε οἱ βάρβαροι ἔλαβον αὐτούς, ἀφοῦ ἦλθον [ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των], ἄλλους μὲν τινὰς ἐξ αὐτῶν κατὰ διαταγὴν τοῦ Ξέρξου ἐστιγματίζον [εἰς τὸ μέτωπον] *μὲ βασιλικὰ σημεῖα* (ἦτοι φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἀρχίσαντες [τοῦ ἔργου τοῦ στιγματικοῦ] ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Λεοντιάδην.

BIBLION ΟΓΔΟΟΝ

(ΟΥΡΑΝΙΑ)

Α'. Αἱ περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι

(480 π. X. (Κεφ. 1—17).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1. - Οἱ δὲ ὑπηρετοῦντες ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ἦσαν οἱ ἐξῆς· Οἱ Ἀθηναῖοι μὲν [ἦσαν] οἷτινες παρεῖχον ἑκατὸν εἴκοσι ἐπτὰ πλοῖα ἕνεκα δὲ ἀνδρείας καὶ προθυμίας οἱ Πλαταιεῖς *μετεῖχον τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν Ἀθηναίων* (=συνεπλήρουν [ἀνδρῶν] τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας), ἂν καὶ ἦσαν ἄπειροι τῆς ναυτικῆς [τέχνης]· οἱ Κορίνθιοι δὲ παρεῖχον τεσσαράκοντα ναῦς, οἱ δὲ Μεγαρεῖς εἴκοσιν. Καὶ οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος [οἷτινες ἦσαν κληροῦχοι τῶν Ἀθηναίων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦσαν ὑπόχρεοι εἰς ἐκτέλεσιν στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας] *ἐπλήρουν [ἀνδρῶν]* (:ἐξώπλιζον) εἴκοσι [ναῦς], ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι παρεῖχον εἰς αὐτοὺς (τοὺς Χαλκιδεῖς) [ταύτας] τὰς

[εἵκοσι] ναῦς· οἱ δ' Αἰγινῆται δέκα ὀκτώ· οἱ δὲ Σικυώνιοι δώδεκα· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Λακεδαίμονος [συμπεριλαμβανομένων δηλ. καὶ τῶν Σπαρτιατῶν] δέκα, οἱ δὲ τῆς [Ἀργολίδος] Ἐπιδαύριοι ὀκτώ, οἱ δὲ Ἐρετριεῖς ἑπτὰ, οἱ δὲ Τροιζήνιοι πέντε, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν Στύρων [πόλεως τῆς Εὐβοίας παρὰ τὴν νῦν Κάρυστον] δύο καὶ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Κέω (Τζιάς) καὶ δύο *ναῦς* (ἦτοι τριῆρεις ἔχουσας τρεῖς σειρᾶς κωπῶν ἑκατέρωθεν τὴν μίαν ἄνωθεν τῆς ἄλλης) καὶ δύο [ἑτέρας τοιαύτας] *πεντηκοντακώπους* (ἦτοι ναῦς ἔχουσας μίαν σειρὰν ἔξ 24 κωπῶν ἑκατέρωθεν)· οἱ δὲ Λοκροὶ οἱ Ὀπούντιοι ἔσπευσαν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν [τῶν Ἑλλήνων] μὲ ἑπτὰ πεντηκοντακώπους ναῦς. Ἦσαν μὲν λοιπὸν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι [Ἑλληνες] ἠγκυροβολημένοι εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον [ἄκρωτήριον τῆς Εὐβοίας], ἀνέφερα δὲ ἐγὼ καὶ πόσας ναῦς κατὰ τὸ πλῆθος (ἀριθμὸν) ἕκαστοι παρέσχον. Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν συγκεντρωθεισῶν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον νεῶν *ἀνήχετο* (=ἦν) *ἑκτὸς* (=πᾶρεξ=χωρὶς) τῶν πεντηκοντακώπων, εἰς διακοσίας καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2—3.—Οἱ δὲ Σπαρτιάται *παρεῖχον ἔξ ἑαυτῶν* (=παρεῖχοντο) τὸν στρατηγόν, *οἷσις εἶχε τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν*, ἦτοι τὸν Εὐρυβιάδην τὸν υἱὸν τοῦ Εὐρυκλείδου. [Καὶ τοῦτο συνέβη], διότι οἱ σύμμαχοι εἶπον ὅτι δὲν θὰ ἀκολουθήσωσι τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἡγεμόνας (ἀρχηγούς), ἐὰν δὲν ἔχη τὴν ἀρχηγίαν ὁ *Δάκων [στρατηγός]* (ἦτοι ὁ ναύαρχος τῶν Λακωνικῶν πλοίων Εὐρυβιάδης), ἀλλ' εἶπον ὅτι θὰ διαλύσωσι τὸν *στόλον* (=στράτευμα δηλ. τὸ ναυτικόν) ὅστις ἔμελλε νὰ συνταχθῆ. Ἐλέγετο δὲ κατ' ἀρχῆς *προτοῦ ἀκόμῃ* (=πρὶν ἢ καὶ) νὰ ἀποστείλωσιν [οἱ Ἑλληνες πρέσβεις] εἰς Σικελίαν, *ἵνα κάμωσι συμμαχίαν* [μετὰ τοῦ Συρακοσίου Γέλωνος κατὰ τῶν Περσῶν] (=ἐπὶ συμμαχίαν) ὅτι τὸ ναυτικόν ἔπρεπε *νὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους* (ἦτοι ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀφήσωσι τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ ναυτικοῦ εἰς τοὺς Ἀθηναίους). Ἐπειδὴ δὲ οἱ σύμμαχοι ἠναντιώθησαν, οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεχώρουν, *διότι πολλοὶ ἐφρόντιζον* (=μέγα τε ποιεύμενοι=περὶ πολλοῦ ποιούμενοι) νὰ σωθῆ ἢ Ἑλλάς καὶ διότι κατενόουν ὅτι, ἐὰν θὰ στασιάσωσι περὶ

τῆς ἡγεμονίας (ἀρχηγίας), θὰ ἀπολεσθῆ ἡ Ἑλλάς, ὀρθῶς σκεπτόμενοι· διότι ἡ ἐμφύλιος στάσις εἶναι τοσοῦτω χειρότερον [πρᾶγμα] ἀπὸ πόλεμον διεξαγόμενον μετὰ ὁμονομίας (=πολέμου ὁμοφρονέοντος), ὅσω [χειρότερον εἶναι] ὁ πόλεμος ἀπὸ τὴν εὐρυήνην. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγνώριζον καλῶς αὐτὸ τοῦτο (δηλ. τὸ ὅτι ἐὰν θὰ στασιάσωσιν θὰ ἀπολεσθῆ ἡ Ἑλλάς), δὲν ἀντέτεινον ἀλλ' ὑπεχώρουν, ἕως ὅτου εἶχον μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ αὐτοὺς [τοὺς συμμάχους], καθὼς [ὑστερον] καθαρὰ [τὸ] ἔδειξαν. Διότι ὡς γνωστόν, ἀφοῦ ἀπέκρουσαν, τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, ἐπολέμουν πλέον *περὶ τῆς [χώρας] ἐκείνου* (ἦτοι περὶ τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ νήσων καὶ παραλίων Ἑλλ. πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας), *ὡς αἰτίαν προβάλλοντες* (=ὑβριν) τοῦ Πausανίου *ἀφήρσαν* (=ἀπειλοντο=ἀφείλοντο) τὴν ἡγεμονίαν ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμόνιους. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν συνέβησαν *βραδύτερον* [ἦτοι μετὰ τὴν ἄλωσην τοῦ Βυζαντίου τὴν γενομένην ἐν ἔτει 477 π. Χ.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.—Ὡσαύτως (=καὶ) [ὡς δηλ. οἱ ἐν Θερμοπύλοις] δὲ τότε οὗτοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐλθόντες εἰς τὸ Ἄρτεμισιον, ὅτι εἶδον ὅτι πολλαὶ νῆες [τῶν Περσῶν] προσωρμίσθησαν εἰς τὰς Ἀφετάς [ἦτις ἦτο πόλις τῆς Θεσσαλικῆς Μαγνησίας παρὰ τὸ σημερινὸν Τρίκερι] καὶ *ὅτι τὸ πᾶν ἦτο πλήρες στρατοῦ* (=ὡς στρατιῆς ἅπαντα πλέα [ὄντα]), ἐπειδὴ *παρὰ προσδοκίαν* (=παρὰ δόξαν ἢ δύναμις (=τὰ πράγματα) τῶν Περσῶν) *κατήντα* (κατέληγε=ἀπέβαινε) [διάφορος] παρ' ὅτι οὗτοι ἀνεμνον, καταφορηθέντες ἐσκέπτοντο περὶ φυγῆς (ἀποχωρήσεως) ἀπὸ τοῦ Ἄρτεμισίου εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἑλλάδος [ἦτοι εἰς ἓνα τῶν λιμένων τῆς Πελοποννήσου]. Ὅτε δὲ ἐνόησαν οἱ Εὐβοεῖς ὅτι οὗτοι ἐσκέπτοντο ταῦτα, παρεκάλουν τὸν Εὐρυβιάδην νὰ προσμείνῃ ὀλίγον χρόνον, ἕως ὅτου φέρωσιν αὐτοὶ εἰς ἀσφαλῆ τόπον καὶ τὰ τέκνα [καθ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν στηρίζεται ἡ ὑπαρξίς τοῦ οἴκου *καὶ πάντας τοὺς κατὰ τὸν οἶκον* [δηλ. τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς δούλους] [=τοὺς οἰκέτας. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύναντο νὰ πείθωσιν [αὐτὸν] ἀποταθέντες [μεταβάντες] [πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα] τὸν στρατηγὸν (ναύαρχον) τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου πείθουσι τὸν Θεμιστοκλέα μὲ τριάκοντα τάλαντα ὡς ἀμοιβὴν *ἐπὶ τῷ ὄρω,*

ἀφοῦ παραμείνωσι πρὸ τῆς Εὐβοίας νὰ **ναυμαχήσωσι** (=ἐπ' ᾧ τε ποιήσονται τὴν ναυμαχίην).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.—Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον ἐνεργεῖ, ἵνα οἱ Ἕλληνες μείνωσι, δίδει πέντε τάλαντα ἐκ τούτων τῶν χρημάτων εἰς τὸν Εὐρυβιάδην, ὡς ἐὰν δῆθεν ἔδιδε [ταῦτα] **ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ του** (: ἐκ τῆς περιουσίας του). Ὅτε δὲ οὗτος [ὁ Εὐρυβιάδης] κατεπείσθη **ὑπ' αὐτοῦ** (=οἱ), ἐπειδὴ (=γὰρ) ὁ Ἀδεΐμαντος ὁ υἱὸς τοῦ Ὠκύτου, στρατηγὸς τῶν Κορινθίων, μόνος ἐκ τῶν λοιπῶν [συμμάχων] ἐνηντιοῦτο λέγων ὅτι θὰ ἀποπλεύσῃ ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ ὅτι δὲν θὰ διαμείνῃ, πρὸς τοῦτον λοιπὸν **ἔλεπεν** μεθ' ὄρκου (ἐνόρκως) (=εἶπεν ἐπομόμοσας) ὁ Θεμιστοκλῆς. «Δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃς ἡμᾶς σὺ βεβαίως, διότι ἐγὼ θὰ σοι δώσω δῶρα μεγαλύτερα **παρ' ὅσα ἠθέλε ἀποστείλει** (=ἢ ἂν πέμψῃς) εἰς σὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Μήδων, ἐὰν ἀφήσῃς (ἐγκαταλείψῃς) τοὺς συμμάχους». Ταῦτα ἔλεγεν οὗτος καὶ συγχρόνως ἀπέστειλεν εἰς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Ἀδεϊμάντιου χρηματικὴν ποσότητα ἐξ ἀργυρῶν νομισμάτων τριῶν τάλαντων. Οὗτοι λοιπὸν θαμβωθέντες ὑπὸ τῶν δῶρων **κατεπείσθησαν νὰ ἀλλάξωσι γνώμην** (=ἀναπεπεισμένοι ἦσαν) **καὶ οὕτω** (=καὶ) εἶχε γίνοι ἡ χάρις τῶν Εὐβοέων καὶ αὐτὸς ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδισεν· **εἶχε** (=ἔχων) δὲ τὰ ὑπόλοιπα [χρήματα, ἦτοι τὰ 23 τάλαντα] **χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τις τοῦτο** (ἦ: λάθρα=ἐλάνθανε), ἀλλ' **ἐνόμιζεν** (=ἠπιστέατο=ἠλίσταντο) οἱ λαβόντες μέρος ἐκ τούτων τῶν χρημάτων ὅτι ἦλθον τὰ χρήματα ἐκ τῶν Ἀθηναίων **πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν** [δηλ. ἵνα διανείμῃ αὐτὰ εἰς τοὺς στρατηγοὺς] (=ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν καὶ ἔμειναν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ [ἦτοι ἐν τῇ αἰγιαλίτιδι ζώνῃ τῆς παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον Εὐβοίας] καὶ ἐναντιμάχησαν **συνέβη** (=ἐγένετο) δὲ ὡς ἐξῆς (:κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον), **Ὅτε** (=ἐπεῖτε=ἐπει) **ἦδη** (=δὴ) **κατὰ τὴν ἑναρξίν τῆς μεσημβρίας** (ἦ: κατὸ τὰς πρώτας μ. μ. ὥρας, ἦτοι 12—3 μ. μ.) οἱ βάρβαροι ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀφειτάς, πληροφορορηθέντες μὲν καὶ πρότερον ἀκόμη ὅτι περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον **ἐναυλόχουν** (ἦσαν ἠγκυροβολημένοι) ὀλίγοι Ἕλληνικαὶ

νῆες, τότε δὲ [ἦτοι ὅτε κατηθύνοντο εἰς Ἄφρετάς] ἰδόντες [αὐ-
τάς] οἱ ἴδιοι [ὅτι ὄντως ἦσαν ὀλίγαι ἐλλιμενισμέναι ἐν Ἄρτεμι-
σίῳ]. ἦσαν πρόθυμοι (ἐδείκνυον προθυμίαν) νὰ προσβάλλωσιν
[αὐτάς:] [ἵνα δοκιμάσωσι], ἔὰν κάπως δυνηθῶσι νὰ κυριεύσωσιν
αὐτάς. Δὲν ἐφαίνετο μὲν λοιπὸν ἀκόμη καλὸν εἰς αὐτοὺς νὰ
πλέωσι κατ' αὐτῶν *ἐκ τῶν ἔμπροσθεν* (=ἐκ τῆς ἀντίης) *διὰ
τὴν ἐξῆς αἰτίαν* (=τῶνδε εἵνεκεν), [ἐκ φόβου] μήπως οἱ Ἑλ-
ληνες, ὅταν ἴδωσιν αὐτοὺς ὅτι πλέουσι κατ' αὐτῶν, τραπῶσιν εἰς
φυγὴν καὶ *προφυλάττη* (=καταλαμβάνη) αὐτοὺς *ἡ νύξ* (=εὐφρό-
νη, καθ' ὃν χρόνον ἔχουσι τραπῆ εἰς φυγὴν [πρὸς σωτηρί-
αν] (=φεύγοντας). *Καὶ οὕτω* (=καὶ) ἔμελλον *πράγματι* (=δη-
θεν) νὰ σωθῶσι *διὰ τῆς φυγῆς* (=ἐκφεύξεσθαι) *ἔπρεπε δὲ
κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνων [τῶν Περσῶν]* (=τῷ ἐκείνων λό-
γῳ) *μηδὲ πυρφύρος* (ἦτοι ὁ διατηρῶν ἀκοίμητον τὸ πρὸς θυ-
σίαν ἱερὸν πῦρ καὶ ἐπομένως ὁ ἄδικτος, ὁ ἀπρόσβλητος θεω-
ρούμενος νὰ σωθῆ *διὰ τῆς φυγῆς* (=ἐκφυγόντα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.—Ἀναφορικῶς λοιπὸν πρὸς ταῦτα ἐμηχαν-
ῶντο (ἐμηχανεύοντο, ἐπενόουν) τὰ ἐξῆς· Χωρίσαντες ἔξ ὄλων
τῶν πλοίων διακόσια, *ἀπέστειλλον [αὐτά]*—πρὸς περικύκλωσιν
(=περιέπεμπον) *πέραν* (=ἔξωθεν) τῆς Σιάθου [ὥσει ἤθελον
νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸν Ἑλλησποντον], ἵνα μὴ παρατηρηθῶσιν
ὑπὸ τῶν πολεμίων ὅτι περιέπλεον τὴν Εὐβοίαν, καὶ κατὰ τὸ
ἀκρωτήριον Καφηρέα καὶ Γεραιστὸν περιπλέοντα φθάσωσιν εἰς
τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου, ἵνα *φυσικῶς* (=δὴ) *περικυκλώσωσι*
(=περιλάβοιεν) [τούς ἐν Ἄρτεμισίῳ Ἑλληνας], οἱ μὲν δηλ. [πε-
ριπλέοντες Πέρσαι τὴν Εὐβοίαν], ἀφοῦ ἔλθωσι ἐκεῖ [ἐν Εὐρίπῳ]
καὶ φράξωσιν τὴν ὁδὸν αὐτῶν τὴν εἰς τὰ ὀπίσω φέρουσαν, *αὐτοὶ
δὲ* (=σφεῖς δὲ) [οἱ ἐν Ἄφρεταῖς μέιναντες Πέρσαι], ἀφοῦ *ἐπι-
τεθῶσι* (=ἐπισπόμενοι) *ἐκ τῶν ἔμπροσθεν* (=ἔξ ἐναντίας).
Ταῦτα ἀφοῦ ἐσκέφθησαν [οἱ ἐν Ἄφρεταῖς Πέρσαι] ἐξαπέστειλαν
τὰ παραγγελθέντα ἐκ τῶν πλοίων [νὰ προβῶσιν εἰς ἐκτέλεσιν
τοῦ στρατηγήματος], αὐτοὶ *μὴ διανοούμενοι* (=οὐκ ἐκ νέῳ
ἔχοντες) κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν [τοῦ ἀπόπλου τῶν διακοσίων
νεῶν] νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ πρότερον, *πρὶν*

(=ῆ) τὸ *συμπεφωνημένον σημεῖον* (=τὸ σύνθημα) ἔμελλε νὰ φανῆ ἐκ μέρους τῶν πλεόντων περὶ τὴν Εὐβοίαν *ὅτι ἔχουσι φθάσει* (=ὡς ἠκόντων=ὅτι ἤκουσιν). Ταύτας μὲν τὰς ναῦς *ἔξαπέστειλαν ἵνα κάμωσι τὸν περίπλου* (=περιέπεμπονι, τῶν δὲ ὑπολοίπων νεῶν ἔκαμνον *ἀπαριθμησιν* (=ἐπιθεώρησιν=ἀριθμὸν) [πρὸς ἔξακρίβωσιν τῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποστῆ ὀλίγω πρότερον τὸ ναυτικὸν ἐκ τῆς τρικυμίας τῆς γενομένης παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Πηλίου· πρβλ. κεφ. 8].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8. -- Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον κατὰ τὸν ὁποῖον οὗτοι [οἱ ἐν Ἀφειταῖς Πέρσαι] ἔκαμνον τὴν ἀπαριθμησιν τῶν πλοίων—διότι ὑπῆρχε ἐν τῷ στόλῳ τούτῳ [τῶν Περσῶν] [ἄνθρωπος ὀνόματι] Σκυλλίας ἐκ τῆς Σκιώνης [πόλεως τῆς χερσονήσου Παλλήνης τῆς Χαλκιδικῆς] κολυμβητῆς δεξιότατος ἐκ τῶν τότε ἀνθρώπων, ὅστις καὶ κατὰ τὴν ναυάγιαν, ἣτις ἐγένετο κατὰ τὸ Πήλιον [καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σήπιαδα καὶ καθ' ἣν ναυάγιαν ἀπωλέσθησαν περὶ τὰ 400 πλοῖα μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνδρῶν καὶ θησαυρῶν] πολλὰ πράγματα διέσφωσε πρὸς χαρὰν τῶν Περσῶν, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς *ἔσφειτερίσθη* (=περιεβάλλετο)—οὗτος ὁ Σκυλλίας διενοεῖτο μὲν *λοιπὸν* (=ἄρα) *ἤδη καὶ πρότερον* (=καὶ πρότερον) νὰ αὐτομολήσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ [δὲν ἠὲτομολήσῃ], διότι *δὲν ἐδόθη εἰς αὐτὸν εὐκαιρία* (=ὄν παρέσχε οἱ), καθὼς τότε. Κατὰ ποῖον μὲν λοιπὸν τρόπον *μετὰ ταῦτα τέλος* (=τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι) [ἦτοι μετὰ τὰς ματαίας ἀποπειρας του] ἔφθασεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, *δὲν δύναμαι* (=οὐκ ἔχω) νὰ εἶπω *σαφῶς* (=ἀτρεκεῶς) ἐν θαυμασμῷ ὅμως διατελῶ, ἐὰν τὰ λεγόμενα εἶναι ἀληθῆ. Λέγεται *δηλαδὴ* (=γὰρ) ὅτι βυθισθεῖς ἐξ Ἀφειτῶν εἰς τὴν θάλασσαν δὲν *ἀνήλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης πρότερον* (=οὐ πρότερον ἀνέσχε) *παρὰ ἀφοῦ* (=πρὶν ἢ=πρὶν ἔφθασεν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον *διανύσας* (=διεξελθὼν) διὰ μέσου τῆς θαλάσσης [ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν] *ὀκτώ ναυτικά μίλια* (=σταδίους ἕς ὀγδώκοντα) *περίπου* (=μάλιστα κη=μάλιστα) *διὰ τοῦ τρόπου τούτου* (=τούτοις). Λέγουσι μὲν λοιπὸν [οἱ ἄνθρωποι] καὶ ἄλλα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, *τὰ ὅποια ὁμοιάζουσι* (: ὁμοια=εἴκελα=εἰκότα) πρὸς

ψεύδη, **ἀλλὰ δέ τινα** (=τὰ δὲ μετεξέτερα) ὡς ἀληθῆ. Ὡς πρὸς **τοῦτο** [δηλ. τὸ ὅτι αὐτὸς ὑποθαλασσίως ἔφθασεν εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον ἐξ Ἄφειτῶν] (=περὶ τούτου) ὅμως ἄς ἔχη ἐκφρασθῆ ὑπ' ἐμοῦ ἢ γνώμη ὅτι **αὐτὸς** (=μιν) ἦλθεν εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον διὰ πλοίου· ὅτε δὲ ἔφθασεν [εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον], παρενθὺς **ἀνέφερε** (=ἔσήμηνε) καὶ τὴν [κατὰ τὸ Πήλιον σοβαρὰν [ναυαγίαν] τῶν Περσῶν] **πῶς ἐγένετο** (=ὡς γένοιτο) καὶ [ἀνέφερε] περὶ τῶν νεῶν, αἵτινες ἐστάλησαν γύρω περὶ τὴν Εὐβοίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9.—**Τοῦτο δὲ** [τὸ γεγονός] ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες **ἐσκέπτοντο καθ' ἑαυτοὺς** (=λόγον σφίσιν αὐτοῖσιν ἐδίδοσαν). Ἀφοῦ δὲ πολλὰ ἐλέχθησαν, ὑπερίσχυεν [ἢ γνώμη] ἀφοῦ μένωνσι καὶ ἀφοῦ **διατρέψωσι** (=αὐλισθέντε,) ἐκεῖ [ἐν Ἄρτεμίσῳ] τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἔπειτα, ἀφοῦ ἀφήσωσι νὰ παρφέλθῃ τὸ μεσονύκτιον, **νὰ πορευθῶσι** (: νὰ ἐκπλεύσωσι καὶ νὰ ἐξέρχονται εἰς ἀπάντησιν τῶν περιπλεόντων νεῶν. **Μετὰ δὲ τοῦτο** (ἦτοι μετὰ τὴν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν), ἐπειδὴ οὐδεὶς [ἐκ τῶν ἐν Ἄφειταῖς Περσῶν] ἔπλεε κατ' αὐτῶν, **περιμείναντες** (=φυλάξαντες) αὐτοὶ **τὸ δειλινὸν ταύτης τῆς ἡμέρας** τὸ μεταξὺ 3—5 μ. μ. (=δειλὴν ὄψιν γινομένην τῆς ἡμέρας) ἐξήρχοντο εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον τῶν βαρβάρων, διότι ἐπεθύμουν νὰ δοκιμάσωσι τὸν τρόπον τῆς μάχης καὶ τὸν διέκπλον αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.—Ὅτε δὲ ἔβλεπον αὐτοὺς (τοὺς Ἕλληνας δηλ.) καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται τοῦ Ξέρξου καὶ οἱ στρατηγοὶ ὅτι ἔπλεον ἐναντίον αὐτῶν δι' ὀλίγων νεῶν, **ἐκλαβόντες αὐτοὺς ὡς παρὰ πολὺ τρελλοὺς** (=πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκαντες) ἐξήγον καὶ αὐτοὶ τὰ πλοῖα εἰς τὸ πέλαγος **ἐπὶ τῇ ἐλπιδί** (=ἐλπίσαντες) ὅτι εὐκόλως ἤθελον τοὺς αἰχμαλωτίσει, **ἐλπίσαντες πολὺ φυσικὰ** (=οἰκότα κάρτα=εἰκότα μάλα), διότι ἔβλεπον ὅτι τὰ μὲν πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ὀλίγα, τὰ δὲ ἐαυτῶν [ὅτι ἦσαν (=εἰούσας)] κατὰ τὸν ἀριθμὸν πολλαπλάσια καὶ ὅτι ἔπλεον **ταχύτερον** (=ἄμεινον)· **μὲ ταύτην τὴν πεποίθησιν** (=ταῦτα καταφρονήσαντες=ταῦτα φρονήσαντες) προσεπάθουν νὰ περικυκλώσωσιν αὐτοὺς **οὕτως ὥστε νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς τὸ μέσον** (=εἰς μέσον βραχυλογ.) [Τότε] ὅσοι μὲν λοιπὸν ἐκ τῶν Ἰώνων

διέκειντο εὐνοϊκῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀκουσίως ἐξεστράτεον, *ἔλυποῦντο ὑπερβολικὰ* (=συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην), διότι ἔβλεπον ὅτι περιεκυκλοῦντο αὐτοὶ καὶ διότι ἐνόμιζον, ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν θὰ ἐπανέλθῃ. Τόσον ἀσθενὴς ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς ὅτι ἦτο *ἡ δύναμις* (=τὰ πράγματα) τῶν Ἑλλήνων. *Εἰς ὄσους δὲ τὸ γιγνόμενον* παρέιχε *πρὸ πάντων* (=καὶ) *χαρὰν* (=ὄσοι δὲ ἡσθάνοντο χαρὰν διὰ τὸ γιγνόμενον κύκλωμα τῶν Ἑλλήνων), ἡμιλλῶντο τίνι τρόπῳ ἕκαστος ὁ ἴδιος πρῶτος, ἀφοῦ συλλάβῃ Ἀττικὴν ναῦν, θὰ λάβῃ παρὰ τοῦ βασιλέως δῶρα. Διότι *εἰς ὄλον τὸν στόλον* τὸν διρηθημένον κατὰ τὰ ἔθνη εἰς πολλὰς μοῖρας (=ἀνὰ τὰ στρατόπεδα) αὐτοὶ [οἱ Πέρσαι] ὠμίλουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.—Εἰς τοὺς Ἕλληνας *ὅτε [ὁ σαλπικτῆς] ἔδωκε τὸ σημεῖον* [διὰ τῆς σάλπιγγος πρὸς προσβολὴν] (=ὡς ἐσήμηνε), *πρῶτον μὲν σιρέψαντες τὰς πύργους* (: τὰ ἔμπροσθεν μέρη τῶν πλοίων) *ἐναντίον τῶν βαρβάρων* (=πρῶτα γενόμενοι) *συνεκέντρωσαν τὰς πρύμνας εἰς τὸ μέσον* [οὕτως ὥστε ἐσχηματίσθη κύκλος, ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ ὁποίου προεξεῖλον τὰ πλοῖα ὡς ἀκτῖνες] (=εἰς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον), *ἔπειτα δὲ* (=δεύτερα δέ), ὅτε ὁ σαλπικτῆς ἔδωκε τὸ σημεῖον, *ἔκαμαν ἀρχὴν τοῦ πολέμου* (=ἔργου εἶχοντο), *ἀν καὶ περιορισθῆσαν εἰς μικρὸν χώρον* (=ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες) καὶ μάλιστα κατὰ μέτωπον [ἔκαμνον ἀρχὴν τοῦ πολέμου, ἦτοι παρὰ τὴν δυσμενῆ των θέσιν]. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ ἠχμαλώτισαν τριάκοντα πλοῖα τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Φιλάονα, τὸν υἱὸν τοῦ Χέρσιος, τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως τῶν [ἐν Κύπρῳ] Σαλαμινίων Γόργου, ὅστις [Φιλάων] ἦτο ἀνὴρ σημαντικὸς (ἀξιόλογος) ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Πρῶτος δὲ ἐκ τῶν Ἑλλήνων *ἠχμαλώτισε* (ἐκυρίευσε=εἶχε) ναῦν τῶν πολεμίων ἀνὴρ Ἀθηναῖος ὁ Λυκομήδης, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰσχροαίου, *καὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἀνδρείας* (=καὶ τὸ ἀριστεῖον) ἔλαβεν οὗτος. *Τούτους δὲ* (=τοὺς δὲ) οἵτινες ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἐπολέμουν *ἀνευ διακεκριμένου ἀποτελέσματος* (ἦτοι ἐπολέμουν οὕτως, ὥστε ἡ νίκη ὅτε μὲν ἔκλινε πρὸς τὸ ἐν μέρος, ὅτε δὲ πρὸς τὸ ἕτερον=έτεραλ-

κέως), ἐπελθούσα ἡ νύξ διεχώρισεν. [Τότε] οἱ μὲν λοιπὸν Ἑλληνες ἀπέπλεον εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, οἱ δὲ βάρβαροι εἰς τὰς Ἀφρετὰς *μετὰ ἀγῶνα* (πόλεμον) (=ἀγωνισάμενοι) [οὔτινος τὰ ἀποτελέσματα ἀπέβησαν] *πολὺν* (=πολλὸν ἐπίρρο.) διαφόρως παρ' ὅτι ἠλπίζον [οἱ Πέρσαι]. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ μόνος ἐκ τῶν μετὰ τοῦ βασιλέως εὐρισκομένων Ἑλλήνων ὁ Ἀντίδωρος ὁ Λήμνιος ἠτομόλησεν εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ ταύτην τὴν πράξιν ἔδωκαν εἰς αὐτὸν κτῆμα [πρὸς ἐγκατάστασίν του] εἰς τὴν Σαλαμίνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12—13.—Ὅτε δὲ ἐνύκτωσεν (ἦτο μὲν τὸ μέσον τοῦ θέρους τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους), ἐπιπτε δὲ βροχὴ ἄφθονος (ῥαγδαία) καθ' ὅλην τὴν νύκτα καὶ *φοβεραὶ* (=σκληραὶ) βρονταὶ [ἤρχοντο (=ἐγίνοντο)] ἀπὸ τοῦ Πηλίου. Οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυάγια *ἐφέροντο ἕξω* (=ἐξεφορέοντο) εἰς τὰς Ἀφρετὰς καὶ περὶ τὰς πρόφρας τῶν νεῶν *συνεωθούντο* (=εἰλέοντο) καὶ ἐτάραττον τὸ [κατὰ τὸ ἄκρον] *πλατὺ μέρος* (=τοὺς ταρσοὺς) τῶν κωπῶν. Οἱ δὲ στρατιῶται οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ [ἐν Ἀφρεταῖς] ἀκούοντες ταῦτα *περιήρχοντο* (=κατιστάτο=καθίσταντο) εἰς φόβον, *διότι πολὺ ἐφοβοῦντο* (=πάγχυ ἐλπίζοντες ὅτι θὰ ἀπολεσθῶσι, *διότι εἰς τοιαύτας συμφορὰς περιέπεσον* (=εἰς οἷα κακὰ ἦκον=ὅτι εἰς τοιαῦτα κακὰ ἦκον). Διότι προτοῦ ἀκόμη αὐτοὶ ἀναλάβωσιν *ἐκ τοῦ κατ' ἀκολουθίαν* (=καὶ) τῆς τρικυμίας ναυαγίου τοῦ γενομένου παρὰ τὸ Πήλιον, *ἐπηκολούθησεν* (=ὑπέλαβε) πεισματώδης ναυμαχία. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν *ῥαγδαία βροχὴ* (=ὄμβρος, λάβρος) καὶ χεῖμαρροι ὀρμητικοὶ καταφερόμενοι [ἐκ τοῦ Πηλίου] εἰς τὴν θάλασσαν καὶ φοβεραὶ βρονταί. Καὶ εἰς τούτους μὲν [τοὺς ἐν Ἀφρεταῖς Πέρσας] τοιαύτη νύξ ἐπέρασεν (: ἦτο) εἰς δὲ τοὺς διαταχθέντας ἕξ αὐτῶν νὰ περιπλέωσι τὴν Εὐβοίαν *ἢ αὐτὴ ἀκριβῶς* (=ἢ αὐτὴ περ' εὐοῦσα τὸ εὐοῦσα μένει ἄνευ ἐρμηνείας) νύξ ἦτο πολὺ ἀκόμη ἀγριωτέρα κατὰ τοσοῦτον ὅσον αὐτὴ ἐπῆρχετο εἰς αὐτοὺς, ἐνῶ ἐφέροντο εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν καὶ τὸ τέλος ἀπέβη εἰς αὐτοὺς *δυσάρεστον* (ὀλέθριον). *Διότι ὡς γνωστὸν* (=γὰρ δη) καὶ ἡ τρικυμία καὶ ἡ βροχὴ ἐπῆλθεν κατ' αὐτῶν πλεόντων,

ἐν ᾧ εὐρίσκοντο *κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίας* (ἦτοι κατὰ τὰ βραχόδη παράλια μέρη τῆς Εὐβοίας τὰ μεταξὺ Γεραιστοῦ καὶ Καφηρέως, ἅτινα ἦσαν πολὺ ἐπικίνδυνα εἰς τοὺς θαλασσοπόρους) φερόμενοι *ὑπὸ τοῦ ἀγέμου* (= τῷ πνεύματι) καὶ μὴ γνωρίζοντες ποῦ ἐφέροντο, ἔπιπτον ἔξω πρὸς τοὺς βράχους. Καὶ συνετελεῖτο τὸ πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐξισωθῆ ἡ Περσικὴ δύναμις πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ μὴ εἶναι πολὺ ὑπερτέρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.—Οὗτοι μὲν λοιπὸν κατεστρέφοντο περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίας· οἱ δὲ ἐν ταῖς Ἀφεταιῖς βάρβαροι, ὅτε ἔλαμψε (ἐφάνη) *πρὸς χαράν των* (= σφι ἀσμένοισι) ἡ ἡμέρα, ἐκράτουν τὰ πλοῖα ἀκίνητα καὶ *ἀρκετὸν ἦτο εἰς αὐτοὺς* (= καὶ σφι ἀπεχρέατο), *ἐπειδὴ εὐρίσκοντο ἐν δυστυχίᾳ* (= κακῶς πρήσσουσι), νὰ ἡσυχάζωσι πρὸς τὸ παρόν. Εἰς δὲ τοὺς Ἑλληνας ἦλθον ὡς ἐπικουρία πεντήκοντα τρία Ἀθηναϊκὰ πλοῖα. Καὶ ταῦτα *ἤδη* (= δὴ) ἔδοσαν θάρρος εἰς αὐτοὺς ἐλθόντα καὶ συγχρόνως [θάρρος ἔδωκεν] ἀγγελία ἐλθοῦσα, ὅτι οἱ περιπλέοντες ἐκ τῶν βαρβάρων τὴν Εὐβοίαν πάντες εἶχον καταστραφῆ ὑπὸ τῆς ἐνσηψάσης τρικυμίας. *Περιμένοντες* (= φυλάξαντες) λοιπὸν *τὴν ἰδίαν ὥραν* (ἦτοι τὴν δείλην ὄψιαν, καθ' ἣν καὶ τὴν προτεραίαν ἐναυμάχησαν· πρβλ. κεφ. 9) πλέοντες ἐπέπεσον κατὰ τῶν πλοίων τῶν Κιλικίων. Ἀφοῦ δὲ κατέστρεψαν ταῦτα, ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ἀπέπλεον ὀπίσω εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15.—Κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων θεωρήσαντες ὡς φοβερόν τι πρᾶγμα τόσον ὀλίγα πλοῖα νὰ βλάπτωσι αὐτοὺς καὶ φοβούμενοι τὴν ἐκ μέρους τοῦ Ξέρξου τιμωρίαν δὲν ἀνέμειναν πλέον τοὺς Ἑλληνας νὰ κάμνωσι ἐναρξιν τῆς μάχης, ἀλλὰ ἐνθαρρύναντες ἀλλήλους ἐξέπλευσαν περὶ τὴν μεσημβρίαν. Συνέβαινε δέ, ὥστε κατὰ τὰς ἰδίας ἡμέρας νὰ γίνωνται καὶ αἱ ναυμαχίαι αὗται καὶ αἱ Πεζομαχίαι αἱ ἐν Θερμοπύλαις. Πᾶσα δὲ ἡ προσπάθεια εἰς τοὺς κατὰ θάλασσαν [ἀγωνιζομένους Ἑλληνας] (ἦτο, ἀπέβλεπε περὶ τῆς διόδου τοῦ Εὐρίπου καθὼς εἰς τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα, ἵνα φυλάττωσι τὴν διόδον (τὸ στενόν). Οἱ μὲν λοι-

πὸν Ἕλληνας ἐνεθάρρουν ἄλλήλους, πῶς νὰ μὴ ἀφήσωσι τοὺς βαρβάρους νὰ περάσωσιν εἰς τὴν [κυρίως] Ἑλλάδα· οἱ δὲ βάρβαροι πῶς νὰ γίνωσι κύριοι τῆς διόδου [ἤτοι τοῦ Εὐρίπου], καταστρέφοντες τὸν Ἑλληνικὸν στόλον (=τὸ Ἑλληνικὸν στρατεύμα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16.—Ὅτε δὲ ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου (κυρ.: οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ξέρξου=οἱ Ξέρξεω) ἔπλεε κατὰ τῶν Ἑλλήνων **μὲ τάξιν** (=ταξάμενοι), οἱ Ἕλληνας ἔμενον ἤσυχοι πλησίον τοῦ Ἄρτεμισίου. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀφοῦ παρέταξαν τὰς ναῦς εἰς σχῆμα ἡμισελήνου (=μνησοειδὲς [σχῆμα] ποιήσαντες τῶν νεῶν), **προσεπάθουν νὰ σχηματίσωσι κύκλον** (=ἐκυκλοῦντο), ἵνα περικυκλώσωσιν αὐτούς. Τότε οἱ Ἕλληνας **ἐξεληθόντες εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος ἐπετίθεντο κατ' αὐτῶν** (=ἐπανεπλεον) καὶ συνεπλέκοντο· Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ ἀνεδείχθησαν ἰσοπαλοὶ πρὸς ἀλλήλους [ἤτοι ἡ μάχη ἔμεινεν ἄκριτος]. Διότι ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου ἔνεκα τοῦ μεγέθους [τῶν νεῶν] καὶ τοῦ πλήθους [αὐτῶν] αὐτὰς ὑφ' ἑαυτοῦ **ἐβλάπτετο** (=ἔπιπτε) καὶ διότι τὰ πλοῖα περιήρχοντο εἰς ἀταξίαν καὶ διότι συνεκρούοντο πανταχόθεν πρὸς ἄλληλα. Ἄλλ' **δμως** (=δμως μέντοι) **ἀντεῖχε** (ἐβάσταζε) καὶ δὲν ὑπεχώρει· διότι ἐθεώρουν ὡς φοβερόν πρᾶγμα νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν ὑπὸ ὀλίγων πλοίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17.—Πολλὰ μὲν λοιπὸν πλοῖα τῶν Ἑλλήνων κατεστρέφοντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, ἀλλὰ ἀκόμη πολὺ περισσότερα πλοῖα καὶ ἄνδρες τῶν βαρβάρων [κατεστρέφοντο]. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀγωνισθέντες **διεχωρίσθησαν χωριστὰ** (=διέστησαν χωρὶς· πλεονασμὸς) καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ. Εἰς ταύτην τὴν ναυμαχίαν ἐκ μὲν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ξέρξου ἤρισεν οἱ Αἰγύπτιοι, διότι οὗτοι καὶ ἄλλα μεγάλα ἔργα **ἐπετέλεσαν** (=ἀπεδέξαντο) καὶ ναῦς μὲ αὐτούς τοὺς ἄνδρας συνέλαβον πέντε. Ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἤρισεν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὁ Κλεινίας ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὅστις **ἰδίᾳ δαπάνῃ** (=δαπάνῃ οἰκῆρην παρεχόμενος) ἔξεστράτευε καὶ μὲ διακοσίους ἄνδρας

καὶ μὲ ἰδικήν του ναῦν. Ὅτε δὲ διεχωρίσθησαν, μετ' εὐχαριστήσεως διεχωρίσθησαν [διότι ἡ μάχη οὐδένα ἀπέδειξε ἡττημένον] (=ἄσμενοι) καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἔσπευδον νὰ προσορμισθῶσι.

Β'.— Ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἐν Σαλαμῖνι.—Μετοικεσία τῶν Ἀθηναίων.—Ἀλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40—42, 49—55).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 40.—Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἑλλήνων, κατὰ παράκλησιν τῶν Ἀθηναίων (=Ἀθηναίων δεηθέντων) διευθύνει τὰ πλοῖα ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου εἰς τὴν Σολαμίνα. Ἐνεκα τῶν ἐξῆς αἰτίων ἐνθέρμως παρεκάλεσαν αὐτοὺς [τοὺς συμμάχους δηλ. Ἑλληνας] νὰ πλεύσωσιν (=σχεῖν) πρὸς τὴν Σαλαμίνα οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα δηλ. αὐτοὶ φέρωσιν εἰς ἀσφαλῆ τόπον (=ἵνα αὐτοὶ ὑπεξαγάγωνται) καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς τούτοις δὲ καὶ [ἵνα] σκεφθῶσι, τί θὰ εἶναι πρέπον αὐτοὶ νὰ πράξωσι (=τὸ ποιητέον αὐτοῖσιν ἔσται). Διότι ἐν τῇ παρούσῃ καιραστάσει τῶν πραγμάτων (=ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι=καθήκουσι-παροῦσι-πράγμασι) ἔμελλον νὰ σκεφθῶσι, καθ' ὅτι εἶχον ἀπατηθῆ εἰς τὰς ἐλπίδας των. Ἐνῶ δηλ. ἤλπιζον ὅτι θὰ εὖρωσι τοὺς Πελοποννησίους πανστρατιᾷ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἀναμένοντας (=ὑποκατημένους) τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, οὐδὲν μὲν ἐκ τούτων εὖρον ὅτι ἦτο, ἐπληροφοροῦντο δὲ (=οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο=ἐπυνθάνοντο δὲ) ὅτι αὐτοὶ [οἱ Πελοποννήσιοι] ἐτείχιζον τὸν Ἴσθμόν, διότι πολὺ ἐφρόντιζον νὰ σωθῆ (=περιεῖναι) ἡ Πελοπόννησος καὶ διότι ἐφύλασσαν ταύτην, [ἐπληροφοροῦντο] δὲ ὅτι τὰ ἄλλα [μέρη τῆς Ἑλλάδος] ἄφινον [εἰς τὴν τύχην των]. Ὅτε ἐπληροφορήθησαν ταῦτα, τότε λοιπὸν παρεκάλεσαν αὐτοὺς [τοὺς Ἑλληνας συμμάχους] νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν Σαλαμίνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 41.—Οἱ μὲν λοιπὸν ἄλλοι Ἕλληνες] διηυ-
 θύνθησαν εἰς τὴν Σαλαμίνα [=κατέσχον ἐς Σαλαμίνα], οἱ
 δὲ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν ἑαυτῶν [χώραν]. Μετὰ δὲ τὴν ἀφίξιν των
 ἐκήρυξαν νὰ σώξῃ ἕκαστος ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ τέκνα του
 καὶ πάντα τοὺς κατ' οἶκον, *δπου* (=τῆ=ῆ) δύναται. Τότε οἱ
 μὲν πλείστοι ἀπέστειλαν [τὰ τέκνα καὶ πάντα τοὺς κατ' οἶκον]
 εἰς τὴν Τροιζήνα, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Αἴγινα, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν
 Σαλαμίνα. Ἔσπευσαν δὲ *νὰ φέρωσιν εἰς τόπον ἀσφαλῆ* (=ὑ-
 πεκθέσθαι) ταῦτα (δηλ. τὰ τέκνα κλ.), διότι ἤθελον *νὰ πεύθων-
 ται* (=ὑπηρετεῖν) εἰς τὸν χρησμὸν *καὶ μάλιστα* (=καὶ δὴ καὶ)
ἐνεκα τῆς ἐξῆς αἰτίας (=τοῦδε εἵνεκα) πρὸ πάντων λέγουσιν
 οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι ὄφρις τις μέγας [ὁ καλούμενος *ὄφρις οἰκουρὸς*
 ἢ *Ἐριχθόνιος*] *ἐνδιατριβεί* (ζῆ) ἐν τῷ [ἀρχαιοτάτῳ] ναῷ τῆς
 [Πηλιάδος Ἀθηνᾶς, ὅστις ἔκειτο τότε μεταξὺ τοῦ Ἐρεχθίδου καὶ
 τοῦ Παρθενῶνος] καὶ λέγουσιν ταῦτα *καὶ μάλιστα* (=καὶ δὴ
 καὶ) *ὡς ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρχε* (=ὡς ἐόντι) προσφέρουσι *ἐπι-
 μήνια* παραθέτοντες [αὐτὰ πλησίον τοῦ μέρους τῆς διατριβῆς
 του]· τὰ δὲ *ἐπιμήνια* εἶναι [*μᾶζα*] *μελιτόεσσα* (δηλ. μελόπητα·
 πλακούντιον με μέλι)· αὕτη δὲ ἡ μελόπητα, *ἐν ᾧ κατετρῶγγο*
 (=ἀνασιμουμένη=ἀναλισκομένη) κατὰ τὸν πρότερον χρόνον
 πάντοτε, τότε ἦτο ἄθικτος. Ὅτε δὲ ἡ ἱέρεια τῆς θεᾶς [Ἀθη-
 νᾶς] ἐδήλωσε ταῦτα, *πολὺ περισσότερον* (μᾶλλον τι) οἱ Ἀθη-
 ναῖοι καὶ προθυμότερον ἐγκατέλειπον τὴν πόλιν, διότι κατὰ τὴν
 γνώμην των καὶ ἡ θεὰ [εἰς ἣν ἱερὸς ἦτο ὁ ὄφρις] εἶχε καταλίπει
 τὴν ἀκρόπολιν. Ἀφοῦ δὲ πάντα ὑπ' αὐτῶν μετεφέρθησαν εἰς
 τόπον ἀσφαλῆ, διηυθύνθησαν εἰς τὸν [ἐν Σαλαμίनि ἐλλιμενισμέ-
 νον συμμαχικὸν] στόλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 42.—Ὅτε δὲ [οἱ ἐν Ἀρτεμισίῳ ὄντες Ἕλ-
 ληνες] διηύθυναν τὰς ναῦς ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου εἰς τὴν Σαλαμί-
 να, συνέρρεεν ἐκεῖ ἐκ Τροιζήνος καὶ ὁ ὑπόλοιπος ναυτικὸς στρα-
 τὸς τῶν Ἑλλήνων, ὅταν ἔμαθε [τοῦτο τὸ ὅτι δηλ. οἱ ἐν Ἀρτε-
 μισίῳ διεύθυνον ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου τὰ πλοῖα εἰς τὴν Σαλαμί-
 να]· διότι εἶχε δοθῆ διαταγὴ νὰ συγκεντρῶνῶνται εἰς τὸν Πώ-
 γωνα (νῦν Δαμαλᾶ), ὅστις ἦτο λοιμὴν τῶν Τροιζηνίων. Καὶ συ-

νελέγησαν λοιπὸν πολὺ περισσότερα πλοῖα [ἐν Σαλαμῖνι] ἢ ὅσα εἶχον ναυμαχῆσαι πλησίον τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ ἀπὸ περισσοτέρας πόλεις. **Προΐστατο μὲν λοιπὸν τῶν πλοίων** (=ἐπὶ—ἐφειστήκει [ταῖς ναυσὶ]) ὡς ναύαρχος ὁ ἴδιος, ὅστις ἦτο εἰς τὸ Ἀρτεμισιον, ὁ Εὐρυβιάδης ὁ υἱὸς τοῦ Εὐρυκλείδου, ἀγῆρ Σπαρτιάτης, οὐχὶ ὅμως ἐκ βασιλικοῦ γένους καταγόμενος, ναῦς δὲ πολὺ περισσοτέρας καὶ ἀριστα πλεούσας συνεισέφερον οἱ Ἀθηναῖοι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα [τὸν ἀριθμὸν]: συνεποσώθη δὲ ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν νεῶν (τριήρων) ἐκτὸς τῶν πεντηκόρων εἰς τριακοσίας ἑβδομήκοντα ὀκτὼ [ναῦς].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 49.— Ὅτε δὲ [ἐκ τῶν εἰρημένων πόλεων] συνεκεντρώθησαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν Σαλαμῖνα, δισκέπτοντο, ἀφοῦ προέτεινεν ὁ Εὐρυβιάδης, νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην του ὁ ἐπιθυμῶν, **ποῦ** (=ὄκοι) ἐκ τούτων τῶν χωρῶν τῶν ὁποίων αὐτοὶ εἶναι κύριοι, νομίζει ὅτι εἶναι καταλληλότατον νὰ ναυμαχῶσι διότι ἡ Ἀττικὴ εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ ἤδη, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν [χωρῶν] προέτεινε [νὰ ἐκφέρωσι γνώμην]. Αἱ πλεῖσται δὲ γὰρ τῶν ῥητόρων **συνεφώνουν** (=συνεξέπιπτον), ἀφοῦ πλεύσωσιν εἰς τὸν Ἴσθμόν, νὰ ναυμαχήσωσι πρὸ τῆς Πελοποννήσου λέγοντες προσέτι τὴν ἐξῆς **αἰτίαν** (=τὸν λόγον), ὅτι ἐὰν νικηθῶσιν εἰς τὴν ναυμαχίαν, ἐν Σαλαμῖνι μὲν εὐρισκόμενοι θὰ πολιορκηθῶσιν ἐν νήσῳ, **ὅπου** (=ἵνα) οὐδεμία **βοήθεια** (=τιμωρίη) θὰ ἐμφανισθῆ εἰς αὐτούς, **πλησίον δὲ τοῦ Ἴσθμοῦ** [ὄντες] **θὰ καταφύγωσιν** [ἐξελεθόντες ἐκ τῶν πλοίων] (=ἐξοίσονται—ἐκφεύχονται) **εἰς τὰς χώρας τῶν ἑαυτῶν** (=εἰς τοὺς ἑαυτῶν βραχ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 50.— Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐσκέπτοντο (=ταῦτα ἐπιλεγόμενων) οἱ ἐκ Πελοποννήσου στρατηγοί, ἦλθεν ἄνθρωπος τις Ἀθηναῖος ἀναγγέλων ὅτι **οἱ βάρβαροι** ἦλθον εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ὅτι πᾶσα αὐτὴ κατακαίεται. Διότι ὁ στρατός, ὅστις μετὰ τοῦ Ξέρξου διητυθύνθη διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Βοιωτῶν, ἀφοῦ ἐνέπρησε τὴν πόλιν τῶν Θεσπιέων, **δτε αὐτοὶ εἶχον καταλίπει ταύτην καὶ εἶχον καταφύγει εἰς Πελοπόννησον** (=ἐκλελοιπῶτων ἐς Πελοπόννησον) βραχυλ. ἀντί: ἐκλελοιπό-

των καὶ πεφευγόντων ἐς Πελοπόννησον) καὶ [ἀφοῦ ἐνέπηρσε] ὡσαύτως τὴν [πόλιν] τῶν Πλαταιέων, ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν (=εἰς τὰς Ἀθήνας) καὶ πάντα τὰ ἐκεῖ (δηλ. τὰ ἐν τῇ Ἀττικῇ) (=ἐκεῖνα) ἐληλάτει. Κατέκαυσε δὲ καὶ τὴν Θέσπειαν καὶ Πλάταιαν, διότι ἐπληροφορήθη παρὰ τῶν Θηβαίων, ὅτι δὲν ἐφορῶνουν τὰ τῶν Μήδων. Ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν διέβησαν τὸν Ἑλλήσποντον, ὁπόθεν ἤρχισαν νὰ πορεύονται [περὶ] οἱ βάρβαροι [κατὰ τῆς Ἑλλάδος], ἀφοῦ διέτριψαν ἐκεῖ ἐν Ἑλλησπόντῳ δηλ.] (=αὐτοῦ) ἓνα μῆνα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δ-ποίου (=ἐν τῷ—ἐν ᾧ [μηνί]). διέβαινον [ἐκ τῆς Ἀσίας] εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐφθασαν εἰς τὴν Ἀττικὴν (=τῷ 480 π. Χ.) ἐντὸς τριῶν ἄλλων μηνῶν, ὅτε ἄρχων [ἐπώνυμος] τῶν Ἀθηναίων ἦτο ὁ Καλλιάδης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 51.—Καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν ἀνευ τῆς ἀκροπόλεως (=τὸ ἄστυ) ἐστερημένην κατοίκων καὶ εὐρίσκουσι ὀλίγους τινὰς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὄντας ἐν τῷ ναῶ [τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς ἐν τῇ ἀκροπόλει] καὶ ταμίας (ἐπιμελητὰς) τοῦ ναοῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἵτινες, ἀφοῦ ἔφραξαν τὴν κατὰ τὸ Δ. μέρος ἀνοδὸν τῆς ἀκροπόλεως (=τὴν ἀκρόπολιν), [διότι αἱ ἄλλαι πλευραὶ τῆς ἀκροπόλεως προεφυλάσσοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πελασγικῶν τειχῶν καὶ τῆς ἀποκρήνου περιφερείας], μεσανίδας (=θώρησι) καὶ με ξύλα, ἀπέκρουον (=ἠμύνοντο) τοὺς ἐπερχομένους, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι ἐνεκα πενίας (=ὑπὸ ἀσθενείας βίου) δὲν ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Σαλαμίνα, πρὸς τοὺς δὲ διότι ἐνόμισαν ὅτι μόνοι (=αὐτοὶ) ἐνόησαν τὴν σημασίαν τοῦ χρησμοῦ (=τὸ μαντήιον), τὸν ὅποιον ἢ Πυθία ἐχρησιμοδότησεν εἰς αὐτούς, ὅτι δηλ. τὸ ξύλινον τεῖχος θὰ εἶναι ἀπόρθητον· λοιπὸν τοῦτο μόνον (ἦτοι ἢ ὑπ' αὐτῶν γενομένη περὶφραξις τῆς ἀκροπόλεως) [ἐνόμιζον] ὅτι εἶναι κατὰ τὸν χρησμὸν τὸ καταφύγιον καὶ οὐχὶ τὰ πλοῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 52.—Οἱ δὲ Πέρσαι, οἱ ὅποιοι ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὸν ἀπέναντι τῆς ἀκροπόλεως λόφον, τὸν ὅποιον οἱ Ἀθηναῖοι ὀνομάζουσι Ἄρειον Πάγον, ἐπολιόρχουν κατὰ τὸν ἕξῃς τρόπον· δόακις (=ὄπως) θέτοντες περὶ τὰ βέλη στυπεῖον

ἦναπτον αὐτό, ἐτόξευον εἰς τὸ φράγμα. Οἱ πολιορκούμενοι ὁμως τότε ἠμύνοντο, ἂν καὶ εἶχον φθάσει *εἰς τὴν ἐσχάτην στενοχωρίαν* (=εἰς τὸ ἔσχατον κακοῦ καὶ τὸ φράγμα εἶχε προδώσει αὐτοὺς (ἦτοι καὶ τὸ φράγμα καταστραφέν δὲν ἐβροῆθει αὐτούς, οὐδὲ ὅτε οἱ Πεισιστρατίδαι (δηλ. ὁ Ἰππίας καὶ οἱ ὀπαδοὶ του οἴκινες εὐρίσκοντο ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ξέρξου) προσέφερον προτάσεις περὶ συνθηκολογήσεως, ἐδέχοντο [τὰς προτάσεις]. Ἀμυνόμενοι δὲ καὶ ἄλλα [πολλὰ] ἀντεμηχανῶντο *καὶ μάλιστα* (=καὶ δὴ καὶ) ὅτε ἐπλησίαζον οἱ βάρβαροι πρὸς τὰς πύλας [τῆς ἀκροπόλεως] ἐκύλιον [κατ' αὐτῶν] στοργγύλους (ὄλως τροχοειδεῖς) [λίθους], ὥστε ὁ Ξέρξης νὰ εὐρίσκεται ἐν ἀμηχανίᾳ ἐπὶ πολὺν χρόνον, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ κυριεύσῃ αὐτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΑΝ 53.— *Μὲ τὸν χρόνον δὲ* (ἦ: τέλος δὲ= χρόνῳ δὲ) ἐφάνη λοιπὸν διέξοδος τις ἐκ *τῶν ἀποριῶν* (=τῶν ἀπόρων) εἰς τοὺς βαρβάρους· διότι *ἦτο πεπερωμένον* (=ἔδδεε) *κατὰ τὸν χρησμόν* (=κατὰ τὸ θεοπρόπιον) ὅλη ἡ εἰς τὴν ἡπειρον Ἀττικὴ νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Περσῶν. Ἐμπροσθεν λοιπὸν τῆς ἀκροπόλεως [ἦτοι εἰς τὸ Β. μέρος αὐτῆς, ἔνθα ἔκειτο τὸ ἱερὸν τῆς Ἀγραύλου], ὅπισθεν δὲ τῶν πυλῶν καὶ τῆς [εἰς τὴν ἀκρόπολιν] ἀνόδου [ἦτις ἦτο εἰς τὸ Δ. μέρος], *ὅπου βεβαίως* (=τῇ δὴ) οὔτε τις ἐφύλασσε, *οὔτε ἠδύνατο νὰ φοβηθῇ* (=οὐτ' ἂν ἤλπισε), μήπως ποτέ τις ἐκ τῶν ἀνθρώπων *εἰς τοῦτο τὸ μέρος* (=κατὰ ταῦτα) ἠθελεν ἀναβῆ, *διὰ τοῦτου τοῦ μέρους* (=ταύτῃ) ἀνέβησάν τινες πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς θυγατρὸς τοῦ Κέκροπος Ἀγραύλου, ἂν καὶ βεβαίως ὁ τόπος οὗτος ἦτο ἀπόρημος. Ὅτε δὲ εἶδον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι εἶχον ἀναβῆ εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἄλλοι μὲν ἔρριπτον ἐαυτοὺς *ἀπὸ τοῦ τείχους κάτω* (=κατὰ τοῦ τείχους κάτω πλεονασμὸς) καὶ ἐφρονεῦοντο, ἄλλοι δὲ κατέφευγον [ὡς ἰκέται] *εἰς τὸ ἄδυτον* [τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, ἔνθα εὐρίσκετο τὸ ἐκ κορμοῦ ἐλαίας κατεσκευασμένον παλαιότατον ἄγαλμα τῆς θεᾶς]. Οἱ δὲ ἀναβάντες ἐκ τῶν Περσῶν [εἰς τὴν ἀκρόπολιν] κατὰ πρῶτον μὲν διηυθύνθησαι πρὸς τὰς πύλας [τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος], ταύτας

δὲ ἀφοῦ ἦνοιξαν ἐφόνευον τοὺς [εἰς αὐτὸν καταφυγόντας] ἰκέ-
τας· ὅτε δὲ **ὕπ' αὐτῶν** (=σφι) πίντες **ἐφονεύθησαν** (=κατέ-
στρωτον), ἀφοῦ ἐσύλησαν τὸν ναόν, κατέκαυσαν **τοὺς ἐν τῇ**
ἀκροπόλει ναοὺς καὶ οἰκήματα (=τὴν ἀκρόπολιν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 54.—Ἀφοῦ δὲ ἐκυρίευσεν καθ' ὀλοκλη-
ρίαν [μετὰ τῆς ἀκροπόλεως δηλ.] τὰς Ἀθήνας ὁ Ξέρξης,
ἀπέστειλεν εἰς τὰ Σοῦσα ἰππία ὡς ἀγγελιαφόρον, ἵνα ἀναγ-
γείλῃ εἰς τὸν Ἀρτάβανον [τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀφήσει ὡς ἐπί-
τροπον τοῦ κράτους τοῦ ἐν Σούσοις] **εἰς αὐτοὺς** (τοὺς Πέρ-
σας δηλ.) τὴν παρούσαν **εὐτυχίαν** (=εὐπρηξίν). Τὴν δευτέ-
ραν δὲ ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ κήρυκος (τοῦ ἀγγε-
λιοφόρου) συγκαλέσας τοὺς ἐξορίστους ἐκ τῶν Ἀθηναίων
[ἦτοι τὸν Ἰππίαν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του] διέττατεν αὐτούς,
ἀφοῦ ἀναβῶσιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, νὰ προσφέρωσι **τὰς συνή-
θεις θυσίας** (=τὰ ἱερὰ) κατὰ τὸν ἰδικόν των (τῶν Ἀθη-
ναίων δηλ.) τρόπον· παρήγγειλε **βεβαίως** (=δὴ ὦν) ταῦτα εἶτε
διότι εἶδεν **δραμα καθ' ὕπνον** (=ἐνυπνίου ὄψιν), εἶτε καὶ
ἠσθάνετο βάρος εἰς τὴν ψυχὴν του, διότι ἔκαυσε τὸ ἱερὸν [τῆς
Ἀθηνᾶς]. Οἱ δὲ ἐξόριστοι ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐξετέλεσαν τὰ
διαταχθέντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 55.—Ἐνεκα τίνος δὲ **ἐμνημόνευσα ταῦτα**
(=τούτων ἐπεμνήσθην), θὰ εἶπω. Ὑπάρχει ἐν τῇ ἀκροπόλει
ταύτῃ ναὸς τοῦ Ἑρεχθέως, ὅστις ἐλέγετο ὅτι ἦτο **γηγενῆς**
(=υἱὸς τῆς Γῆς) [καὶ ὅστις ἔκειτο πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Πο-
λιάδος Ἀθηνᾶς εἰς τὴν θέσιν ὅπου κατοπιν ἐκτίσθη τὸ σήμε-
ρον σωζόμενον Ἑρέχθειον], ἐν **τῷ ὁποίῳ ναῷ** (=ἐν τῷ) εὐ-
ρίσκεται ἐλαία καὶ **πηγὴ ἄλμυροῦ ὕδατος** (=θάλασσα), τὰ
ὁποῖα **λέγεται παρ' Ἀθηναίων** =λόγος [ἐστὶν] παρ' Ἀθη-
ναίοις) ὅτι **ἔθεσαν** (: παρήγαγον) ὡς ἀποδείξεις τῆς προτέ-
ρας ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς κυριαρχίας των] καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ
Ἀθηνᾶ κατὰ τὴν φιλονικίαν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς χώρας κυριε-
χίας [των]. **Συνέβη** (=κατέλαβε) λοιπὸν αὕτη ἡ ἐλαία νὰ
καῖ μετὰ τοῦ ἄλλου ἱεροῦ ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Κατὰ τὴν δευ-
τέραν δὲ ἡμέραν μετὰ τὸν ἐμπρησμόν [τοῦ ναοῦ], ὅτε ἀνέ-

βησαν εἰ: τὸν ναὸν οἱ διαταχθέντες ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ βασιλέως νὰ προσφέρωσι θυσίαν, ἔβλεπον ὅτι εἶχε βλαστήσει ἐκ τοῦ κορμοῦ βλαστὸς ἔχων περιπλου μῆκος ἑνὸς πήχεως. Οὗτοι μὲν λοιπὸν [οἱ Ἀθηναῖοι οἱ ἀναβάντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ἵνα προσφέρωσι θυσίαν] ταῦτα εἶπον.

Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56—64)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 56.—Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὅτε ἀνηγγέλθησαν εἰς αὐτοὺς πῶς συνέβησαν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον ἐταράχθησαν, ὥστε τινὲς ἐκ τῶν στρατηγῶν οὐδὲ ἀνέμενον νὰ ἀποφασισθῇ τὸ πρᾶγμα, τὸ *ὄποῖον εἶχεν προταθῆ ὑπὸ τοῦ Εὐρυβιάδου* (=τὸ προκείμενον) [δηλ. ἡ ἐκλογή τοῦ πεδίου τῆς μάχης], ἀλλ' *εἰσώρμων* =ἐνέπιπτον εἰς τὰς ναῦς καὶ ἀνεπέτασαν τὰ ἱστία, ἵνα ταχέως ἀπέλθωσιν [εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας](=ὡς ἀποθεισόμενοι). Καὶ ὑπὸ τῶν ὑπολειπομένων ἐξ αὐτῶν [τῶν στρατηγῶν δηλ.] ἀπεφασίσθη [συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκφρασθεῖσαν γνώμη τῶν πολλῶν· πρβλ. κεφ. 49] νὰ ναυμαχήσωσι πρὸ τοῦ Ἴσθμοῦ. Καὶ ἐπῆλθε νῦξ καὶ οὗτοι διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 57. Τότε λοιπὸν ὁ Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἠρώτησε τὸν Θεμιστοκλέα, ὅτε ἦλθεν εἰς τὸ πλοῖόν [του], τί ὑπ' αὐτῶν εἶχεν ἀποφασισθῆ [ἐν τῷ συνεδρίῳ]. Μαθὼν δὲ παρ' αὐτοῦ ὅτι ἦτο ἀποφασισμένον παρ' αὐτῶν νὰ ἀποπλέωσιν εἰς τὸν Ἴσθμὸν καὶ νὰ ναυμαχήσωσι πρὸ τῆς Πελοποννήσου εἶπε: «Βεβαίως δὲν θὰ ναυμαχήσης πλέον περὶ οὐδεμιᾶς πατρίδος, ἐὰν *ἀποπλεύσωσι* (ἢ: ἐὰν σηκώσωσι τὰ πλοῖα—ἢν ἀπαιρώσωσι—ἢν ἀπάρωσι) ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος [οἱ σύμμαχοι]· διότι ἕκαστοι θὰ διευθυνθῶσι εἰς τὰς πόλεις των, καὶ οὔτε ὁ Εὐρυβιάδης θὰ δυνηθῇ νὰ κρατήσῃ αὐτούς, οὔτε

ἄλλος τις ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ μὴ διασκορπισθῇ ὁ στό-
 λος (=τὴν στρατιήν), καὶ θὰ ἀπολεσθῇ ἡ Ἑλλάς ἀπὸ ἀνοη-
 σίαν (=ἀβουλίῃσι=ἀβουλίαις). Ἄλλ' ἐὰν ὑπάρχη τρόπος τις
 (=μηχανή τις), πορεύθητι καὶ προσπάθει νὰ ματαιώσῃς (=
 διαχέαι=διαλύσαι) τὴν ἀπόφασιν (=τὰ βεβουλευμένα), ἂν δηλ.
 κἄπως δυνηθῆς νὰ πείσῃς (=ἀναγνώσαι=πεισαι) τὸν Εὐ-
 ρυβιάδην νὰ μεταβάλῃ γνώμην, ὥστε νὰ μένῃ [ὁ Εὐρυβιάδης]
 ἐδῶ [ἐν Σαλαμῖνι].

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ.Φ.

ΠΡΩΗΝ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ & ΝΙΚΟΛΑΪΜΟΥ

(Παρά τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ ἐκδοτικῷ τῆν ὄψιν αἱ κάτωθεν πρωτότυποι
σχολικαὶ μεταφράσεις τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Γυμνασιάρχου.

Διὰ τὴν πρώτην τάξιν τῶν τετρατάξιων Γυμνασίων.

α') Δυσίου λόγοι Δρ. 6—6') Ἀρριανοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις Δρ. 8.—γ') Ἀριανοτέλου, Ἀθηναίων Πολιτεία Δρ. 8.—δ') L'homme de illustribus viris Δρ. 8.—ε') Ἡροδότου Μοσσαι Δρ. 10.—ς') Πλουτάρχου Θεμιστοκλέους Δρ. 10.—ζ') Πλουτάρχου Ἀριστείδους Δρ. 10.—η') Λατινικοῦ ἀναγνωσματορίου Δρ. 8.

Διὰ τὴν δευτέραν τάξιν τῶν τετρατάξιων Γυμνασίων

α') Θεουκιδίδου Ἰστορ. βιβλ. Α' Δρ. 6.—β') Θεουκιδίδου Ἰστορ. βιβλ. Β' Δρ. 6.—γ') Ὀμήρου Ὀδυσσεύς Α—Ζ Δρ. 8.—δ') Ὀμήρου Ὀδυσσεύς Ε—Ι Δρ. 10. | ε') Δημοσθένους Ὀλυμπιακοὶ Δρ. 8.—ς') Βίοι Κερνηλοῦ Νεπέωντος Δρ. 8.—ζ') Καίσαρος de bello civili Δρ. 7.—η') Ἀπομνημονεύματα Κενοφώντος Δρ. 12.50.—θ') Τιβέριος καὶ Γάιος Γράγχοι Δρ. 10.—ι') Ἄγρις καὶ Κλομένης Δρ. 10.

Διὰ τὴν τρίτην τάξιν τῶν τετρατάξιων Γυμνασίων

α') Δημοσθένους α' Φιλιππικός καὶ περὶ εἰρήνης Δρ. 10.—β') Δημηγορίαι Θεουκιδίδου Δρ. 6.—γ') Ὀμήρου Ἰλιάς Α' Δρ. 6.—δ') Ὀμήρου Ἰλιάς Ζ' Δρ. 6.—ε') Ἀπολογία Σωκράτους Δρ. 10. ς') Κρίτων Πλάτωνος Δρ. 6.—ζ') Λυρική Ἀνθολογία Δρ. 10.—η') Γ' Κατιλινιακὸς Δρ. 6. θ) Δ' Κατιλινιακὸς Δρ. 6.—ι) Ἐπιστολαὶ Κικέρωνος Δρ. 10.—ια) Ὀβιδίου Μεταμορφώσεων Δρ. 10.—ιβ) Δημοσθένους β' Φιλιππικός Δρ. 6.—ιγ) Θεοφράστου Χαρακτήρες Δρ. 10.—ιδ) Λουκιανὸς Χάρων ἢ Ἐπισκοποῦντες Δρ. 8.—ιε) Λουκιανὸς Τίμων ἢ μισάνθρωπος Δρ. 10. ις') Ὑπὲρ Ἀρχίου Ποιητοῦ Δρ. 8.

Διὰ τὴν τετάρτην τάξιν τῶν τετρατάξιων Γυμνασίων

α') Ἀντιγόνη Σοφοκλέους Δρ. 10.—β) Οἰδίπους Τύραννος Σοφοκλέους Δρ. 12.50. γ) Ὀμήρου Ἰλιάς Θ—Π Δρ. 8. δ) Ὀμήρου Ἰλιάς Ρ—Σ Δρ. 8.—ε) Ὀμήρου Ἰλιάς Τ—Χ Δρ. 10.—ς) Ὀμήρου Ἰλιάς Ψ Δρ. 10.—ζ) Ὀμήρου Ἰλιάς Ω Δρ. 10.—η) Αἰνείας Ὀβεργίλιου βιβλ. α' καὶ β' Δρ. 10.—θ) De officiis Κικέρωνος Δρ. 10.—ι) Ὀρατίου Ὁδαὶ Δρ. 10.—ια) Εἰδύλλια Θεοκρίτου Δρ. 6.—ιγ) Ἐπιτάφιος Περικλέους Δρ. 6.—ιγ) Somnium Scipionis.

Μ. Τυλίου Κικέρωνος Δρ. 8.—ιδ) Σοφοκλέους Ἡλέκτρα Δρ. 12.50

